

ΕΛΕΥΘΕΡΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ,
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΜΑΙΩΝ

16

ΤΕΥΧΟΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

"ΕΛΕΥΘΩ,, ΔΙΜΗΝΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΜΑΙΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ : ΖΑΧΑΡΑΤΟΥ 17 (ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟΝ "ΜΑΡΙΚΑ ΗΛΙΑΔΗ,,) - ΑΘΗΝΑΙ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Λ. ΚΥΡΙΑΚΗΣ, Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ **ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΤΡΙΝΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΣ ΜΑΙΑ**
ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ "ΑΣΥΛΟΝ ΑΝΙΑΤΩΝ,,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ **ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Χ. ΚΑΣΔΑΓΛΗ**

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 70, ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΔΡΧ. 40, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛ. 5. ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡΧ. 12
ΕΤΟΣ Γ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 16

ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 1960

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΡ. ΜΑΡΚΟΡΑ, Μάνα	Σελ. 1
ΣΠ. ΔΟΞΙΑΔΗ, Μύθοι και παραμύθια στην 'Ιατρική.....	» 2
ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ, Μητρότης.....	» 3
Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ, Τὰ γαλάζια πουλιὰ [4].....	» 4
ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΣΟΥΛΑΚΗ, Νεώτεροι ἀντιλήψεις περί τῆς παχυσαρ- κίας.....	» 7
JEAN ROSTAND, Ἐμπορεῖ τώρα νὰ διαγνωσθῆ τὸ φύλλον μελλο- γεννήτου.....	» 11
ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ, Ἡ προστασία τοῦ βρέφους [6].....	» 13
ΠΑΝ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Κύστις τῆς ὠοθήκης καὶ... ρόκ-ἐν-ρόλλ Διεθνῆ Νέα	» 15
Π. ΑΜΠΛΙΑΝΙΤΗ, Ψυχικὴ καὶ σωματικὴ ὑγιεινὴ τοῦ παιδιοῦ....	» 16
ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ, Τὸ Ἡμερολόγιο μιᾶς Μητέ- ρας [4].....	» 17
ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ, Florence Nightingale—Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τῆς [4].....	» 21
'Ἡ ἐξέλιξις τῶν «Τραπεζῶν Γάλακτος» (μετ. <i>Δήμητρας Πατρινοῦ</i>)	» 25
'Ἡ ὑπερβολικὴ κοινωνικὴ πρόνοια εἰς τὴν Σουηδίαν καὶ τὰ ἄτοπὰ τῆς Διεθνῆ Νέα	» 29
'Ἀπὸ τὸν Κόσμο μας	» 30
'Ἐρωτήσεις-Ἀπαντήσεις	» 31
'Ἐρωτήσεις-Ἀπαντήσεις	» 33

ΣΥΝΘΕΣΙΣ: Έλαιώδες διάλυμα της δραστηκής ορμόνης του ωοθυλακίου και της του ώχρου σωματίου.

1 φύσιγγ = 25.000 I. U. ESTRADIOL 10 MG PROGESTERONE

Κυτία 3 φύσιγγων

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ: Πρωτοπαθής και δευτεροπαθής άμη έρροια, αυτόματος και καθ' έξιν έκβολή, πρώιμος διάγνωσις κησέως κλπ.

ΔΟΣΙΣ: Ρυθμίζεται παρὸς τοῦ Ιατροῦ.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ Δ^ΟΙ ΚΟΛΟΚΥΘΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 52 ΤΗΛ. 54.610

ΑΝΤΙΠΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Κ. Ι. ΤΙΛΛΙΟΣ ΚΑΤΟΥΝΗ 45 ΤΗΛ. 39.18

Διὰ τὴν ἀντιαναιμικὴν
θεραπείαν

filmtab

Iberol

Σ Η Μ Α Κ Α Τ Α Τ Ε Θ Ε Ν

Συνεργικὴ δράσις δισθενούς σιδήρου, ἐνδογενούς παράγοντος μετὰ βιταμίνης Β₁₂, φυλλικοῦ ὀξέος, συμπλέγματος βιταμινῶν Β μετὰ κλάσματος ἥπατος καὶ βιταμίνης C.

Abbott

ΣΥΝΘΕΣΙΣ:

Ἐκαστὸν δισκίον IBEROL περιέχει:

Ferrous Sulfate U.S.P.	525 mg.
Bevidoral "	1/2 U.S.P. Oral Unit
(βιταμίνη Β ₁₂ μετὰ συμπυκνώματος ἐνδογενούς παράγοντος, ABBOTT)	
Liver Fraction 2, N.F.	100 mg.
Folic Acid	1 mg.
Ascorbic Acid	75 mg.
Thiamine Mononitrate	3 mg.
Riboflavin	3 mg.
Nicotinamide	15 mg.
Pyridoxine Hydrochloride	1.5 mg.
Pantothenic Acid (ὡς Calcium Pantothenate) . .	3 mg.

Παρὰ τὴν ὑψηλὴν περιεκτικότητά εἰς δισθενῆ σίδηρον τὰ δισκία IBEROL δὲν προκαλοῦν γαστρικὸν ἐρεθισμόν. Ἡ εἰδικὴ αὐτῶν παρσκευὴ καὶ ἡ ὁμοιογενὴς κατανομὴ τοῦ σιδήρου εἰς τὴν δλην μάζαν τοῦ δισκίου ἐξασφαλίζουν τὴν βαθμιαίαν αὐτοῦ ἀπελευθέρωσιν. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα τοῦ IBEROL καθιστοῦν αὐτὸ καλῶς ἀνεκτὸν καὶ ὑπὸ εὐαισθητῶν ἐπι ὀργανισμῶν.

ΕΛΕΥΘΕΡΟ

ΜΑΝΑ

Μάνα! — δὲ βρίσκειται
λέξη καμμία
νάχη στὸν ἦχο της
τόση ἄρμονία·
σὰν ποιὸς νὰ σ' ἀκουσε
μὲ στῆθος κρῦο,
ὄνομα θεῖο;

Παιδὶ ἀπὸ σπάργανα
ζωμένο ἀκόμα,
μὲ χάρη ἀνοίγοντας
γλυκὰ τὸ στόμα,
γυρνάει στὸν ἄγγελο
ποὺ τ' ἀγκαλιάζει
καί: Μάνα! κρᾶζει.

Στὸν κόσμον τρέχοντας
ὁ νέος διαβάτης
πέφτει στ' ἀγνώριστα
βρόχια τσ' ἀπάτης,
καὶ ἀναστενάζοντας,
Μάνα μου! λέει,
Μάνα! καὶ κλαίει.

Τῆς νιότης φεύγουνε
τ' ἄνθια κι ἡ χάρη,
τριγύρω σέρονται
μὲ ἀργὸ ποδάρι,
ὄσπου στὴν κλίνη του
σὰ βαρεμένος
πέφτει ὁ καημένος.

Καί, πρὶν τὴν ὕστερη
πνοή του στείλη,
ἀργὰ ταράζονται
τὰ κρῦα του χεῖλη,
καὶ μὲ τὸ Μάνα μου!
πρώτη φωνή του,
πετᾶ ἡ ψυχὴ του.

ΓΕΡ. ΜΑΡΚΟΡΑΣ

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ

Υπό

Σ Π. ΔΟΞΙΑΔΗ

(Τμήμα νεογενήτων, Μαιευτηρίου «'Αλεξάνδρα»)

Πρώτα-πρώτα πρέπει να εξηγήσω τον τίτλο. Δεν πρόκειται να διαβάσετε εδώ για αρχαίους μύθους ή παλαιά παραμύθια που έχουν ιατρικό περιεχόμενο ή κάπως σχετίζονται με θέματα υγείας. Σκοπός μου είναι να σας αναφέρω μερικές από τις σφαλερές αντιλήψεις πάνω σε θέματα υγείας ή αρρώστιας, που και σήμερα ακόμη τα ακούω να λέγονται και να πιστεύονται από ανθρώπους άμορφωτους, αλλά και, πιο συχνά ίσως, από μορφωμένους. Έχω παρατηρήσει ότι στον τόπο μας υπάρχουν δυο μεγάλα θέματα που ο καθένας νομίζει ότι τα ξέρει καλά και πιστεύει ότι ή γνώμη του πάνω σ' αυτά είναι απόλυτα σωστή. Αυτά είναι ή πολιτική και ή υγεία. Ο καθένας μας νομίζει ότι ξέρει με ποιο τρόπο πρέπει να κυβερνηθή ή 'Ελλάς! Δεύτερη γνώμη δεν υπάρχει. Το ίδιο και για κάθε αρρώστια. Δοκιμάστε σε μιὰ συγκέντρωση, χωρίς ν' αποκαλύψετε ότι ανήκετε σε ιατρικό ή παραϊατρικό επάγγελμα, να αναφέρετε κάποιο πραγματικό ή φανταστικό ενόχλημά σας. Όλοι, μὰ άνεξαιρέτα όλοι, θα σας δώσουν μιὰ συμβουλή τί να κάνετε ή θα σας εξηγήσουν από πού προέρχεται. Ακόμη όμως πιο περίεργο, αλλά καμμιά φορά κι' επικίνδυνο, είναι όταν αυτές τις σφαλερές κι' άνόητες γνώμες τις παραδέχονται χωρίς σκέψη και πρόσωπα που ανήκουν σε επαγγέλματα παραϊατρικά, ή ακόμη και ιατροί.

Από τους άπειρους λοιπόν αυτούς μύθους διαλέγω μερικούς που με τα ίδια μου αυτιά έχω ακούσει, για να τους γράψω εδώ. Άλλους τους έχετε κι' έσεις ακούσει και σας παραξέενεψαν ή σας διασκέδασαν, κι'

άλλους πάλι τους πιστέψατε, κι' ίσως τους πιστεύετε ακόμη.

1. *Ο μύθος του αυγού.* Αυτό το κακόμοιρο αυγό τί άμαρτίες έχει! Σε όποιονδήποτε αρρώστια, από γρίπη έως ίλαρά, από νεφρίτιδα έως πνευμονία, το αυγό θεωρείται το πρώτο που πρέπει να κοπή από την δίαιτα και το τελευταίο που πρέπει να δοθή στην ανάρρωση. Κι' όμως, αν εξαιρέσωμε μερικά άτομα που έχουν μιὰ ιδιαίτερη εδαισθησία στο αυγό, όλοι οί άλλοι μπορούν κάλλιστα να φάν αυγό όταν γενικά επιτρέπωνται οί ζωικές τροφές. Δηλαδή το αυγό δεν είναι ούτε πιο βλαβερό ούτε πιο άφέλιμο από ό,τι το κρέας ή το ψάρι ή το γάλα. Τώρα, γιατί θεωρήθηκε το αυγό σε διάφορες αρρώστιες σχεδόν σαν δηλητήριο, αυτό δεν το ξέρω. Ίσως όμως ή αιτία να είναι ότι λέμε λεύκωμα το άσπράδι του αυγού, λεύκωμα και ό,τι βρίσκομε στα ούρα σε διάφορες αρρώστιες, κι' από κεί προήλθε ή σύγχυση.

2. *Ο μύθος της δυσκοιλιότητας.* Μιὰ μητέρα φοβάται πάρα πολυ την δυσκοιλιότητα στο μωρό της. Νομίζει ότι μπορεί να πάθη φοβερά και τρομερά πράγματα αν περάσουν 24 ώρες και δεν ενεργηθή. Άγωνιά, τηλεφωνεί στον γιατρό ή σε συγγενείς και φίλους, προσπαθεί να προκαλέση κένωση. Βέβαια, ή πραγματική δυσκοιλιότητα υπάρχει και είναι κάτι ενοχλητικό, αλλά όχι και άνησυχαστικό. Άλλά πρέπει να ξέρωμε τί είναι πραγματική δυσκοιλιότητα. Τέτοια, σε μωρό που μόνο θηλάζει, δεν υπάρχει. Ένα μωρό που διατρέφεται φυσικά μπορεί να

κάνη 3, 4 ή και 5 μέρες για να ενεργηθῆ. Καί ὅμως, όταν δῆτε τὰ κόπρανα πού θά βγοῦν μετὰ τόσες μέρες, θά τὰ βρῆτε ἀπόλυτα κανονικά, δηλαδή σάν μιὰ κίτρινη ἀλοιφή. Αὐτή δὲν εἶναι δυσκοιλιότητα καί δὲν χρειάζεται καμμιά θεραπεία. Ἡ πραγματική δυσκοιλιότητα σημαίνει ὄχι μόνο κένωση σέ ἀραιὰ χρονικά διαστήματα 2, 3 ἢ καί περισσότερων ἡμερῶν, ἀλλά καί σκληρὰ κόπρανα πού βγαίνουν με δυσκολία. Σέ τέτοια περίπτωση πρέπει νά βοηθηθῆ τὸ μωρὸ ἢ τὸ παιδάκι, ἀλλά καί τότε γιὰ νά μὴν ἐνοχλῆται καί πονάη, κι' ὄχι γιὰτι ὑπάρχει γενικότερος κίνδυνος γιὰ τὴν υγεία του.

3. Ὁ μῦθος τῶν ὀρεκτικῶν φαρμάκων. Αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς συχνότερους μύθους. Σχεδὸν κάθε μέρα ἀκούω ἀπὸ ἀπελπισμένες μητέρες τὴν ἀπεγνωσμένην ἔκκληση: «Γιατρέ μου, σέ παρακαλῶ, δώσε μου ἕνα ὀρεκτικὸ φάρμακο, γιὰτι τὸ παιδί μου δὲν τρώει τίποτε». Καί τὸ παιδάκι μπορεῖ πιθανὸν νά τρώη λίγο, ἀλλὰ βέβαια δὲν πρόκειται ποτὲ με φάρμακα νά ἀρχίσῃ νά τρώη περισσότερο. Ὁ ρεκτικὰ φάρμακα δὲν ὑπάρχουν. Κι' ἂν σὰς πῆ κάποια μητέρα ὅτι με τίς τὰδε βιταμίνες ἢ με τὸ τὰδε σιρόπι ἀνοίξε ἢ ὀρεξὴ τοῦ παιδιοῦ της, νά εἶστε βέβαιοι ὅτι πρόκειται γιὰ σύμπτωση. Ὑπάρχουν καμμιά φορὰ ὠρισμένες νοσηρὲς καταστάσεις πού ὀφείλονται σέ ἔλλειψη κάποιας βιταμίνης ἢ σιδήρου καί πού ἂν δώσωμε ὅ,τι λείπει, μαζί με τὴν γενική καλυτέρευση τῆς υγείας ἀυξάνει κι' ἡ ὀρεξὴ.

Αὐτὸ ὅμως εἶναι σπάνιο, ἐνῶ ὅλα σχεδὸν τὰ παιδιά πού ἔχουν μιὰ μόνιμη ἀντιπάθεια καί ἀντίσταση στὸ φαγητὸ δὲν ἔχουν καμμιά ἀπολύτως ἀρρώστια ἢ ἔλλειψη, καί ἡ ὀρεξὴ τους ἔχει καταστραφῆ ἀπὸ τὴν κακὴ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ἀπὸ τὴν μητέρα τους. Ἡ ἀνορεξία εἶναι δηλαδή ψυχολογική, καί ὀφείλεται στὸ ὅτι κάποτε στὸ παρελθὸν ἡ μητέρα ἢ ἡ γιὰγιά ἢ ὀποιοσδήποτε ἄλλος ἐβίασε τὸ παιδί γιὰ νά φάη, κι' αὐτὸ, ὅπως ἦταν φυσικό, ἀντέδρασε με ἀνορεξία. Ἡ μόνη θεραπεία λοιπὸν αὐτῆς τῆς ἀνορεξίας δὲν εἶναι τὰ φάρμακα, ἀλλὰ τὸ νά πεισθῆ ἡ μητέρα νά παύσῃ ν' ἀσχολῆται κι' αὐτὴ κι' ὅλο τὸ περιβάλλον με τὸ φαγητὸ τοῦ Γιαννάκη, καί ν' ἀφήσουν τὸν Γιαννάκη νά πεινάσῃ. Καί ὁ Γιαννάκης ὀποιοσδήποτε θά πεινάσῃ, ἂν ἔχη ἡ μαμά του ὑπομονή, γιὰτι σ' ἕνα γερὸ ὄργανισμὸ οἱ βασικὲς ἀνάγκες τῆς φύσεως πάντα θά νικήσουν τίς ἐπίκτητες ἀντιπάθειες πρὸς ὀρισμένα πράγματα.

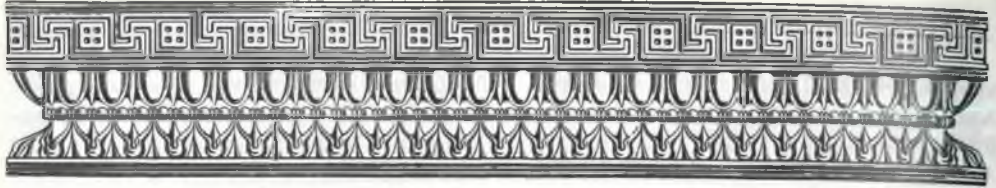
4. Τελειώνω γι' αὐτὴ τὴν φορὰ με τὸν μῦθο τῆς βλαπτικῆς ἐνέργειας τῆς ἀσπιρίνης στὴν καρδιά. Ἐχὼ ἀκούσει ἀρκετὲς φορὲς νά διστάζουν μητέρες νά δώσουν στὰ παιδιά τους ὄση ὄση ἀσπιρίνη τοὺς πῆ ὁ γιὰτρός, γιὰτι φοβοῦνται «μήπως τοῦ πειράξῃ τὴν καρδιά». Γιὰτι βγῆκε αὐτὴ ἡ σφαλερὴ ἰδέα, ὀμολογῶ ὅτι δὲν ξέρω. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅμως πὼς ἡ ἀσπιρίνη μπορεῖ νά πέσῃ βαριά στὸ στομάχι ἢ νά ἔχη ἄλλες τοξικὲς ἐπιδράσεις ἂν ληφθῆ σέ μεγάλες δόσεις, ἀλλὰ νά βλάψῃ τὴν καρδιά δὲν μπορεῖ. (Συνεχίζεται)

ΜΗΤΡΟΤΗΣ

...Ἡ Μητρότης εἶναι χωρὶς διέξοδο. Δὲν συζητεῖ κανεὶς μαζί της. Μιὰ Μητέρα εἶναι θεϊκή, γιὰτι εἶναι ἕνα εἶδος ζώου. Τὸ μητρικὸ ἔνστικτο εἶναι μεγαλειωδῶς ζωῶδες. Ἡ μητέρα δὲν εἶναι πιὰ γυναικα, εἶναι θῆλυ. Τὰ παιδιά εἶναι νεογνά.

Ἀπὸ ἐκεῖ πηγάει γιὰ τὴ Μητέρα κάτι κατώτερο καί ἀνώτερο ἀπὸ τὴ λογική. Μιὰ Μητέρα ἔχει διαίσθηση. Ἡ ἀπέραντη σκοτεινὴ θόλωση τῆς δημιουργίας κινεῖται μέσα της καί τὴν ὀδηγεῖ τυφλά, γεμάτη ὅμως διορατικότητα.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

ΤΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΠΟΥΛΙΑ *

Ἕπο

Γ. Η. ΠΑΓΚΑΛΟΥ

8 Ἀπριλίου

Φεύγω γιὰ νὰ ξαναγυρίσω στὴν πρωτεύουσα γεμάτη ἐντυπώσεις. Ὁ δάσκαλος Ποθάκης ἐπέμεινε νὰ μὲ συνοδέψῃ. Εἶχε, λέει, κάποια δουλειὰ νὰ τακτοποιήσῃ. Στὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς ἐσταματήσαμε σ' ἓνα καμποχώρι. Χωριὸ τοῦ κάμπου ποὺ ἔχει ὄνομα, μὰ ποὺ οἱ χωριάτες τῶν βουνῶν τὸ ὀνομάζουν ἔτσι. Ἐντύπωση μοῦ κάνει ἡ περιφρόνηση τῶν βουνίσσιων πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν κάμπων. Ὁ δάσκαλος μοῦ τὴν ἐξηγεῖ λέγοντας πὼς ἐξὸν ποὺ οἱ βουνίσσιοι ἦσαν πάντα πιὸ εὐρωστοί, εἶχαν καὶ τὸ προνόμιο νὰ μὴν τοὺς πολυπιέξῃ ὁ κατακτητὴς, πρῶτα ὁ Βενετσάνος κι' ἔπειτα ὁ Οὐρκοκ, γιὰτὶ ἐκατοικοῦσαν σὲ δυσκολοπάτητα μέρη. Ἔτσι σιγά-σιγά ἐδημιουργήθηκε στοὺς βουνίσσιους ἓνα αἶσθημα ἀνωτερότητας, ποὺ ἔχει καὶ τὰ σχετικὰ ἀνέκδοτά του. Κάποιοι βουνίσσιος ἐρωτᾷ, λέει, τὸν ὀμοχώριό του:

—Κουμπάρε Μανώλη, ἴντα λές, ἔχουσιν τάχατες κι' οἱ καμπίσιοι ψυχὴ;

—Μπορεῖ νάχουνε, λέει ὁ ἄλλος, γιὰτ' ἀλλοιῶς πὼς θὰ κριθοῦνε στὴ Δεύτερη Παρουσία;

Καθόμαστε στὸ καφενεῖο τῆς μικρῆς πλατείας νὰ πιοῦμε ἓνα ποτήρι νερὸ μὲ ἓνα λουκοῦμι ποὺ τὸ προσφέρει ὁ καφετζῆς χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ πληρωθῇ, γιὰτὶ γνωρίζει τὸ δάσκαλο. Ἐκεῖ μαθαίνω ὅτι τὸ νερὸ εἶναι ἀπὸ ἓνα κοινόχρηστο πηγᾶδι ποὺ βρίσκεται στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, κοντὰ σ' ἓναν ξεροπόταμο. Ὁ κ. Ποθάκης μὲ ὀδηγεῖ πρόθυμα, λέγοντας:

—Μάθημα θάχουμε πάλι;

—Ἴσως, σὰς εἶναι δυσάρεστο; τοῦ ἀπαντῶ.

Διαμαρτύρεται λέγοντας πὼς ὄχι μόνο δὲν εἶναι δυσάρεστο, μὰ εἶναι καὶ πολὺ χρήσιμο. Πηγαίνομε νὰ δοῦμε τὸ πηγᾶδι. Εἶναι παλιό, καμωμένο ποιὸς ξέρεῖ ἀπὸ πόσα χρόνια, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ φεγγώματα ποὺ ἔχουν κάμει τὰ σχοινιά στὶς πέτρες ποὺ εἶναι στὸ στόμιό του. Γύρω-γύρω ὑπάρχουν πέτρινες γοῦρνες ὅπου ποτίζονται τὰ ζῶα. Τὸ νερὸ τὸ τραβᾶνε μὲ κουβάδες ποὺ τοὺς ξεπλένουν μέσα στὶς γοῦρνες. Ἐπειδὴ τὸ ποτάμι εἶναι κοντὰ, τὸ νερὸ εἶναι ἄφθονο, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ εἶναι καθαρό. Παρακολουθῶ τὸν πρωτόγονο τρόπο ὑδρεύσεως, ποὺ φαντάζομαι πὼς θὰ εἶναι ὁ πιὸ συνηθισμένος στὰ χωριά μας, καὶ λέω στὸ δάσκαλο:

—Πιστεῦετε, κ. Ποθάκη, ὅτι αὐτὲς οἱ ὠραῖες κοπέλλες ποὺ σηκώνουν μὲ τόση σβελτάδα τὴν στάμνα καὶ τὴν ἀποθέτουν μὲ τόση χάρη στὸν ὄμο τους, μπορεῖ νὰ μεταφέρουν μικρόβια ποὺ θὰ προκαλοῦν διάφορες ἐντερικὲς μολύνσεις στὰ παιδιά, ἂν ὄχι καὶ στοὺς μεγάλους;

—Ἀφοῦ τὸ λέτε, δεσποινὶς Ξωμερίτη, θὰ εἶναι σωστό. Ἄς ρωτήσωμε νὰ δοῦμε ἂν ἔχη ἐπιδημίες ἀπὸ ἐντερικὰ στὰ παιδιά.

—Πόσα παιδιά ἔχεις, κουμπάρισσα; λέει σὲ μὴν ἠλιοκαμένη μεσόκοπη.

—Ἐφτὰ ἦκαμα, μὰ μοῦ πήρεν ὁ Θεὸς τὰ τέσσερα.

—Ἀπὸ τί πέθαναν τὰ καῦμένα;

—Ἀνήξερη ἦμον κι' ἦπλωνα τὰ ρούχα τους τὴ νύχτα μὲ φεγγάρι καὶ ἐφεγγα-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου τεύχους καὶ τέλος.

ριαστήκανε. Σάν μου τῶπεν ἡ μοιράρισα¹ καὶ δὲν τὸ ξανάκαμα, ἐγλυτώσασι τ' ἀποδέλοιπα.

Ὁ δάσκαλος τῆ ρωτᾶ τότε:

—Γράμματα ξέρεις;

—Ἐπῆγα δυὸ χρονιές στὸ σκολεϊό, ὕστερις μὲ τὰ λιομαζώματα² δὲν μ' ἀφήκανε οἱ γονεῖς μου νὰ πάω. Βάνω ὁμως ὑπογραφή, γράφω καὶ τὰ νούμερα, διαβάζω καὶ τὸν Καζαμία.

Κοιταζόμεστε μὲ τὸ δάσκαλο, καὶ χωρὶς νὰ μιλήσωμε μαντεύομε τῆ σκέψη μας. Πῶς θὰ φτάξουν οἱ πιὸ ἀπλές γνώσεις ὑγεινῆς καὶ πῶς θὰ ξεριζωθοῦν οἱ προλήψεις ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτούς;

—Δικὴ μας δουλειὰ νὰ φωτίσωμε αὐτὸν τὸν κόσμον, κύριε Ποθάκη, τοῦ λέω. Ἔσεις στὸ σχολεῖο κι' ἐγὼ στὰ σπίτια. Σύμφωνοι;

—Συμφωνότατοι, μοῦ λέει.

Θὰ μιλήσω μὲ τὸν Νομίατρο αὔριο καὶ θὰ τοῦ προτείνω νὰ σχεδιάσωμε συστηματικὲς περιοδεῖες σὲ ὅσα χωριά εἶναι τόσο καθυστερημένα.

—Καὶ νὰ ἐβλέπατε, μοῦ λέει ὁ δάσκαλος, αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ὅταν εἶχαν καὶ τὴν ἔλνοσσία: κιτριναίρικα παιδιὰ μὲ φουσκομένες κοιλιές, χλωμές καὶ ἀδύναμες γυναῖκες, κακοπαθημένους ἄντρες.

—Τώρα καταλαβαίνω, τοῦ λέω, γιατί οἱ ἄνθρωποι τῶν βουνῶν ἐρωτοῦσαν ἂν ἔχουν κι' οἱ καμπίσιοι ψυχὴ!

Στὸ ἀναμεταξύ, ἡ παρουσία μας ἐμαθεύτηκε στὸ χωριὸ ἀπὸ τὶς κοπέλλες ποὺ ἔπαιρναν νερό, κι' αὐτὸ ἦταν αἰτία νὰ φορτωθῶ καθήκοντα ποὺ δὲν τὰ περίμενα. Ἦταν γραφτό, φαίνεται, νὰ κάμω καὶ τὸν γυναικολόγο. Οἱ χωριάτισσες ἐνόμισαν πῶς ἤμουν γιάτρυνα καὶ μὲ παρακαλοῦν νὰ πάω σὲ βοήθεια μιᾶς χωρικῆς ποὺ εἶχε ἀκατάσχετη αἱμορραγία.

Ρωτῶ μὲ τὸ βλέμμα τὸν δάσκαλο καὶ μοῦ γνέφει πῶς πρέπει νὰ πάω.

Στὸ χαμόσπιτο ποὺ μὲ ὀδηγοῦν βρίσκω μιὰ γυναῖκα ποὺ μόλις εἶχε γεννήσει. Τὸ αἷμα τρέχει ἄφθονο, καὶ τὸ παιδί κλαψου-

ρίζει παρατημένο σὲ μιὰ γωνιά. Ὡς μὲ πληροφορεῖ ἡ γειτόνισσα, ποὺ ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε μαμμὴ ἀποφάσισε νὰ πιάση ἐκείνη τὸ παιδί, βασισμένη στὴν ἀτομικὴ τῆς πείρα, ἡ γέννα ἔγινε γρήγορα, μὰ τὸ «ὕστερο» δὲ θέλει νὰ πέση. Πόσον εὐγνωμονῶ τὸν γιατρὸ τοῦ Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ἡλιάδη» ποὺ μᾶς εἶπε λίγα πρακτικὰ πράγματα γιὰ τὶς πρώτες βοήθειες σὲ μιὰ γέννα μὲ ἐπιπλοκές!

Ζητῶ νὰ μοῦ δώσουν ζεστὸ νερὸ νὰ πλύνω τὰ χέρια μου, γιὰ πρόχειρο ἀπολυμαντικὸ μοῦ φέρνουν τὸ ντόπιο οἰνόπνευμα ποὺ κάνουν ἀπὸ τὰ πατημένα σταφύλια καὶ ἐπιχειρῶ, μὲ θάρρος ποὺ μοῦ δίνει ὁ κίνδυνος τῆς ζωῆς αὐτῆς τῆς γυναίκας, ν' ἀποκολλήσω καὶ νὰ τραβήξω τὸν πλακοῦντα. Παρατηρῶ μὲ ἱκανοποίηση πῶς ἡ αἱμορραγία λιγοστεύει καὶ τέλος σταματᾶ. Χοντρές στάλες ἰδρώτα πέφτουν ἀπὸ τὸ μέτωπό μου. Οἱ γυναῖκες μὲ κοιτάζουν μὲ θαυμασμό. Ἀδύνατο νὰ πιστέψουν πῶς δὲν εἶμαι γιάτρυνα. Ὅταν βγαίνω ἔξω, ὁ δάσκαλος, ποὺ περιμένει μὲ δυὸ-τρεῖς χωρικούς, μὲ ρωτᾶ:

—Τὰ ἐκαταφέρατε;

—Καὶ βέβαια, κύριε Ποθάκη, τοῦ λέω μὲ ὑπερηφάνεια.

Ἀπὸ τὴ φυσιογνωμία τοῦ μαντεύω πῶς μοιραζόμεστε τὴν ἱκανοποίηση. Αὐτόματα μοῦ πιάνει τὸ χέρι καὶ μοῦ τὸ σφίγγει. Λέει πῶς πρέπει νὰ μὴ φύγωμε ἀμέσως καὶ νὰ περιμένωμε νὰ δοῦμε πῶς θὰ πάη ἡ κατάσταση τῆς λεχώνας. Ξαναπηγαίνομε στὸ καφενεῖο, ὅπου εἶμαστε πιά τὸ ἀξιοπεριέργο θέαμα τοῦ μισοῦ χωριοῦ, ποὺ ἤλθε νὰ δῆ τῆ γιάτρυνα. Εἶμαι λίγο στενοχωρημένη, γιατί αἰσθάνομαι πῶς ἐξεπέρασα τὴ δικαιοδοσία μου.

Καθὼς κάθομαι, παίρνει τ' αὐτί μου ἕναν ἀστεῖο διάλογο:

—Μεσοκόμα ἴναι, σοῦ λέω, δὲν εἶναι γιάτρυνα.

—Νοσοκόμα, θές νὰ πεῖς.

—Ὅσκες¹, μεσοκόμα, στὸ μεσοκομεῖο ἐργάζεται.

—Νοσοκομεῖο τὸ λένε.

1. *Μοιράρισα* = μάγισσα.

2. *Λιομαζώματα* = συλλογὴ τοῦ ἐλαιοκάρπου.

1. *Ὅσκες* = ὄχι, καθόλου.

—Γιάντας¹ νοσοκομεῖο· μεσοκομεῖο, ἐπειδὴς βάνουνε μέσα τσ' ἀρρωστάρηδες.

Ἔτσι φαίνεται πὼς ἀποστόμωσε τὸν ὁμοχώριό του ὁ πολύξερρος, γιατί ὁ διάλογος ἐσταμάτησε.

Καθὼς ἐπιστρέφομε, διηγούμαι τὸν διάλογο στὸν δάσκαλο καὶ τὸν κάνω νὰ γελάση πολύ. Ἐγὼ συλλογίζομαι πὼς πρέπει νὰ ἐπιστρέψω στὴν θέση μου. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω πὼς δὲν βιάζομαι, μὰ δὲν θέλω νὰ κάμω κατάχρηση τῆς καλοσύνης τοῦ Νομιάτρου. Λογαριάζω νὰ τοῦ διηγηθῶ τί εἶδα καὶ τί ἔκαμα. Δὲν πιστεύω νὰ μὲ μαλώση πού ἔφτασα μέχρι μαιευτικῆς ἐπεμβάσεως;

12 Ἀπριλίου

Σήμερα ἔλαβα γράμματα ἀπὸ συμμαθητριάς μου. Θάθελα νὰ σὰς μεταδώσω μερικὲς ἀπὸ τίς σκέψεις τους, γιὰ νὰ δῆτε πόσα προβλήματα ἀντιμετωπίζομε.

Ἴδου τί λέει ἡ Α.Μ.: «Στὴν ἐπαρχία πρέπει ὅ,τι κάνεις νὰ εἶναι σωστό... Θέλω νὰ διατηρήσω αὐτὸ πού χάρισεν ἡ Σχολή: τὴν ἀξιοπρέπεια.»

Ἡ Μ.Μ. γράφει: «Ἡ ζωὴ ἐδῶ εἶναι ὁμοία μὲ τῶν ἀσκητῶν. Παρατηρῶ πὼς, λόγω τῆς μεγάλης δυστυχίας, οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ φαίνονται σκληροὶ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον. Πὼς θὰ καταφέρω νὰ κάμω μιὰ κατάσταση τῶν μὴ δαμαλισθέντων καὶ νὰ τὴν υποβάλω στὸ Ὑγειονομικὸ Κέν-

1. Γιάντας=γιατί.

τρο γιὰ νὰ μοῦ χορηγήση δαμαλίδα;»

Ἡ Α.Φ. ἔπαθε κάτι ἀνάλογο μ' ἐμένα: «Στὸ σπίτι πού μ' ἐφιλοξένησαν εἶχαν μιὰν ἐπίτοκον, τῆς ὁποίας τὸ βράδυ ἤρθαν οἱ πόνοι. Μὲ εἶχε πιάσει ἕνας φόβος πού δὲν περιγράφεται, νὰ βρεθῶ σὲ τέτοιαν ἐρημιὰ μόνη ν' ἀντιμετωπίσω ἕναν τοκετό. Εἶχα χάσει τὸ θάρρος μου, ἀλλὰ ὅταν εἶδα νὰ καταφθάνη ἡ μαμὴ τοῦ χωριοῦ, μιὰ γριά 80 χρόνων μὲ βρώμικα νύχια, μὲ λάδι γιὰ ν' ἀλείψῃ τὴν ἐπίτοκο καὶ ἄλατι γιὰ ν' ἀλατίσῃ τὸ παιδί, ἄφησα τοὺς φόβους καὶ ἐπῆρα πρωτοβουλία. Τὰ ξημερώματα ἤρθε στὸν κόσμο ἕνα χαριτωμένο ἀγοράκι.»

* * *

Ἐδῶ σταματᾶνε οἱ σελίδες τοῦ ἡμερολογίου τῆς Μαλαματένιας Ξωμερίτης.

Δὲν θὰ τὴν ρωτήσωμε τὸ γιατί, ἡμποροῦμε ὅμως νὰ κάμωμε τὴν πρόβλεψη πὼς γυρίζοντας ἀπὸ τὴν μικρὴ τῆς ἀδεια θὰ μείνῃ πιά γιὰ πάντα στὸ νησί τοῦ παπποῦ τῆς, ὅπου θὰ καλέσῃ καὶ τὴν μητέρα τῆς. Μποροῦμε μάλιστα νὰ συμπεράνωμε πὼς θὰ γίνῃ μιὰ καλὴ κυρία Ποθάκη καὶ ὑποδειγματικὴ μητέρα, χρήσιμη ὄχι μόνο στὸ στενὸ τῆς περιβάλλον μὰ καὶ στὴν κοινωνία ὁλόκληρη.

Ἔτσι καὶ ὁ καπετὰν Ξωμερίτης κατὰ κάποιον τρόπο ξαναγυρίζει στὸν τόπο του. Ἡ Μαλαματένια πιθανώτατα τὸ πρῶτο τῆς παιδί, ἂν εἶναι ἀγόρι, θὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν νονὸ του νὰ τὸ ὀνομάσῃ Χαρίδημο.

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑΣ

Υπό

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΣΟΥΛΑΚΗ

Ἐπιμελητοῦ τῆς Β' Κλινικῆς
τοῦ Μαιευτηρίου «Μαρίνα Ἡλιάδη»

Εἰσαγωγή

Ὁ ἰατρός εἰς τὴν καθήμεραν πρᾶξιν του ἔχει ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸ πρόβλημα τῆς παχυσαρκίας, ἢ ὅποια εἶτε ὀφείλεται εἰς αἷτια ἐξαγενῆ, ὅπως εἶναι π.χ. ἡ πρόσληψις τροφῆς εἰς ποσότητας μεγαλυτέρας τῶν ἀναγκῶν τοῦ ὄργανισμοῦ, ὁ περιορισμὸς τῶν μυϊκῶν κινήσεων κτλ., εἶτε εἶναι ἐνδογενῆς, ὀφειλομένη εἰς ἐνδοκρινικάς κυρίως διαταραχάς.

Ἀπὸ μαιευτικῆς πλευρᾶς, ἡ ἀπότομος ἢ ὑπέρμετρος αὐξησις τοῦ βάρους κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης προδιαθέτει, ὡς γνωστὸν, εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς τοξιναιμίας, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ἀποτελεῖ πρόσθετον ἐπιβάρυνσιν ἐπὶ περιπτώσεων καρδιοπαθείας, ὑπερτάσεως, διαβήτου, νεφρίτιδος κτλ.

Ἀπὸ γυναικολογικῆς πλευρᾶς ὑπάρχει στενὴ σχέσηις μεταξύ παχυσαρκίας καὶ ἐνδοκρινικῶν διαταραχῶν ἢ ἀνωμαλιῶν τῆς περιόδου, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπάρχει κάποια σχέσηις μὲ τοὺς παράγοντας τῆς στειρώσεως.

Ἡ ψυχολογικὴ ἐπίσης πλευρὰ τοῦ προβλήματος τῆς παχυσαρκίας εἶναι ἐνδιαφέρουσα, διότι τὸ ὅλον ἐν αὐξανόμενον καὶ μὴ ἐλεγχόμενον βᾶρος προκαλεῖ τὴν εὐλογον ἀνησυχίαν τῶν πασχόντων, καὶ διὰ λόγους αἰσθητικούς, κυρίως ὁμως διὰ τὰς συνεπείας ἐπὶ τῆς γενικῆς καταστάσεως τοῦ ὄργανισμοῦ. Τελικῶς δὲ τὸ ἄγχος αὐτὸ τῶν πασχόντων εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ψυχσωματικὰς διαταραχάς.

Ἐπομένως ὁ ἐλεγχὸς ἢ ἐλάττωσις τοῦ βάρους ἐνδιαφέρει τὸν Μαιευτῆρα-Γυναικολόγον, διότι, διὰ τῆς ὀρθῆς διαγνώσεως, τῆς καταλλήλου θεραπείας καὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς σχετικῆς διαίτης, εἶναι δυνατὸν

ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ περιορίσῃ τὰς ἐπιπλοκάς τῆς ἐγκυμοσύνης, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐπηρέασῃ εὐνοϊκῶς τὰ διάφορα γυναικολογικά προβλήματα.

Ἐφημερίδες, περιοδικὰ καὶ παντοειδεῖς ἐξωιατρικοὶ παράγοντες διαφημίζουν ὀρισμένα φάρμακα ὡς ἀποτελεσματικὰ κατὰ τῆς παχυσαρκίας, καθορίζουν ἀπισχαντικήν διαίταν μὲ βᾶσιν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ποσοῦ τῶν προσλαμβανομένων θερμίδων ἢ συνιστοῦν τὴν ἀποφυγὴν ὀρισμένων τροφῶν εἰδικῶς, καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν κούσεων συμβουλεύουν γυμναστικὰς ἀσκήσεις.

Εἶναι λογικὸν νὰ πιστεύεται, ὅτι ἡ ἐλάττωσις τοῦ ποσοῦ τῶν παρεχομένων διὰ τῶν τροφῶν θερμίδων εἶναι ἡ καλυτέρα μέθοδος ἐλέγχου τῆς παχυσαρκίας. Πλὴν ὁμως, ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀπέδειξεν ὅτι αἱ συνιστώμεναι διαίται εἰς πολὺ ὀλίγας σχετικῶς περιπτώσεις φέρουν μόνιμα ἀποτελέσματα, δηλ. μετὰ τὴν διακοπὴν τῆς διαίτης ἐπανακτᾶται τὸ ἀπολεσθὲν βᾶρος, ἐνῶ ἐπὶ μακροχρονίου ἢ αὐστηρᾶς διαίτης εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ παρουσιασθοῦν νοσηρὰ φαινόμενα, ὅπως εἶναι: νευρικότης, ἀϋπνία, γενικὴ ἐξασθένησις, ψυχικαὶ διαταραχαὶ καὶ ἄλλα ψυχσωματικὰ σύνδρομα.

Ἡ ἔρευνα ἐπὶ τῶν αἰτίων τῆς παχυσαρκίας ἔφερον εἰς φῶς ὀρισμένας διαταραχὰς τοῦ μεταβολισμοῦ τῶν ὕδατανθράκων καὶ λιπῶν, ἐκτὸς φυσικὰ τῶν περιπτώσεων ἐνδοκρινικῶν ἀνωμαλιῶν. Συνεπῶς θεωροῦμεν σκόπιμον ν' ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ μεταβολισμοῦ ὕδατανθράκων καὶ λιπῶν, ὡς καὶ περὶ τῶν ἐπερχομένων μεταβολῶν ἐπὶ περιπτώσεων παχυσαρκίας.

Μεταβολισμὸς τῶν ὕδατανθράκων

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς φυσιολογίας, ὅτι

μετὰ τὴν πρόσληψιν τροφῆς πλουσίας εἰς ὑδατάνθρακας γίνεται αὐξησις τοῦ γλυκογόνου τοῦ ἥπατος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ φθάσῃ τὰ 10% τοῦ ὅλου βάρους τοῦ ἥπατος ἢ καὶ περισσότερον. Ἐν συνεχείᾳ ἐκ τῆς ἀφθόου προσλήψεως ὑδατανθράκων τὸ γλυκογόνον ἐναποτίθεται εἰς τὰ διάφορα ὅργανα, καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν αὐτῶν ἢ περίσσεια τοῦ σακχάρου μετατρέπεται εἰς λίπος, ἀποτιθέμενον εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος. Διὰ τῆς ἐντόνου μυϊκῆς ἐργασίας καταναλίσκεται ταχέως τὸ γλυκογόνον, καὶ ἰδίως τὸ τοῦ ἥπατος, καὶ μάλιστα πολὺ ταχύτερον ἢ κατὰ τὴν ἀσιτίαν, ἐνῶ τὸ γλυκογόνον τῶν μυῶν παρουσιάζει μεγαλύτεραν ἀντίστασιν. Μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν ἀποθεμάτων τοῦ γλυκογόνου γίνεται κατανάλωσις τοῦ ἀποτεθειμένου λίπους, τὸ ὁποῖον μετατρέπεται εἰς σάκχαρον, διατηρουμένης κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν σταθερᾶς τῆς ἀναλογίας τοῦ σακχάρου τοῦ αἵματος.

Συμφώνως πρὸς τὸν Pennington, ἡ παχυσαρκία ὀφείλεται εἰς ὑπερβολικὴν λήψιν ὑδατανθράκων καὶ ἐπὶ πλεόν διαταραχὴν εἰς τὸν μεταβολισμόν αὐτῶν. Διάμεσον προῖόν τῆς ἀναλύσεως τῶν ὑδατανθράκων εἶναι τὸ πυροσταφυλικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον ἐπὶ παχυσαρκίας δὲν δύναται νὰ διασπασθῇ περαιτέρω, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀθροίζεται εἰς τὸν ὀργανισμόν. *Ἡ ἀθροισις αὐτῆ τοῦ πυροσταφυλικοῦ ὀξέος περιορίζει τὴν διάσπασιν τῶν λιπῶν.* Ἄν ἐπομένως τὸ ποσὸν τῶν προσλαμβανομένων ὑδατανθράκων ἐλαττωθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον, τότε ὅλον τὸ παραγόμενον πυροσταφυλικὸν ὀξύ θὰ διασπασθῇ εἰς τὰ τελικὰ προϊόντα τῆς καύσεως (ὑδρῶν καὶ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος). Διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν πλουσίων εἰς ὑδατάνθρακας τροφῶν προκαλοῦνται μικρότεροι διακυμάνσεις τοῦ σακχάρου τοῦ αἵματος, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐπέρχεται ἐλάττωσις τοῦ αἰσθήματος τῆς πείνης.

Μεταβολισμὸς τῶν λιπῶν

Ὁ ὀργανισμὸς σχηματίζει λίπος ἀπὸ τὰς εἰσαγομένας λιπαράς οὐσίας τῆς τροφῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ὑδατάνθρακας, ὡς ἐλέχθη προηγουμένως. Παραγωγὴ λίπους ἐκ

λευκωμάτων δὲν ἔχει εἰσέτι ἀποδειχθῆ, πλὴν ὁμως δὲν ἀποκλείεται ὁ ἔμμεσος τρόπος παραγωγῆς αὐτοῦ, δεδομένου ὅτι ἐκ τῶν λευκωμάτων παράγονται ὑδατάνθρακες.

Ἐπὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν ὑδατανθράκων τῆς τροφῆς ἢ ἐπὶ διαβήτου, ὁ ὀργανισμὸς δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ διασπάσῃ τὰ λίπη εἰς τὰ τελικὰ προϊόντα τῆς καύσεως (ὑδρῶν καὶ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος), παραγομένων τῶν ὀξονικῶν σωμάτων.

Γὰ λίπη, ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῶν περιεχομένων λιπαρῶν ὀξέων, διακρίνονται εἰς κεκορεσμένα καὶ ἀκόρεστα, προερχόμενα ἀντιστοίχως ἐκ τοῦ ζωικοῦ καὶ φυτικοῦ βασιλείου. Εἰς ὀρισμένα ζωικά σιτία ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ἀκόρεστα λιπαρὰ ὀξέα. Διὰ τὴν κανονικὴν ἀνταλλαγὴν τῶν λιπῶν ὁ ὀργανισμὸς ἔχει ἀνάγκη ἀκορέστων λιπαρῶν ὀξέων, καὶ μάλιστα τόσον περισσότερον ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ ποσότης τῶν προσλαμβανομένων λιπῶν. Εἰς ζωᾷ ἐν νηστείᾳ αὐξάνεται ἡ ποσότης τῶν ἀκορέστων λιπαρῶν ὀξέων εἰς τὸ αἷμα, μετὰ τὴν προελεύσεως τὸ σωματικὸν λίπος. Ἄν χορηγήσωμεν ἰνσουλίνην ἢ ὑδατάνθρακας, τότε περιορίζεται ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ἀκορέστων λιπαρῶν ὀξέων ἀπὸ τὸ σωματικὸν λίπος, ἐνῶ ἡ ἀμφεταμίνη δρᾷ ἀντιθέτως. Ἐπομένως, κατὰ τὴν θεραπείαν τῆς παχυσαρκίας πρέπει ν' αὐξήσωμεν τὴν ποσότητα τῶν φυτικῶν λιπῶν καὶ νὰ ἐλαττώσωμεν τοὺς ὑδατάνθρακας, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ἀναστροφὴν τοῦ μεταβολισμοῦ τῶν πασχόντων καὶ ἐλάττωσιν τοῦ σωματικοῦ λίπους. Κατὰ τελευταίας ἐπίσης ἐρεύνας, τὰ φυτικά λίπη ἐλαττώνουν τὸ ποσὸν τῆς χοληστερίνης τοῦ αἵματος, ἐνῶ τὰ ζωικά λίπη προκαλοῦν αὐξήσιν. Εἶναι γνωστὰ αἱ σημεριναὶ ἀντιλήψεις περὶ τῆς σχέσεως τῶν ἠύξημένων ποσῶν χοληστερίνης τοῦ αἵματος πρὸς τὴν ἀρτηριοσκλήρωσιν καὶ τὴν θρόμβωσιν τῶν στεφανιαίων.

Εἶναι εὐλογον ὅτι τὰ συμπεράσματα τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ μεταβολισμοῦ τῶν ὑδατανθράκων καὶ τῶν λιπῶν, δὲν εἶναι γενικῶς παραδεκτά, διὰ τοῦτο καὶ ὑπάρχει διαφωνία ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν τῆς παχυσαρκίας συμφώνως πρὸς τὴν δίκαιαν

Pennington, τῆς ὁποίας δὲν ἀρνοῦνται μὲν τὰ πειραματικὰ δεδομένα, τὴν θεωροῦν ὁμῶς ὡς ἔχουσαν ἀνάγκην περαιτέρω ἐρευνῆς πρὶν γενικευθῆ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς.

Δίαιτα

ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου ἱατροῦ Harvey ἐγένετο ὁ καθορισμὸς τῆς πρώτης διαίτης πρὸς θεραπείαν τοῦ παχυσάρχου Banting. Διὰ τῆς διαίτης ταύτης, ἣτις ἔκτοτε εἶναι περισσότερον γνωστὴ ὡς «δίαιτα τοῦ Banting», παρέχονται 1.600 θερμίδες, ἤτοι 172 γρ. λευκώματος, 81 γρ. ὕδατανθράκων, 8 γρ. λίπους καὶ 75 γρ. οἰνοπνεύματος (ὅσοι δὲν πίνουν οἰνόπνευμα λαμβάνουν μὲ τὴν δίαιταν αὐτὴν 1.100 θερμίδας). Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι διὰ τῆς διαίτης ταύτης παρέχεται ἐλαχιστότατον ποσὸν λίπους, διότι ἐθεωρεῖτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς βασικὸν αἴτιον τῆς παχυσαρκίας. Ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης διαίτης μέχρι σήμερον πολυάριθμοι διαίται ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἐφημερόσθησαν, πλὴν ὅμως ἐγκατελείφθησαν, διότι παρουσίαζον τὰ μειονεκτήματα πού ἀνεφέρθησαν ἐν ἀρχῇ.

Βασικῶς ἡ δίαιτα πρέπει νὰ εὐρίσκεται εἰς τὰ ἐξῆς πλαίσια: 1) Νὰ περιέχῃ ἱκανὴν ποσότητα λευκώματος πρὸς προστασίαν τοῦ ἰδίου λευκώματος τοῦ ὄργανισμοῦ, καὶ γενικῶς τὰ παρεχόμενα θρεπτικὰ συστατικὰ νὰ καλύπτουν τὰς βασικὰς ἀνάγκας τοῦ ὄργανισμοῦ. 2) Νὰ προκαλῆ τὸ αἶσθημα τοῦ κόρου. 3) Νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῆ ἐπὶ μακρόν, ὥστε ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ ἐπιτυγχανόμενα ἀποτελέσματα νὰ εἶναι μόνιμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ μὴ προκαλῶνται νοσηρὰ φαινόμενα. 4) Νὰ εἶναι ἀπλὴ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν, ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἀπαραίτητος ὁ διαρκὴς ἱατρικὸς ἐλεγχος τῶν πασχόντων, εἰμὴ μόνον κατὰ ὠρισμένα χρονικὰ διαστήματα συμφώνως πρὸς τὰς διδομένας ὁδηγίας.

Τὸ ποσὸν τῶν παρεχομένων θερμίδων τῆς τροφῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ πολλοὺς παράγοντας, ὡς εἶναι ἡ ἰδιοσυστασία, τὸ ὕψος, τὸ φύλον, ἡ ἡλικία καὶ ἡ σωματικὴ δραστηριότης τοῦ ἀτόμου. Ἐπὶ περιπτώσεων αὐστηρᾶς ἀπισχναντικῆς διαίτης, τὸ σιτηρέσιον δὲν πρέπει νὰ παρέχῃ περισσοτέρας

τῶν 20 θερμίδων ἀνὰ χιλιόγραμμα ἰδεώδους σωματικοῦ βάρους, καὶ ἐκ τούτων τὸ $\frac{1}{4}$ νὰ προέρχεται ἐκ λευκωμάτων. Ἡπιώτεροι διαίται ἀπαιτοῦν περισσοτέρας θερμίδας.

Ὁ βαθμὸς τῆς παχυσαρκίας καθορίζεται ἀπὸ τὸ ποσὸν τοῦ βάρους τὸ ὁποῖον εἶναι περισσότερον ἀπὸ 10% ὑπὲρ τὸ μέσον βάρος ἐνὸς ἀτόμου κανονικοῦ ὕψους ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ φύλον. Ἐχει ὑπολογισθῆ ὅτι, κατὰ μέσον ἔρον, τὸ λίπος ἀποτελεῖ τὸ 11-11,3% τοῦ ὅλου βάρους τοῦ σώματος.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημερινῶν αντιλήψεων, ἡ δίαιτα ἐπὶ παχυσαρκίας ἀκολουθεῖ τὰς ἀρχὰς τοῦ Pennington, δηλ. εἶναι πλουσία εἰς πρωτεΐνας μεγάλης ἀξίας, ἀπεριοριστος εἰς ποσότητα φυτικῶν λιπῶν, περιορισμένη εἰς λίπη ζωικῆς προελεύσεως καὶ λίαν περιορισμένη εἰς ὑδατάνθρακας. Διὰ τῆς διαίτης ταύτης, ἡ ποσότης τοῦ χορηγουμένου λίπους εἶναι μεγάλη, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν «δίαιταν Banting», εἰς τὴν ὁποίαν τὸ λίπος παρέχεται εἰς ἴχνη.

Ἡ δίαιτα αὕτη εἶναι πλουσία εἰς λίπος, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὸ αἶσθημα τοῦ κορεσμοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι εὐμενῶς ἀποδεκτὴ ἀπὸ τοὺς ὑποβαλλομένους εἰς ταύτην. Βεβαίως, οἱ παχύσαρκοι δὲν καταλαμβάνονται εὐκόλως ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τοῦ κόρου διὰ τῆς λήψεως λιπαρῶν τροφῶν, διότι εἶναι κατ' ἐξοχὴν λιποφάγοι, ἀρεσκόμενοι εἰς παχέα κρέατα, σάλτσες κτλ.

Ἐπειδὴ ἐπὶ παχυσαρκίας ὑπάρχει πρόσθετος ἐπιφόρτισις τῆς καρδιακῆς λειτουργίας, ἐπιβάλλεται ὁ περιορισμὸς τοῦ ὕδατος, ἐπὶ περιπτώσεων κυκλοφορικῶν διαταραχῶν. Τὸ ὕδωρ δὲν ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἐντάσεως τῶν καύσεων, διὰ τοῦτο καὶ εἶναι ἄσκοπος ὁ περιορισμὸς του. Τὸ μόνον πού συνιστᾶται εἶναι νὰ μὴ λαμβάνεται ὕδωρ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν γευμάτων, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, διότι διὰ τῆς στερήσεως τοῦ ὕδατος τρώγει τις κατὰ κανόνα ὀλιγώτερον.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω, ὑπεβλήθη εἰς δίαιταν ὁμᾶς παχυσάρχων μαθητριῶν κολλεγίου διὰ τῆς χορηγήσεως 1.500 θερμίδων, παρεχομένων περίπου ἐξ 100 γρ. λευκώματος, 100 γρ. ὕδατανθράκων καὶ 80

γρ. λίπους, ἤτοι τὸ ἕμισυ περίπου τῶν χορηγούμενων θερμίδων προήργετο ἐκ λίπους. Εἰς περίοδον 16 ἑβδομάδων, ἡ ἀπώλεια τοῦ βάρους ἐκυμαίνετο κατὰ μέσον ὄρον περίπου εἰς 12-13 κιλά. Τὰ ὑπὸ μελέτην ἄτομα ἀνέφερον ὅτι ἡσθάνοντο καλὰ καὶ ἦσαν ἱκανοποιημένα ἀπὸ τὴν θεραπείαν. Ἦτο ἀξιοσημείωτος ἡ διαφορὰ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς προκλήσεως νοσηρῶν φαινομένων, ἤτοι κοπώσεως, ἀπογοητεύσεως, ἐρεθισμότητος καὶ αἰσθήματος πείνης, τὰ ὅποια παρατηροῦνται συνήθως εἰς ἄτομα ὑποβαλλόμενα εἰς δίαιταν περιορισμένης περιεκτικότητος εἰς λίπος.

Ὁ Peckos ἐμελέτησε τὴν σχέσιν τοῦ ποσοῦ τῶν προσλαμβανομένων θερμίδων ἐπὶ 86 παιδίων, ἡλικίας 6-14 ἐτῶν, διαφόρων ἰδιοσυστατικῶν τύπων, καὶ παρετήρησε τὰ κάτωθι: ὁ ἐνδόμορφος τύπος (παχὺς) ἐλάμβανε κατὰ μέσον ὄρον τὰ 87% τοῦ ποσοῦ τῶν θερμίδων τῶν ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἐρευνῆς, ὁ μεσόμορφος (μυϊκός) τὰ 100% καὶ ὁ ἐξώμορφος (ισχνός) τὰ 104%. Στατιστικῶς, ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἐνδομόρφου καὶ ἐξωμόρφου τύπου ἦτο πολὺ σημαντικὴ. Ἄν ἐφαρμοσθοῦν τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς μελέτης, τότε ἐπὶ ἐνδομόρφου τύπου ποσὸν 1.000-1.500 θερμίδων ἡμερησίως εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ μὴ προκαλέσῃ ἐλάττωσιν τοῦ βάρους του, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἀναγκαῖον νὰ καταφυγῇ εἰς μεγαλυτέραν ἐλάττωσιν τοῦ ποσοῦ τῶν θερμίδων (700-900 ἡμερησίως)· εἰς τὴν περὶπτωσιν ὁμοῦς αὐτὴν ἐνδέχεται νὰ μὴ λαμβάνῃ τὸ ἐλάχιστον ὄριον τῶν ἀπαιτούμενων ἀναγκῶν διὰ τὰς βασικὰς λειτουργίας τῆς θρέψεως.

Τέλος ἐγένετο σύγκρισις τοῦ ποσοῦ τῶν θερμίδων τῶν προσλαμβανομένων διὰ τῆς τροφῆς καὶ ἐκείνου τῶν δαπανωμένων διὰ τῆς ἐνεργείας, μεταξὺ 14 ἐφήβων παχυσαρκῶν καὶ 14 μὴ παχυσαρκῶν τῆς ἰδίας ἡλικίας, ὕψους καὶ σεξουαλικῆς ὠριμότητος. Ἀπεδείχθη ὅτι ἡ παχυσαρκία συνωδεύετο ὑπὸ ἡλαττωμένης δαπάνης ἐνεργείας παρὰ ὑπὸ ὑπερβολικῆς λήψεως τροφῆς. Οἱ παχύσαρκοι ἐφηβοὶ τῆς ὑπὸ μελέ-

την ομάδος δὲν ἐλάμβανον τροφὴν περισσώτεραν τῆς κανονικῆς, καὶ εἰς τὴν πραγματικότητά ἐλάμβανον μικροτέραν ποσότητα τῶν μὴ παχυσαρκῶν ἐφήβων.

Συμπεράσματα

1. Ἐξ ὧσων ἀνεφέρθησαν ἀνωτέρω ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς παχυσαρκίας εἶναι πολύπλοκον. Φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς μεταχιμίου καταστάσεως τῶν μεταβολικῶν δυνάμεων τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ ἡ τελευταία λέξις ἐπὶ τοῦ θέματος δὲν ἔχει ἀκόμη λεχθῆ.

2. Ἡ ἀπισχαντικὴ δίαιτα, κατὰ Pennington, δέον νὰ εἶναι πλουσία εἰς λευκώματα καὶ λίπη φυτικῆς προελεύσεως, περιορισμένη δὲ εἰς ζωικὰ λίπη καὶ ὑδράνθρακας. Δέον νὰ παρέχωνται αἱ ἐκαστοτε προσδιοριζόμεναι ποσότητες θερμίδων καὶ νὰ προκαλῆται τὸ αἶσθημα τοῦ κόρου. Οἱ ὑποβαλλόμενοι εἰς τὴν δίαιταν νὰ μὴ παρουσιάζουν νοσηρὰ φαινόμενα. Χορηγοῦνται συμπλεγμα βιταμινῶν Β καὶ βιταμίνη C. Τέλος ἐνισχύονται αἱ καύσεις διὰ μυϊκῶν κινήσεων κτλ.

3. Δέον ν' ἀποφεύγηται ἡ χρῆσις σκευασμάτων θυρεοειδοῦς, πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν καύσεων. Ὄταν δὲν ὑπάρχουν ἀντενδείξεις, δυνατὸν νὰ χορηγηθῇ θεϊκὴ ἀμφεταμίνη εἰς δόσιν 5-10 χιλ. ἡμίσειαν ἕως μίαν ὥραν πρὸ τῶν γευμάτων. Ἡ ἀμφεταμίνη χορηγεῖται διότι ἐλαττώνει τὴν ἡρεξιν, κυρίως ὁμοῦς διότι ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ μεταβολισμοῦ, ἐπιφέρουσα ἀναστροφὴν αὐτοῦ, ὡς ἐλέχθη, δηλ. ἀξάνει τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀκορέστων λιπαρῶν ὀξέων ἀπὸ τὸ σωματικὸν λίπος. Ἐπὶ χορηγήσεως ἀμφεταμίνης χρειάζεται στενὴ ἰατρικὴ παρακολούθησις τῶν πασχόντων, διὰ τὸν κίνδυνον τῆς προκλήσεως νοσηρῶν φαινομένων.

Πάντα ταῦτα ἡμῶς δὲν εἶναι εὐκόλα διὰ τὸν πρακτικὸν ἰατρὸν, διότι ἡ ἀναγραφὴ μιᾶς ἀπισχαντικῆς διαίτης, ἀπὸ τὰ διάφορα ὑποδείγματα τὰ ὅποια κυκλοφοροῦν, δὲν εἶναι τόσον ἀπλοῦν θέμα, καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ, ἀντὶ ὠφελείας, βλάβην τῶν πασχόντων.

ΗΜΠΟΡΕΙ ΤΩΡΑ ΝΑ ΔΙΑΓΝΩΣΘΗ ΤΟ ΦΥΛΟΝ ΜΕΛΛΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

Ἔπο

JEAN ROSTAND

τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας

Ἀφ' ὅτου ἡ ἐπιστήμη τῆς γενετικῆς ἀνεκάλυψε τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον καθορίζεται τὸ φύλον εἰς ὅλα τὰ ζωντανὰ ὄντα, οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ἕνας ἄνδρας καὶ μία γυναίκα διαφέρουν μεταξύ των ἀκόμη καὶ εἰς τὰ μύχια τῶν ἰσθῶν των καί, ἀκριβέστερον, εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν δισεκατομμυρίων κυττάρων ποὺ συνθέτουν τὸν ὄργανισμὸν ἐκάστου. Τὸ φύλον τοῦ μελλογεννήτου καθορίζεται κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συναντήσεως τῶν δύο κυττάρων τῶν γονέων, ποὺ ἐνοῦνται διὰ τὰ σχηματίζουν τὸ ὄαριον. Τὸ φύλον μάλιστα «ἀποτυπώνεται» εἰς τὸν πυρήνα τοῦ ὄαρίου κατὰ τρόπον ὁρατὸν, ἐφ' ὅσον, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξετασθοῦν τὰ χρωμοσώματα τοῦ ὑποὶ μεγάλην μεγέθυνσιν, θὰ διεπιστοῦτο διάφορος σύστασις αὐτῶν, ἀναλόγως τοῦ ἂν ἀνήκουν εἰς ὄαριον ποὺ θὰ παραγάγῃ ἄρρεν ἢ εἰς ὄαριον ποὺ θὰ παραγάγῃ θῆλυ. Τὰ χρωμοσώματα—σωματίδια τοῦ κυτταρικοῦ πυρήνος ποὺ παίζουν πρωταρχικὸν ρόλον εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν κληρονομικῶν χαρακτηριστικῶν—ἀνέρχονται εἰς 46, κατανεμημένα εἰς 23 ζεύγη, ἕκαστον ἐκ τῶν ὁποίων περιλαμβάνει ἓν χρωμόσωμα κληρονομηθὲν ἐκ τῆς μητρὸς καὶ ἓν χρωμόσωμα κληρονομηθὲν ἐκ τοῦ πατρὸς. Ἐν ἐκ τῶν χρωμοσωμικῶν αὐτῶν ζευγῶν προσδιορίζει ἐξ ὀλοκλήρου τὸ φύλον τοῦ νέου ὄντος. Εἰς τὸ ὄαριον ποὺ προορίζεται νὰ παραγάγῃ θῆλυ, τὸ χρωμοσωμικὸν ζεῦγος ἀποτελεῖται ἐκ δύο χρωμοσωμάτων ἴσου μεγέθους—χρωμοσώματα X. Εἰς τὸ ὄαριον

ἀπὸ τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ προέλθῃ ἄρρεν, τὸ χρωμοσωμικὸν ζεῦγος ἀποτελεῖται ἐκ δύο χρωμοσωμάτων ἀνομοίων μεταξὺ των, τὸ ἓν ἐκ τῶν ὁποίων ὁμοιάζει πλήρως πρὸς τὸ χρωμόσωμα X, ἐνῶ τὸ ἄλλο εἶναι αἰσθητῶς μικρότερον καὶ ἀποκαλεῖται «χρωμόσωμα Y». Οὕτω, ἡ γέννησις θήλεος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν παρουσίαν δύο χρωμοσωμάτων X εἰς τὸ ὄαριον, ἐνῶ ἡ γέννησις ἄρρενος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν παρουσίαν ἑνὸς χρωμοσώματος X καὶ ἑνὸς χρωμοσώματος Y. Ὑπάρχουν, ἄλλωστε, σοβαροὶ λόγοι νὰ φρονῆ κανεὶς ὅτι τὸ χρωμόσωμα Y παίζει μικρὸν ρόλον—ἴσως δὲ καὶ κανένα—εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ φύλου, ὁ ὁποῖος ἐνδέχεται νὰ ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν μοναδικότητα ἢ τὴν δυαδικότητα τοῦ χρωμοσώματος X. Εὐνόητον εἶναι ὅτι ἡ ἀρχικὴ χρωμοσωμικὴ σύνθεσις διατηρεῖται εἰς ὅλα τὰ κύτταρα τοῦ μετέπειτα ἀτόμου, ἐφ' ὅσον ταῦτα προέρχονται ἐκ τοῦ ὄαρίου. Ἐντεῦθεν τὸ γεγονός ὅτι εἰς ὅλα τὰ κύτταρα τοῦ ἀνδρὸς ἀνευρίσκεται, μεταξὺ τῶν 23 χρωμοσωμικῶν ζευγῶν, τὸ χρωμοσωμικὸν ζεῦγος XY, ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ φύλου του. Ὡσαύτως, εἰς ὅλα τὰ κύτταρα μιᾶς γυναικὸς ἀνευρίσκεται τὸ χρωμοσωμικὸν ζεῦγος XX, ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὸν τοῦ ἰδικοῦ τῆς φύλου.

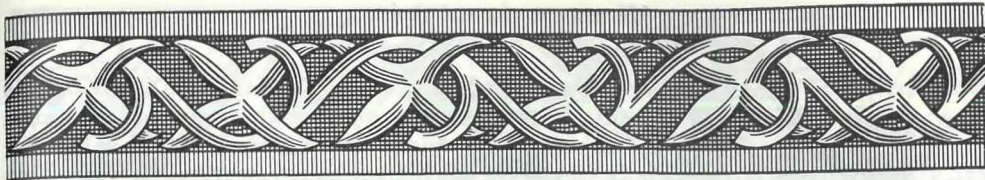
Ἡ γενικότης αὐτῆ εἰς τὴν κυτταρικὴν δομὴν τοῦ φύλου εἶναι μεγίστης σημασίας διὰ τὸν βιολόγον. Ἦδη, ὁ Κλῶντ Μπερνάρ ἔλεγεν ὅτι τὸ κύτταρον ἀποτελεῖ, ἐν

μικρογραφία, τὴν εἰκόνα ὀλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ. Τοῦτο ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸ φύλον. Τὸ φύλον ἀντανακλᾶται καὶ εἰς τὸ ὕστατον ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ ὄντος.

Πρέπει, ὡσαύτως, νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι ἡ κυτταρική διαφορά μεταξύ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς δὲν παίζει κανένα ρόλον εἰς τὸν ὀργανισμόν ποῦ ἔχει φθάσει εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἐνήλικος. Πράγματι, τὰ χρωμοσώματα δὲν ἐπιδροῦν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀτόμου ὡς πρὸς τὸ φύλον, ἀλλὰ διὰ μέσου ἑνὸς λίαν περιπλόκου μηχανισμοῦ περιλαμβάνοντος τὰς ὀρμόνας, ποῦ εἶναι χημικαὶ οὐσίαι με σαφῶς ὀρισμένον ρόλον. Τὸ γεγονός ὅτι ἕνα χρωμοσωμικὸν ζεύγος XX—ἀποτελούμενον δηλαδὴ ἀπὸ δύο ὁμοια χρωμοσώματα X—παράγει θῆλυ, ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι, χάρις εἰς τὸν χρωμοσωμικὸν αὐτὸν ἐπιρρασμόν, ὁ ὀργανισμὸς ἀποκτᾶ ὀθητικὸς ἀδένας, τῶν ὁποίων αἱ ὀρμονικαὶ ἐκκρίσεις θὰ προκαλέσουν τὴν ἐμφάνισιν τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ θήλεος. Παράλληλος εἶναι ἡ διαδικασία καὶ ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἄρρενος ὀργανισμοῦ. Ἐάν, δι' οἰονδήποτε λόγον, ἀνασταλῆ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ βασικοῦ σεξουαλικοῦ ἀδένου καὶ ὡς ἐκ τοῦτου παύσῃ ἡ ἐκκρίσις ὀρμονῶν, ὁ ὀργανισμὸς, παρὰ τὴν χρωμοσωμικὴν δομὴν του, ἀδυνατεῖ νὰ προσλάβῃ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου. Προσλαμβάνει μίαν «οὐδετέραν» μορφήν, ἔστω καὶ ἄν, ἀπὸ ἀπόψεως χρωμοσωμικῆς δομῆς, ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἄρρένων ἢ τῶν θηλέων. Ἐπι περισσότερον, ἔάν εἰς ἕνα τοιοῦτον ὀργανισμόν, «οὐδετεροποιημένον» διὰ τῆς ἀτονίας ἢ ἐξαλείψεως τῶν σεξουαλικῶν ἀδένων, εἰσαχθοῦν ὀρμόναι φύλου ἀντιθέτου πρὸς τὸ ἰδικόν του «χρωμοσωμικὸν φύλον», ὁ ὀργανισμὸς αὐτὸς θὰ προσλάβῃ τὸν τύπον τοῦ φύλου ποῦ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰς χρησιμοποιηθείσας ὀρμόνας. Φαίνεται, λοιπόν, ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς χρωμοσωμικῆς συνθέσεως εἶναι αἰσθητὴ μόνον κατὰ τὴν ἐντελῶς ἀρχικὴν φάσιν τῆς διαπλάσεως τοῦ ὄντος, στρέφουσα πρὸς τὴν ἀρσενικότητα ἢ τὴν θηλυκότητα τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σεξουαλικῶν ἀδένων. Ὅταν

οὔτοι προσλαμβάνουν τὸν τύπον των, ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἀτόμου ἀπὸ ἀπόψεως φύλου προσδιορίζεται ἀποκλειστικῶς πλέον ὑπὸ τῶν ὀρμονῶν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐφ' ὅσον τὰ δύο φύλα διαφέρουν κατὰ τὴν χρωμοσωμικὴν δομὴν των, εἶναι δυνατὴ—θεωρητικῶς τοῦλάχιστον—ἡ ἀναγνώρισις τοῦ φύλου ἑνὸς ἀνθρωπίνου ὄντος διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν κυττάρων του. Ἀπὸ μερικῶν ἐτῶν, ὑπάρχει μία μέθοδος διὰ τὴν διάγνωσιν τοῦ κυτταρικοῦ «φύλου». Πρόκειται περὶ μιᾶς διαφορικῆς μεθόδου, ὀφειλομένης εἰς τοὺς Καναδοὺς βιολόγους Μπάρρ καὶ Μπέρτραμ, ἥτις ὀνομάζεται «ἐξετάσις κατὰ Μπάρρ» καὶ ἀνεκαλύφθη τὸ 1949. Ἡ παρατήρησις ἐγένετο ἀρχικῶς εἰς τὰ νευρικὰ κύτταρα γαλῆς. Εἰς τὸν πυρῆνα τῶν κυττάρων τοῦ θήλεος διακρίνεται ἕνας μικρὸς ὄγκος ἀχρωμάτιστος—ὅστις χρωματίζεται διὰ καταλλήλου ἀντιδραστικοῦ—ποῦ δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ κύτταρα τοῦ ἄρρενος. Ἡ πρώτη αὐτῆ ἀνακάλυψις ἠκολουθήθη ἀπὸ ἐργασίας εἰς διαφόρους χώρας, με συνέπειαν τὴν ἐπέκτασιν καὶ τελειοποίησιν τῆς μεθόδου Μπάρρ, ποῦ ἰσχύει μὲν οὖν εἰς τὰ θηλαστικά. Ἡ διάγνωσις τοῦ φύλου δύναται νὰ γίνῃ ὄχι μόνον ἐπὶ ἑνὸς τεμαχίου δέρματος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἑνὸς τμήματος βλεννογόνου τῆς στοματικῆς κοιλότητος ἢ τοῦ κόλπου ἢ τῆς μήτρας, ἢ καὶ ἐπὶ μιᾶς σταγόνης αἵματος. Ἡ μέθοδος τοῦ Μπάρρ ἔχει χρησίμους πρακτικὰς ἐφαρμογὰς εἰς τὴν ἰατροδικαστικὴν, διότι ἐπιτρέπει τὴν διαπίστωσιν τοῦ φύλου ἑνὸς ἀτόμου διὰ τῆς ἐξετάσεως τεμαχίων ἰστῶν ποῦ ἀφηρέθησαν τέσσαρας ὀλοκλήρους ἑβδομάδας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐν λόγω ἀτόμου. Ἡ διαπίστωσις δύναται νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἐξετάσεως κυττάρων ἢ τεμαχίων κυττάρων ποῦ ἔχουν μείνει—παραδείγματος χάριν—ἐπὶ τῆς λεπίδος μαχαίρας, ἢ ὀδόντων, τριχῶν κλπ. Ἐπίσης, ἡ μέθοδος τοῦ Μπάρρ χρησιμεύει εἰς τὴν πρόγνωσιν τοῦ φύλου τοῦ μελλογεννήτου. Τὸ μόνον ἐμπόδιον, εἰς τὴν περὶπτωσιν αὐτὴν, εἶναι ὅτι ἀπαιτεῖται κάποια ἐγγείρησις, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν στέργουν ὄλαι αἱ μητέρες.

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ*

(ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)

Υπό

ΑΝΔΡΕΑ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

Ίατροϋ-Ήπιμελητοϋ Έδρας Κοινωνικῆς Ύγιεινῆς
Ύγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Τὰ μέσα καὶ μέτρα ὑγιεινῆς καὶ περιθάλψεως τῶν βρεφῶν, ὡς καὶ καταπολέμησης τῆς βρεφικῆς νοσηρότητος καὶ θνησιμότητος, εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα, διαίρουνται δὲ εἰς δύο κατηγορίας, ἤτοι εἰς μέτρα ἱατρικῆς φύσεως καὶ εἰς μέτρα κοινωνικῆς φύσεως, δηλαδὴ εἰς ἱατρικὰ καὶ εἰς κοινωνικὰ μέτρα.

Τὰ ἱατρικὰ μέτρα εἶναι ἡ καταπολέμησης τῶν λοιμωδῶν νόσων γενικῶς, εἰς βαθμὸν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον, τοῦτο δὲ εἶναι καθῆκον κυρίως τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, καθὼς καὶ ἄλλων ὑπηρεσιῶν ἐτέρων Ὑπουργείων ποῦ ἔχουν ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ὑγείας, ὡς τοῦ τῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, τοῦ τῆς Ἐργασίας κλπ., ἀλλὰ καὶ τῶν Ὁργανισμῶν Δημοσίου Δικαίου μὲ ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ὑγείας, ὡς τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως (ΠΙΚΠΑ), τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ κλπ. Πρὸς τοῦτοις πρέπει αἱ μητέρες νὰ προφυλάσσωσι τὰ βρέφη ἀπὸ τούτων νοσοῦντας ἐκ λοιμωδῶν νόσων, δι' ἀπομονώσεως ἐκ τούτων.

Ἐτερον μέτρον προστασίας τῶν βρεφῶν εἶναι ἡ πρόληψις καὶ καταπολέμησης τῆς φυματιώσεως γενικῶς, καὶ εἰδικῶς κατὰ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν, διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ τούτων μὲ τὸ προφυλακτικὸν ἀντιφυματικὸν ἐμβόλιον B.C.G., διὰ τῆς ἐνισχύσεως

τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τούτων, τὸ ὁποῖον ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ὑγιεινῆς ἀνατροφῆς των, ἤτοι διὰ τῆς ὑγιεινῆς διατροφῆς, τῆς καθαριότητος, τοῦ ὑγιεινοῦ ὕπνου, ὑγιεινῆς ἐνδυμασίας κλπ., καὶ διὰ τῆς ἐξαλείψεως τῶν κινδύνων μολύνσεως τούτων ἀπὸ τὸ ἐνδοοικογενειακὸν μεμολυσμένον ἢ φυματικὸν περιβάλλον, ὅπου δυνατόν νὰ ὑπάρχουν πρόσωπα πάσχοντα ἐκ φυματιώσεως, ὡς καὶ ἀπὸ ἄλλα ἰδρύματα κλειστὰ ἢ ἀνοικτὰ ὅπου ὑπάρχουσι φυματικαὶ ἐστίαι.

Ἐτερον μέτρον προστασίας τοῦ βρέφους εἶναι ἡ πρόληψις καὶ καταπολέμησης τῆς συφιλίδος, διὰ τῆς θεραπείας τῶν γονέων του, καὶ δὴ τῆς μητρός του κατὰ τὴν κύησιν καὶ μετὰ τὸν τοκετόν, ὡς καὶ ἡ θεραπεία τοῦ βρέφους, ἡ ὁποία πρέπει νὰ συνεχίζεται μέχρι τῆς πλήρους ἰάσεώς του, ἡ ὁποία διαπιστοῦται διὰ τῶν συνήθων βιολογικῶν ἀντιδράσεων (Wassermann κλπ.).

Ἰδιαίτερα φροντίς ἐπίσης πρέπει νὰ καταβάλλεται διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν βρεφῶν ἀπὸ τὰ νοσήματα ἐκ ψύξεως, ἤτοι ἀπὸ βρογχίτιδας, βρογχοπνευμονίας, πνευμονίας, ἀμυγδαλίτιδας κλπ., διότι κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτὴν τὰ βρέφη εἶναι λίαν εὐπαθῆ εἰς τὸ ψῦχος, λόγῳ τῆς μειωμένης ἀντιστάσεως τοῦ ὁργανισμοῦ των, τῆς μὴ πλήρους ἀναπτύξεως τοῦ θερμορρυθμιστικοῦ των κέντρου, καὶ τῆς εὐκόλου καὶ ταχείας ἀπωλείας μεγάλης ποσότητος θερμαντικοῦ ἐκ τοῦ σώματός των, ὡς παρουσιαζόντων μεγάλην ἔκτασιν ἐξατμιστικῆς ἐπιφανείας

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

ἐν σχέσει μὲ τὸ βῆρος αὐτῶν, μὲ ἀποτελεσματικὰ νὰ πίπτῃ λόγῳ τοῦ ψύχους ἢ ἀντίστασις τοῦ ὄργανισμοῦ των, καὶ νὰ νοσοῦν καὶ ν' ἀποθνήσκουν συχνότερον ἐκ τῶν νόσων τούτων.

Ἄλλο μέσον μεγάλης σημασίας διὰ τὴν περίθαλψιν καὶ πρόληψιν ἀπὸ τῆς βρεφικῆς θνησιμότητος εἶναι ἡ μέριμνα διὰ τὰ πρόωρα νεογνά, διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ὁποίων ὑπάρχουν καὶ πρέπει νὰ ἰδρῶνται εἰς ὅλα τὰ μεγάλα Μαιευτήρια καὶ τὰς Μαιευτικὰς κλινικὰς τὰ εἰδικὰ τμήματα πρόωρων βρεφῶν, εἰς τὰ ὅποια, διὰ καταλλήλου περιθάλψεως εἰς θερμοκοιτίδας καὶ εἰδικὸν περιβάλλον, ἀναπτύσσονται βαθμιαίως καὶ προάγονται εἰς τὴν μετέπειτα ζωὴν των κανονικῶς, ἐνῶ θὰ ἀπέθνησκον μᾶλλον ἐὰν δὲν ἐτίθεντο, ἰδίως εἰς τὴν ἀρχικὴν περίοδον τῆς ζωῆς των, ὑπὸ τὴν θαλπυρὴν καὶ περιποίησιν εἰς τὰ ἀνωτέρω εἰδικὰ τμήματα, τὴν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῶν ὁποίων γλαφυρότατα καὶ περισπούδαστα περιγράφει εἰς τὴν «Ἐλευθὴ» ἢ κατὰ πάντα ἀξιοπράτῃ διευθύνουσα τοῦ Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ἡλιάδῃ», Δις Χαρὰ Βογιατζάκη.

Ἰδιαιτέραν ὅμως σημασίαν ἔχει διὰ τὴν βρεφικὴν ὑγείαν ἡ διαφώτισις τῶν μητέρων ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑγειονομικῶν ὀργάνων (Ἐπισκεπτριῶν ἀδελφῶν, Μαιῶν, Παιδιάτρων κλπ.) περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς τέχνης τῆς καλῆς καὶ ὑγιεινῆς ἀνατροφῆς τοῦ βρέφους των, καθὼς καὶ ἐπὶ θεμάτων γενικῶς βρεφοκομίας καὶ παιδοκομίας, τὰ ὅποια δυστυχῶς πλεῖσται μητέρες ἀγνοοῦσι, καὶ τῶν ὁποίων τὰς γνώσεις διακαῶς ἐπιθυμοῦσι, διότι αὐταὶ ἐνδιαφέρουν καὶ ἀφοροῦν τὴν ὑγείαν τῶν τέκνων των, διὰ τὴν ὅποιαν τὰ πάντα θυσιάζουσι.

Ἐτερος τρόπος προστασίας τοῦ βρέφους, ἐξαιρετικῆς σημασίας, εἶναι ἡ συνεργασία τῶν μητέρων ποὺ ἔχουν βρέφη μὲ τοὺς

Συμβουλευτικούς Σταθμούς ὑγιῶν βρεφῶν ἢ Βρεφοκομικοὺς Σταθμούς, οἱ ὅποιοι εἶναι τμήματα τῶν Κρατικῶν Κέντρων Ὑγείας, καὶ Εἰδικοὶ Συμβουλευτικοὶ Βρεφικοὶ Σταθμοὶ τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος (ΠΙΚ ΠΑ), μὲ σκοπὸν τὴν συστηματικὴν παρακολούθησιν τῆς ἀναπτύξεως τῶν βρεφῶν, τὴν διαφώτισιν τῶν μητέρων καὶ τὴν παροχὴν συμβουλῶν εἰς αὐτὰς περὶ τῆς ἐνδειγμένης περιποιήσεως τοῦ βρέφους των διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ὑγείας των. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς συνεργασίας αὐτῆς τῶν μητέρων μὲ τοὺς Συμβουλευτικοὺς Σταθμοὺς τῶν βρεφῶν, ἀπαραίτητος προϋπόθεσις εἶναι ἡ προπαγάνδα τῶν Ἐπισκεπτριῶν καὶ Μαιῶν εἰς τὰς μητέρας, διὰ νὰ ἐννοήσωσι καλῶς τὸ συμφέρον τῶν τέκνων των ἐκ τῆς συνεργασίας ταύτης. Ἐκ τῆς διαφώτισεως ἐξαρτᾶται ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεργαζομένων μητέρων αἱ ὅποια φέρουν τὰ βρέφη των εἰς τοὺς ἄνω σταθμούς πρὸς περιοδικὴν ἰατρικὴν ἐξέτασιν συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τοῦ ἰατροῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν, διὰ τὴν λῆψιν τῶν ἀπαραιτήτων ὁδηγιῶν καὶ διὰ τὴν παρακολούθησιν των γενικῶς ἀπὸ ἀπόψεως ὑγείας των. Εἰς τοὺς ὡς ἄνω Συμβουλευτικοὺς Σταθμούς, τὰ βρέφη θὰ ὑποστῶσι καὶ ὅλους τοὺς ἀπαραιτήτους προφυλακτικοὺς ἐμβολιασμοὺς (ἀντιδιφθεριτικόν, ἀντιτετανικόν, ἀντικοκκυτικόν, δαμαλισμὸν κλπ.), καὶ γενικῶς κάθε προφυλακτικὴν τῆς ὑγείας των ἐνέργειαν, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν ἀπὸ οἰανδήποτε νόσον, εἰς τὸ συστεγαζόμενον καὶ εἰς διαφορετικὰς ὥρας λειτουργοῦν Ἰατρεῖον Ἀσθενῶν Βρεφῶν.

Ἄλλὰ τὰ περὶ τῶν Συμβουλευτικῶν Σταθμῶν ὑγιῶν βρεφῶν, ὡς καὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας των, θέλομεν ἐκθέσει λεπτομερῶς εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος.

(Συνεχίζεται)

ΚΥΣΤΙΣ ΤΗΣ ΩΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ... ΡΟΚ-ΕΝ-ΡΟΛΛ¹

Ἰγπό

ΠΑΝ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἰατροῦ Β' Κλινικῆς Μαιευτηρίου
«Μαρίκα Ἡλιάδη»

Ἀπόκρηες τοῦ 1957 στὴ Lille τῆς Γαλλίας. Τὰ πάρτυ στὰ σπίτια ἀνήκουν στὴν ἱστορία. Ἡ μόδα καλεῖ τὴν νεολαία νὰ χορέψη στὰ νυκτερινὰ κλάμπς. Σ' ἓνα τέτοιο, λοιπόν, κλάμπ. Χαμηλά σκαμνιά, χαμηλά τραπεζάκια. Πάνω στὰ τραπεζάκια ποτήρια μὲ μισοπιωμένο βερμούτ, οὐίσκι. Μέσα στὰ ποτήρια ἐπιπλέει κομφετί. Ἐλάχιστοι κάθονται. Πλήττουν. Οἱ περισσότεροι συνωθοῦνται στὴν πίστα. Χορεύουν μπλούζ. Τοῦλάχιστον ὑποτίθεται πὼς χορεύουν. Γύρω πράσινα, κόκκινα, μπλὲ φωτάκια ρίχνουν περισσότερο σκοτάδι παρὰ φῶς.

Τὸ σκηνικὸ ἀλλάζει, ἢ καλύτερα φωτίζεται. Τὸ πικάπ παίξει τώρα ἓνα ξέφρενο ροκ-ἐν-ρόλλ. Ὁ φετινὸς χορὸς τῆς μόδας. Οἱ προβολεῖς πλημμυρίζουν τὴν πίστα. Τὰ φωτάκια ξεθωιάζουν. Ὅλοι ἀγωνίζονται νὰ χορέψουν. Ὅμως θέλει χῶρο ὁ νέος χορὸς. Σιγὰ-σιγὰ οἱ περισσότεροι ἀποσύρονται. Γίνονται θεαταί. Τὸ μεγάφωνο ὀρῦεται. Στὸ ρυθμὸ του παρασύρει πόδια, φούστες, χειροκροτήματα. Στὸ τέλος μένει ἓνα μόνον ζευγάρι στὴν πίστα. Ἐπίδειξις ροκ-ἐν-ρόλλ.

Καὶ ξαφνικά, ἢ καταστροφή. Σὲ μιὰ δύσκολη φιγούρα πού τὸ κεφάλι παίρνει τὴν θέσι τῶν ποδιῶν, τὰ πόδια ἀνακατεῦνται

μὲ τὰ χέρια, τὰ χέρια ξεβιδώνονται ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸ ἓνα μέλος τῆς ἐπιδείξεως, μιὰ νόστιμη κοπέλλα 20 χρόνων, γεροδεμένη, γονατίζει ἀπότομα καὶ συσπᾶ τὸ πρόσωπό της ἀπὸ πόνο. Μετὰ ξεφωνίζει. Καὶ μετὰ ἡ συνέχεια γράφεται σὲ μιὰ κλινικὴ τῆς πόλεως.

Ὁ γιατρός Μ. Patoir ἀγωνίζεται νὰ λύσει τὸ πρόβλημα. Νὰ βάλῃ διάγνωσι. Τὸ περιστατικὸ ἔχει ὡς ἐξῆς: Ὁξὺ ἄλγος στὸ ὑπογάστριο κατὰ τὴν διάρκεια χορευτικῆς ἐπιδείξεως ροκ-ἐν-ρόλλ. Ἦδη προστίθενται καὶ ἔμετοι. Ἀπὸ τὸ γενικὸ καὶ γυναικολογικὸ ἀναμνηστικὸ τῆς ἄρρωστης δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ διαφωτιστικὸ. Ἀπὸ τὴν κλινικὴ ἐξέτασι παρατηρεῖται μεγάλη εὐαισθησία κατὰ τὴν ψηλάφησι τῆς κοιλίας. Ἡ σύσπασις εἶναι καθολικὴ καὶ ἔντονη, ὥστε δὲν ἐπιτρέπει σαφῆ ψηλάφησι. Ἡ εὐαισθησία εἶναι πολὺ μεγαλύτερη κατὰ τὸν δεξιὸ λαγόνιο βόθρο. Ἀπὸ τὴν γυναικολογικὴ ἐξέτασι δὲν προκύπτει τίποτε, κυρίως λόγῳ τῆς μεγάλης εὐαισθησίας καὶ συσπάσεως.

Ἡ διαγνωστικὴ σκέψις τοῦ γιατροῦ Patoir γυρίζει γύρω ἀπὸ τὴν ὀξεία σκωληκοειδίτιδα καὶ τὴν ρῆξι ἐξωμητρίου κυήσεως. Ἡ ἐντόπισις τῆς εὐαισθησίας κυρίως στὸν δεξιὸ λαγόνιο βόθρο ἐνισχύει τὴν ὑποψία τῆς ὀξείας σκωληκοειδίτιδος. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ὁ ὀξὺς ἀπότομος κοιλιακὸς πόνος, ἡ ἡλικία τῶν 20 χρόνων, τὸ τριγύρισμα στὰ κλάμπς τὶς μεγάλες νυκτερινὲς ὥρες ἀποτελοῦν πιθανὸ σύνδρομο μιᾶς μοντέρνας ἐξωμητρίου. Στὸ τέλος, μὲ τὴν διάγνωσι τῆς ὀξείας χειρουργι-

1. Τὸ περιστατικὸ αὐτὸ ἀποτελεῖ γεγονός ἀπολύτως πραγματικὸ. Ἀνεκοινώθη τὸ 1957 στὴ Μαιευτικὴ καὶ Γυναικολογικὴ Ἑταιρεία τῆς γαλλικῆς πόλεως Lille ἀπὸ τὸν γιατρὸ Μ. Patoir καὶ ἐδημοσιεύθη στὸ Δελτίο τῆς Γαλλικῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τὸν τίτλο «Curieux accident gynécologique au cours du rock and roll».

κῆς κοιλίας, ἀποφασίζεται ἡ λαπαροτομία.

Μετὰ τὴν διάνοιξι τοῦ περιτοναίου, διαπιστοῦται ἡ παρουσία ἐλευθέρου αἵμα-
τηροῦ ὑγροῦ εἰς τὴν περιτοναϊκὴν κοιλό-
τητα. Οἱ ἐντερικὲς ἔλικες ἀπωθοῦνται,
καὶ ἀμέσως ἐρευνᾶται ἡ μικρὰ λεκάνη.
Καὶ τότε λύεται τὸ διαγνωστικὸ πρόβλη-
μα. Οὔτε ὀξεῖα σκωληκοειδίτις οὔτε ρή-
ξις ἐξωμητρίου. Ἡ ὑποψία ἀδίκη. Τὴν
αἰτία τῆς ὀξείας χειρουργικῆς κοιλίας
ἀποτελεῖ ἡ περιστροφή μιᾶς κύστεως τῆς
ὠσθήκης καὶ ἡ ρήξις μιᾶς ἄλλης. Λόγῳ
πολλαπλῶν συμφύσεων μὲ τὰ γειτονικὰ
ὄργανα, ἡ ἀποκόλλησις καὶ ἡ ἀφαίρεσις
αὐτῶν εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπίπονη, ἀλλὰ τε-
λικὰ κατορθωτή. Τὸ περιτόναιο κλείνει,
καὶ μαζί του καὶ ἡ περιπέτεια τῆς νεαρᾶς
ἄρρωστης.

«Τὸ περιστατικὸ μου δὲν εἶναι τόσο
σημαντικόν», τονίζει ὁ γιατρὸς Patoir
στὴν ἀνακοίνωσί του, «τὸ ἀναφέρω ὅμως
διὰ τὸ παράδοξο τῆς αἰτιολογίας του. Ἡ-
δὴ, εἰς τὰ αἰτία περιστροφῆς καὶ ρήξεως
τῶν κύστεων τῆς ὠσθήκης δύνανται ἀπὸ
σήμερον νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ μοντέρνοι
χοροί». Πράγματι, ἕως τότε δὲν εἶχε ἐπι-
σημανθῆ ὁ χορὸς ὡς δυνατὸν αἴτιον περι-
στροφῆς ἢ ρήξεως κύστεως τῆς ὠσθήκης.
Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δημιουργῆσῃ ἐπι-
πλοκὲς ἀπὸ τὴν γεννητικὴν περιοχὴ τὸ λι-

κνιστικὸ βάλς τῶν παππούδων μας ἢ τὸ
νωχελικὸ ταγκὸ τῶν πατέρων μας. Ὅμως
τὴν ἐποχὴ ἐκείνη περιεγράφετο ἄλλη ἀ-
φορμὴ περιστροφῆς ἢ ρήξεως, ἡ ὁποία
ἔχει σχεδὸν ἐκλείψει στὸν καιρὸ μας.
Ἦσαν τὰ κουραστικὰ ταξίδια μὲ διάφορα
τροχοφόρα μεταφορικὰ μέσα πάνω στοὺς
πρωτόγονους καρρόδρομους. Τὸ συνεχὲς
καὶ βασανιστικὸ τράνταγμα πάνω σὲ πέ-
τρες καὶ λακκοῦβες φαίνεται, ἂν κρίνῃ
κανεὶς ἀπὸ ἀνακοινώσεις παλαιότερων
ἐποχῶν, ὅτι ἐγίνε πολλές φορές αἰτία ὀ-
ξείας χειρουργικῆς κοιλίας. Ἡ ἐποχὴ
μας, βέβαια, μὲ τὸ μαλακὸ ρολάρισμα πά-
νω στὴν ἄσφαλτο ἐξετόπισε τὸ ταξίδι μὲ
τροχοφόρα ἀπὸ τὸν πίνακα τῶν συγχρό-
νων αἰτίων περιστροφῆς τῶν κύστεων τῆς
ὠσθήκης. Προσέθεσε ὅμως ἕνα νέο αἴτιο:
τὸ ρόκ-ἐν-ρόλλ καὶ τοὺς ἄλλους μοντέρ-
νους ἐξαλλοὺς νέγρικους ρυθμούς.

Δὲν ξέρω ἂν ἔχουν περιγραφῆ καὶ ἄλλα
ἀνάλογα περιστατικά. Πιστεύω πάντως
πὼς τὸ παραπάνω δεῖχνει σαφῶς πόσο με-
γάλη εἶναι ἡ ἐπίδρασις τοῦ τρόπου δια-
βιώσεως μιᾶς ἐποχῆς πάνω σ' ὅλες τὶς ἐκ-
δηλώσεις τῆς ζωῆς, ἀφοῦ κατορθώνει καὶ
τρυπώνει μέσα στὰ αὐστηρὰ πλαίσια καὶ
αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης, γιὰ νὰ μεταβάλλῃ
τὶς ἀπόψεις μας σχετικὰ μὲ τὴν αἰτιολο-
γία τῶν διαφόρων νόσων.

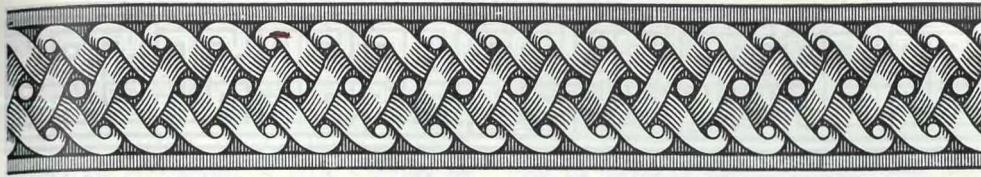
ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ

Ἐδιμβούργον, Σκωτία.— Ὁ J. B. Brown (Πα-
νεπιστήμιον Ἐδιμβούργου) ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἡ
ἀνοδος ἀπεκρίσεως οἰστρογόνων ὁρμονῶν ἀπο-
τελεῖ ἀκριβεστέραν ἔνδειξιν τοῦ χρόνου τῆς ὠρι-
μάνσεως τοῦ ὠαρίου ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀνοδὸν τῆς
θερμοκρασίας τοῦ ὄρθου. Ἐγένετο προσδιορισμὸς
τῶν τιμῶν ἀπεκρίσεως οἰστρογόνων ὁρμονῶν ἐπὶ
35 ἀσθενῶν πασχουσῶν ἐξ ἀμνηρορίας ἢ ἐμμηνο-
παύσεως καὶ εὐρέθῃ ἀπέκκρισις 6-7 μικρογράμ-
μων οἰστρογόνων ἐντὸς 24 ὥρῶν. Ὅκτώ γυναῖ-
κες μὲ φυσιολογικὴν ἐμμηνον περίοδον ἐνεφάνισαν
εἰς τὸ μέσον τοῦ κύκλου («ἐν ἀνώτατον ὄριον ὠρι-
μάνσεως»), κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου ἡ ἀπέκ-
κρισις ἦτο κατὰ μέσον ὄρον 56 μικρογράμματα κατὰ

24 ὥρον καὶ ἕτερον «μέγιστον ὄριον χρόνου ρή-
ξεως τοῦ ὠσθλακίου» μὲ μέσον ὄρον 41 μικρο-
γράμματα κατὰ 24 ὥρον. Ἀντιθέτως, γυναῖκες μὲ
κύκλους ἀνευ ὠριμάνσεως ὠαρίου ἐνεφάνισον στα-
θερῶς χαμηλάς τιμὰς ἀπεκρίσεως οἰστρογόνων
ὁρμονῶν, αἵτινες ἦσαν κατὰ μέσον ὄρον 19 μικρο-
γράμματα κατὰ 24 ὥρον. Ἐπὶ φυσιολογικῶν γυναι-
κῶν ἡ ἐμμηνοσ ρύσις ἐπῆρχετο πάντοτε μετὰ 13-
14 ἡμέρας ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ὄριου ὠριμάνσεως
τοῦ ὠαρίου. Τὸ ἀνώτατον ὄριον ἐσημειοῦτο 1-5
ἡμέρας πρὸ τῆς ἀνόδου τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώ-
ματος καὶ τῶν τιμῶν γοναδοτροπίνης καὶ πρεγνα-
νεδιόνης, αἵτινες ἐνομιζέτο ὅτι συνεδύαζοντο μετὰ
τῆς ὠριμάνσεως τοῦ ὠαρίου.

(Συνεδριάσις ἐπὶ τῆς ἐνδοκρινολογίας τῆς ἀναπαραγωγῆς, Στρακοῦσαι, Η.Π.Α.)

ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΑΝΑΙΔΕΙΑ

Ἡ ἀναίδεια εἶναι πάντοτε ἀπόδειξι ἀδυναμίας. Ἐπίσης εἶναι ὄπλο πού μεταχειρίζεται τὸ παιδί ὅταν δὲν εἶναι βέβαιο γι' αὐτὸ πὸν ὑποστηρίζει.

Μὲ τὴν ἀναίδεια θέλει νὰ θολώσῃ τὰ νερὰ καὶ νὰ δώσῃ τὴν ἐντύπωσι ὅτι δῆθεν εἶναι πολὺ θαρραλέο καὶ τολμηρὸ καὶ καλὰ θὰ κάνωμε νὰ τὸ ἀφήσωμε ἤσυχο. Συνήθως οἱ μεγάλοι ἐπαινοῦν τὰ «ἔξυπνα» λόγια τοῦ μικροῦ παιδιοῦ καὶ τὰ θεωροῦν σὰν ἀπόδειξι τῆς ἰδιαίτερης πνευματικῆς του ἐξελίξεως. Ἐτσι ὅμως τὸ παιδί πολὺ γρήγορα καταλαβαίνει ὅτι μὲ τίς δῆθεν ἀστεῖες ἀλλὰ θρασεῖες ἀπαντήσεις του προκαλεῖ τὸ γέλιο καὶ τὸ θαυμασμὸ τῶν μεγάλων, καὶ ὅτι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸ ἐπιτυγχάνει εὐκολώτερα νὰ ἐπιβάλλεται καὶ νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει. Ἀργότερα, ὅταν μεγαλώσῃ κάπως τὸ παιδί, βλέπει ὅτι οἱ θρασεῖες ἀπαντήσεις του ἀρχίζουν πλέον νὰ θεωροῦνται ἀπὸ τοὺς μεγάλους ὡς ἀηδίες. Οἱ δῆθεν ἔξυπνες κουβέντες του δὲν ἔχουν πλέον πέρασι, ἀλλὰ χαρακτηρίζονται ὡς ἀναιδεῖς. Σ' αὐτὰ

προστίθενται καὶ οἱ συχνὲς παρατηρήσεις πὸν κάνουν οἱ γονεῖς σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ, ἰδίως κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἥβης, ὅποτε ἡ πνευματικὴ τους ἰσορροπία εἶναι κάπως διαταραγμένη. Ἐπὶ πλέον, τὸ αἶσθημα τῆς ἀβεβαιότητος, πὸν κανένα ἀγόρι καὶ κανένα κορίτσι δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι τὸ κατὰτυραννεῖ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἥβης, μεγαλώνει τὴν ἀντίστασί τους σὲ κάθε κριτικὴ τῶν γονέων των, καὶ ἔτσι οἱ νεαροὶ ἄνθρωποι καταλήγουν νὰ γίνωνται δύσκολοι καὶ ἀναιδεῖς.

Οἱ γονεῖς ἀκοῦνε τὸ παιδί, τὸ προσέχουν, καὶ ὅταν δοῦν ὅτι τὸ παρακάνει, τὸ τιμωροῦν. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀποφεύγομε ἢ τὰ χαλιναγωγῶμε, ὅταν δὲν δίδωμεν ὑπερβολικὴ σημασία καὶ δὲν κάνωμε θόρυβο γιὰ κάθε ἀναιδῆ παρατήρησι τοῦ παιδιοῦ.

Τὸ καλύτερο εἶναι νὰ κάνωμε πὸς δὲν ἀκοῦμε καθόλου καὶ νὰ συζητοῦμε ἀργότερα μὲ τὸ παιδί τοὺς παραλογισμοὺς του, δείχνοντας τὴν ἀνάλογη ὑπομονὴ καὶ ἐπιείκεια.

ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟ ΠΑΙΔΙ

Σύμφωνα μὲ τὰ δεδομένα τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία ὅτι ἡ ψυχικὴ κατάστασι τῆς Μητέρας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης, ὅπως καὶ κατὰ τὴν πρώτην περίοδον μετὰ τὴν γέννησι, ἀσκεῖ σοβαρωτάτη ἐπίδρασι στὴ γενικὴ ψυχικὴ καὶ, ἀργότερα, στὴν κοινωνικὴ ἐξέλιξι τοῦ νέου ἀνθρώπου. Παιδιὰ πὸν εἶχαν συλληφθῆ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν γονέων των, ἀπὸ ἀπόψεως ἀναπτύξεως τοῦ

ψυχικοῦ των κόσμου εἶναι διαρκῶς ἐκτεθειμένα σὲ κίνδυνον. Καὶ ἡ πολὺ κακὴ ἀντίληψι: «Αὐτὴ τὴ φορὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀγόρι», μπορεῖ, ὅταν γεννηθῆ τὸ παιδί καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν γονέων δὲν ἔχει ἐκπληρωθῆ, νὰ ἐπιδράσῃ δυσμενῶς εἰς τὴν ἀγωγή τοῦ παιδιοῦ.

Τὸ παιδί πὸν συλλαμβάνεται μὲ χαρὰ καὶ μ' ὄλη τὴν ἀθωότητα, ἔχει τὴν καλύτερη προοπτικὴ νὰ ἀναπτυχθῆ τέλεια.

(Ἀπὸ τὸ *Λεξικὸν Ἀγωγῆς τοῦ Παιδιοῦ*, τοῦ κ. Π. Ἀμπλιανίτη)

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ *

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

17 Ἰανουαρίου 1942

Ἡ πρώτη γιορτὴ σου, ἀγόρι μου, σήμερα. Μ' ὄλη τὴ φτώχεια τῆς ἐποχῆς, σοῦ φτιάσαμε κέικ μὲ σταφίδες. Ἦσαν καὶ σὲ χαιρέτησαν συγγενεῖς καὶ φίλοι. Κι' οἱ εὐχὲς ἔδιναν κι' ἔπαιρναν. «Νὰ δῆς τὸ γιό σου ὅπως ἐπιθυμεῖς». Δὲν ἔχω ἄλλη ἐπιθυμία, τούτη τὴν ὥρα, μόνο νὰ μεγαλώνη καὶ νὰ παχαίνη. Νὰ δῶ τ' ἀδύνατα ποδαράκια νὰ στρογγυλέψουν καὶ τὰ χεράκια του νὰ διπλώσουν κοντὰ στὰ δάχτυλα. Τὸ προσωπάκι, δὲν ἔχω παράπονο, εἶναι καλὸ καὶ τὰ μάγουλα κατακόκκινα. Πάθαμε μιὰ μικρὴ ἱστορία τοῦτες τὶς μέρες. Ὁ γαλατᾶς νέρωνε τὸ γάλα καί, φυσικά, δὲν ἔπαιρνες βάρους. Γίνηκε λόγος γι' ἀνάλυση οὐρων, νὰ δοῦμε τί ἔφταιγε στὴν ἀνταλλαγὴ τῆς ὕλης. Μὰ ὁ γιατρός σου, ὁ Καθηγητὴς Χωρέμης, ἐπέμενε πὼς θὰ φταίη τὸ γάλα. Πραγματικά τὸ δώσαμε σὲ χημεῖο, κι' εἶχε 65% νερό. Ὁ ἀγελαδάρης δὲν τὸ παραδεχόταν, βέβαια, κι' ὅσο κι' ἂν τοῦ προτεῖναμε νὰ πληρώνουμε ἀκριβότερα γιὰ νὰ μᾶς δίνη καλύτερο γάλα, δὲν φέρναμε ἀποτέλεσμα. Ἔτσι, ὁ πατέρας σου ἔτρεξε στὸ Βοτανικό, στὸ ἐργοστάσιο τῆς ΕΒΓΑ, ἰκέτεψε, φίλησε χέρια, μίλησε γιὰ τὴν ἀγωνία του, τόσο πειστικά καὶ τόσο συγκινημένα, πὺ ἐπιτέλους δέχτηκαν νὰ μᾶς δίνουν μισὴ ὀκτὸ γάλα τὴ μέρα. Σοῦ γράφω μιὰ φράση του, γιὰ νὰ δῆς τὴ μεγάλη ἀγάπη καὶ τὴν ἀτελειώτη ἀγωνία πὺ νοιώθει γιὰ σένα: «Ἀπ' αὐτὰ τὰ ὀκτὸ κιλὰ, κ. Διευθυντά, κρεμόμαστε ὅλοι στὸ σπίτι!» Αὐτὰ «τὰ ὀκτὸ κιλὰ» εἶσαι σύ, Ἀντωνάκι μου. Βαράινεις ὀκτώμισιν, κι' ὁ γιατρός ἤθελε νὰ σαι ἐννιὰ τουλάχιστο. Τώρα ὁ πατέρας κάθε πρωὶ πηγαίνει πεζοπορία, μιὰ ὥρα δρόμο, ἀπὸ τὴν Καλλιθέα στὸ Βοτανικό, καὶ

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο φύλλο.

σοῦ φέρνει τὸ γάλα. Ὁ μόχθος του κι' ἡ ἀγάπη του ἄς τὸ κάνουν πιὸ θεραπευτικό.

18 Ἰανουαρίου 1942

Σήμερα ξύπνησες στὶς ἐξήμισιν κι' ἄρχισες στὸ κρεβάτι σου τὸ κελάδημα. Μὰ ἦταν βαθὺ σκοτάδι καὶ σ' ἄφηνα μὲ τὴ φλυαρία σου, ὡς νὰ φέξη. Γιατὶ καὶ τοῦτο συμβαίνει σ' αὐτὴ τὴν πρωτότυπη ἐποχὴ. Μᾶς κόβουν τὸ φῶς ἀπὸ τὶς ἐφτά, τὸ πρωὶ, —κάποτε, ὅπως σήμερα, πιὸ νωρὶς, —ὡς τὶς ἔξ τὸ βράδυ—μὲ συνηθισμένη καθυστέρηση μισῆς ὥρας. Ἐσὺ ξυπνᾶς, ὅπως πάντα, ρολοὶ, μὰ φῶς δὲν ὑπάρχει γιὰ νὰ σὲ ντύσωμε. Μερικὰ πρωινὰ σὲ σηκώνω νωριότερα, ἂν ξυπνήσης, καὶ σὲ θηλάζω, ὅσο ὑπάρχει ἀκόμα φῶς. Ἀξάφνα, —ποῦ νὰ καταλάβης ἐσὺ τί τρέχει!—τὰ φῶτα σβήνουν, καὶ μόνο ψάχνοντας μὲ τὸ στόμα βρίσκεις τὴ ρῶγα νὰ συνεχίσης τὸ θήλασμα. Μετὰ, τὸ συμπλήρωμα σοῦ τὸ δίνω μὲ τὸ φῶς τοῦ λύχνου. Καὶ σὺ τὸν κοιτάζεις καὶ παίζεις μὺζὶ του, χωρὶς νὰ νοιώθης τὴ σημασία του. Σοῦ τὰ γράφω ὅλα τοῦτα, παιδί μου, γιατί μιὰ μέρα θάχουν πιὰ ξεχαστὴ καὶ μόνο ἡ μνήμη τῶν ἀνθρώπων, πὺ θάχουν βαστάξει νὰ μὴν πεθάνουν, θὰ τὰ κρατήση. Μὰ ἐσὺ, μικρούλη, ἐλπίζω νὰ μὴν πάρης συνείδηση τῆς βασανισμένης αὐτῆς ἐποχῆς. Σ' ἕνα χρόνο, πὺ θὰ καταλαβαίνης, ἐλπίζω νάχουν ἀλλάξει πρὸς τὸ καλύτερο ὅλα. Τώρα κάνουμε ὅτι μποροῦμε, νὰ μὴ σοῦ λείψη τίποτε ἀπαραίτητο. Ἀρχίσεις νὰ τρώς σουπίτσα μὲ χόρτα περαστὰ—πατάτες, καρότα καὶ σέλινια—καὶ ζωμὸ ἀπὸ κρέας ἢ ψάρι. Ὁ γιατρός εἶπε: «Κεφαλᾶκι ἀρνιοῦ τοῦ γάλακτος ἢ μικρὸ μοσχαράκι, ἀγὸ τῆς ἡμέρας ἢ ψάρι βραστό, μαρμποῦνι ἢ λυθρίνι κατὰ προτίμησιν». Τρέλλα μ' ἔπιασε, ὅταν τ' ἀκουσα. Χίλιες ἐξακόσιες δραχμὲς ἔχει τὸ κρέας καὶ δύομισιν χιλιάδες

τὸ φάρι. Καὶ σπάνια τὰ βρίσκεις. "Ὅσο γιὰ τ' ἀγὸν, δὲ γίνεται λόγος ἀκόμη, γιατί οἱ κότες, πού τρῶνε τώρα μονάχα χορτάρι, ἀργοῦν νὰ γεννήσουν, κι εἶναι ζήτημα ἂν θ' ἀρχίσουν τὸ Μάρτη. Μά, δοξασμένος νᾶναι ὁ Θεός! Μιά φιλικὴ οἰκογένεια, πού ἔχει τὴ δύναμη κι ἀγοράζει κρέας, μοῦ δίνει ἓνα κομμάτι, μέρα παρὰ μέρα, καὶ κάνω τὴ σούπα σου. Προχτές μοῦδωκαν κι ἓνα παραμπουνάκι καὶ φρέσκο βούτυρο. Ἔχουν μωρὰ κι' ἐκεῖνοι καὶ καταλαβαίνουν. "Ἄς τοὺς τ' ἀνταποδίδῃ, σὲ κείνα, ὁ Θεός, κι' ἄς γίνεται τριαντάφυλλο στὸ μάγουλό τους καὶ κερᾶσι στὸ στόμα τους ὅ,τι σοῦ δίνουν.

Σ' ἔχω κοντά μου στὸ καρεκλάκι σου. Μὰ πού νὰ καθίσῃς ἤσυχα! Εἶσαι ἓνα ἀτίθασσο σκανδαλάκι. Ἀφοῦ μάσησες τὰ μολύβια, γκρέμισες τὰ κοντιὰ κι' ἔσπασες ἓνα δυὸ κουνουνίστρες, ἔγερες στὸ κρεβάτι, κι' ἀπλώνοντας τὰ χεράκια, γυρεύεις τὴν πέννα πού γράφω. Πῆγα νὰ τὴν κρύψω καὶ μ' ἄρπαξες τὸ τετράδιο. Δικό σου εἶναι, μικρό μου, μὰ ὄχι ἀκόμη. Τώρα, μόνο νὰ τὸ ξεσκίσης μπορεῖς. Μὰ μιὰ μέρα, σὰ μάθης τὴ γλῶσσα του, θὰ τὸ πάρῃς στὰ χέρια, σὰν Ἐυαγγέλιο, νὰ διαβάσῃς τὴν ἱστορία σου. «Βίβλος γενέσεως» θᾶναι στ' ἀλήθεια γιὰ σένα. Κι' εὐχόμαι τὸ τρεμάμενο τοῦτο χέρι μόνο μὲ εὐτυχίες νὰ τῷχη γεμίσει.

Παρασκευή, 13 Φεβρουαρίου 1942

Ἐγινες ἓνα μικρὸ μαϊμουδάκι, Ἀντώνη. Λέξῃ δὲν μπορεῖς ν' ἀκούσης χωρὶς νὰ τὴν ξαναπῆς. Μόνο πού τὴ μεταμορφώνεις, στὴ γλῶσσα σου, τόσο χαριτωμένα! Ἡ φ α κ ἡ ἔγινε «τακή», ἡ μ α ἰ μ ο ὺ «μπαμποῦ» καὶ τὸ ἄ γ ι ο ς «ἄϊ». Κάνεις ἀκόμη ἓνα σωρὸ πράματα, πού σοῦ τὰ μαθαίνει ἡ Νίτσα. Δίνεις φιλάκια ἀράδα σ' ὅποιον σοῦ ζητήσῃ, δείχνεις τ' αὐτάκια σου, τὸν μπαμπά, τὴ μαμὰ καὶ τὸν Ἅγιο Νικόλαο στὸ τοῖχο. Τὸ πιὸ ἀστεῖο εἶναι ὅταν σοῦ λέμε: «Ποῦναι τὰ ποδαράκια σου;» Σκύβεις, γιατί εἶναι κρυμμένα κάτω ἀπὸ τὴ μακριὰ ποδιά σου, καὶ τὰ γυρεύεις. "Ὅταν τ' ἀνακαλύψῃς, τ' ἀπλώνεις θριαμβευτικὰ καὶ τὰ δείχνεις μὲ τὸ χεράκι σου. Στέκεσαι ὄρθιος ἀπὸ τὸν ἔνατο μῆνα καὶ τώρα κάνεις τὰ

πρῶτα σου βήματα,—ἄρχισες ἀπ' τὸν ἐνδέκατο,—καθὼς σὲ κρατοῦμε ἀπ' τὶς μασχάλες. Θέλω νὰ σὲ δῶ νὰ περπατᾷς γύρω ἀπὸ τὰ κάγκελα τοῦ κρεββατιοῦ σου, πού, μὲ μιὰ σανίδα στὸν πάτο κι ἓνα χαλί, σοῦ τὸ μεταμόρφωσα σὲ «πάρκο». Οἱ ἄλλοι μοῦ λένε πὼς κάνεις βήματα κι' ἐκεῖ, μὰ ἐγὼ δὲν σὲ εἶδα ἀκόμη. Ἡ καινούρια μας προσδοκία εἶναι νὰ περπατήσῃς. Κάθε μῆνας μὲ τίς δικές του ἀπαιτήσεις, καὶ σὺ, μωρό μου, ἀνταποκρίνεσαι πάντα στὴν ὠρα σου.

Διαβάζω ἓνα ἀγγλικὸ βιβλίον γιὰ τὴν προστασία τοῦ βρέφους. Ἔχει ἓνα κεφάλαιο: «Οἱ χρυσοὶ κανόνες.» Εἶμαι περηφανή, πού ὅλους τοὺς τήρησα στὴν ἀνατροφή σου. Θέλω νὰ γίνῃς γερὸ παιδί, καὶ γι' αὐτὸ μὲ πιάνει μανιὰ νὰ ζῆς, ὅσο πιὸ πολὺν μποροῦμε, στὸ ὑπαίθρο. Ἡ ζωὴ ἀπαιτεῖ ἀπ' τὴ μανούλα σκληρὴ βιοπάλη. Μὰ σκοτώνεται τίς τρεῖς μόνο μέρες τῆς ἐβδομάδας, βάζοντας ὅλα μαζί τὰ μαθήματά της, γιὰ νᾶχη τίς ἄλλες τέσσαρες γιὰ τ' ἀγὸρι της. Σὲ βγάζω περὶπατο, πότε πεζοπορία ὡς τίς Τζιτζιφιές, πότε στὸν κῆπο τῆς Χαροκοπείου, πού σ' ἀρέσει τόσο πολὺ γιατί διασκεδάζεις μὲ τὰ παιδιὰ. Ἄλλοτε πάλι, σὰν εἶμαι πολὺ κουρασμένη, σὲ πᾶω στὸν κῆπο τῆς Καλλιθέας, ἢ σὲ μιὰ ἔρημη πλατεῖτσα στὴ γειτονιά μας. Σὲ δένω μὲ τὰ λουριά σου στὸ καροτσάκι καὶ κάθομαι καὶ σὲ καμαρώνω πού ὅλο χοροπηδᾷς. Ὁ ἥλιος φλογίζει τὰ μαγουλάκια σου, τὰ ματάκια ἀστράφτουν ἀπ' τὴ χαρὰ τοῦ ὑπαίθρου καὶ οἱ διαβάτες σὲ φτύνουν, νὰ μὴ σὲ ματιάσουν. Κι ἐσύ, μαϊμουδάκι, μιμνεῖσαι μαζί μὲ τ' ἄλλα κι αὐτό. «Φτοῦ», σοῦ φωνάζουν ἐκεῖνοι, «φτοῦ» ἀποκρίνεσαι κι ἐσύ, καὶ γελοῦνε.

Ἐνα μονάχα δὲ συνήθισες ἀκόμη: τίς ἄγνωστες φάτσες! Τίς ντρέπεσαι! Ἰδιαιτέρως τοὺς ἄντρες. Καμιὰ φορὰ οἱ γυναῖκες, σὰν σοῦ γελάσουν, κερδίζουν τὴν εὐνοιά σου, μὰ οἱ ἄντρες σὲ τρομάζουν. Γυρίζεις τὸ κεφάλάκι ἄλλοῦ, κοκκινίζεις, μὰ πάλι σὲ λίγο στηλώνεις τὰ μάτια πάνω τους. Ἡ περιέργεια εἶναι πιὸ δυνατὴ ἀπὸ τὴν ντροπή. Γλήγορα ὅμως σκύβεις ξανά στὴν ποδιά σου μὲ τὰ ματάκια σου δακρυσμένα.

Ἄν ἐπιμένουν νὰ σέ κοιτάζουν, ἀρχίζεις νὰ κλαῖς δυνατά, κι οἱ καϊμένοι οἱ κύριοι ἀναγκάζονται νὰ τὸ σκάσουν. Ἄς ἤξερα τί εἶναι κείνο πού σέ τρομάζει στὴν ὄψη τους. Θέλω νὰ τοὺς ἀγαπᾶς τοὺς ἀνθρώπους, παιδάκι μου, νὰ τοὺς ἀντικρύξεις μὲ θάρρος. Μὰ θάρθη καὶ τοῦτο στὴν ὥρα του. Κάτσε ὁμως ἤσυχα, σκανδαλιάρικο. Δὲ θὰ σοῦ τῆ δώσω τὴν πέννα. Τῆ βλέπεις τῆ μοντζουρίτσα στὶς πρώτες γραμμές; Τὴν ἔκανες μὲ τὰ χέρια σου, πού ὅλο γυρεύουν νὰ πιάνουν, νὰ πιάνουν. Νά ἡ τελευταία μανία σου. Ὅταν ὁμως δῆς τῆ Νίτσα, τὰ παραταῖς ὅλα καὶ τρέχεις στὴν ἀγκαλιά της. Καὶ μὲ τὸ δίκιο σου. Σ' ἀγαπᾶ τόσο ἡ «Ἐνη» καὶ σέ διασκεδάζει ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ. Θέλω, σὰ γίνης μεγάλος, νὰ τὸ θυμᾶσαι. Ἡ Νίτσα πολὺ μὲ βοήθησε νὰ σέ μεγαλώσω.

Πέμπτη, 19 Φεβρουαρίου 1942

Χτές, γιὰ πρώτη φορὰ, καθὼς σέ κρατοῦσε κοντὰ του ὁ πατέρας, ξαπλωμένος στὸ κρεββάτι, ξέφυγες ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ σηκώθηκες ὀρθός, χωρὶς νὰ στηρίζεσαι πουθενά. Στάθηκες ἔτσι δυὸ-τρία δευτερόλεπτα, κι ὕστερα ἔπεσες πάλι δίπλα στὸν πατέρα. Πόσο χαρήκαμε! Εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ γιὰ νὰ περπατήσης, καὶ γίνεται, ὅπως πάντα, στὴν ὥρα της. Οὔτε πολὺ νωρὶς οὔτε πολὺ ἀργά. Ἐτσι ἔγινε μ' ὅλη τὴν ἐξέλιξή σου. Καὶ τὰ δοντάκια, πού μ' ἀνησυχούσαν, βγήκαν στὸ τέλος τοῦ ὀγδόου, καὶ μέσα σὲ δυὸ μῆνες ἔγιναν ἔξη. Τώρα κοντεύεις νὰ κλείσης τοὺς δώδεκα, κι οἱ δυὸ τελευταῖοι κοπτήρες δὲ φάνηκαν ἀκόμη. Κάποια στιγμή θὰ τοὺς δῶ καὶ τοὺς δυὸ μαζί νὰ φυτρώνουν, σὰν μπουμπουκάκια μέσα στὸ ρόδινο στοματάκι. Πόσο χαίρομαι κάθε σου πρόοδο! Ἰδιαιτέρα στὴν ἀντίληψη καὶ στὴν ὀμιλία. Τρέμω νὰ μὴ σέ ματιάσω, μὰ δὲν μπορῶ νὰ μὴν τὸ προσέξω πὼς εἶσαι ἔξυπνο ἐξαιρετικά, κι ἡ γλωσσίσσα σου, μέσ' στοὺς ἀκατανόητους ἤχους πού κόβει καὶ ράβει, ἔχει κερδίσει πολὺ περισσότερες λέξεις ἀπ' ὅσες λένε συνήθως στὴν ἡλικία σου τὰ μωρά. Ἐκτός ἀπὸ τὰ συνηθισμένα «μπαμπά», «νταντά», «τάτα», ἔμαθες καὶ φωνάζεις κιόλας πολὺ

καθαρὰ τῆ «γιαγιά», τὸν «παππού»,—τί χαριτωμένο ἐκεῖνο τὸ «πάπ!»,—τὴν Ἐλένη,—μὲ πόση τρυφερότητα τὴν κοιτάξεις φωνάζοντας «Ἐνη!»—καὶ κάποτε τῆ μαμά σου. Τὸ πιὸ ἀστεῖο εἶναι ὅταν κοιτᾶς στὸν καθρέφτη κι ἀπλώνεις τὰ χέρια σου στὸ «νιάκι» φωνάζοντας «ἔα». Τὸ κέφι σου εἶναι «κούκα» (κουπεπέ) κι ἡ καρδιά σου «ντούγια» (ντούρα). Σήμερα, καθὼς ἔπαιζες τόπι μὲ τὴν Ἐλένη, ἐφώναξες «πάκι». Ἄν πῆς γιὰ φωνές, κάνεις κάθε λογῆς. Πὼς κάνει τὸ κοκοράκι, Ἀντώνη; Σηκώνεις τὰ μάτια ψηλὰ καὶ βγάνεις μιὰ δυνατὴ κραυγὴ ἀπ' τὴ μύτη. Τὸ φόρτε σου ὁμως εἶναι ὁ γαΐδαρος. Μιὰ νύχτα μᾶς ξόπνησες μὲς' στὰ μεσάνυχτα. Ἐβλεπες, φαίνεται, ὄνειρο πὼς σοῦ λέγαμε νὰ κάνης τὸ γαΐδαρο καὶ γκάριζες μεγαλεῖο! Ὑστερα πάλι ἀποκοιμήθηκες σὰν πουλάκι. Ἡ καλύτερη ὥρα τῆς μέρας μας εἶναι τὸ πρωὶ, πού μὲ τὸν πατέρα σου στὸ κρεββάτι σὲ καμαρώνουμε δίπλα μας νὰ φωνάζης, νὰ κάνης τοῦμπες, νὰ χύνεσαι στὸν πατέρα φωνάζοντας «μπα», νὰ τὸν φιλής καὶ ν' ἀγγίξῃς τὸ μέτωπό του μὲ τὸ δικό σου φωνάζοντας «τάς». Σὰ βαρεθῆς, σηκώνεσαι ὀρθίος καὶ ζητᾶς νὰ κατέβῃς. «Τάτες» φωνάζεις, μὰ ἡ μανούλα φοβάται ἀκόμα τὶς στράτες πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα τους νὰ τίς κάμουν τ' ἀδύνατα ἀκόμη μικρὰ ποδαράκια.

Καθὼς διάβαζα τὸ σημερινό μου σημεῖωμα στὸν πατέρα σου, ἐνῶ σ' εἶχαμε δίπλα μας, σ' εἶδα ν' ἀπουγκράζεσαι μὲ προσοχή. Ἄς ἤξερα τί τὸν ἐνδιαφέρει τώρα, ἔλεγα, ἀφοῦ βέβαια δὲν καταλαβαίνει. Ἡ φωνή μου ἄραγε ἦ τὸ τετράδιο; Ἄξαφνα ἀρχισες μέσα ἀπὸ τὸ κείμενο νὰ ξεχωρίζῃς τὶς γνωστές σου λεξοῦλες καὶ νὰ τίς ζωντανεύῃς μὲ τὸ δικό σου τρόπο. Ἐκεῖ πού ἔλεγα «κάνεις τὸν κόκορα» ἀρχίζεις νὰ μιμῆσαι τὴ φωνή του, καὶ παρακάτω, κατὰ τὸ κείμενο πάλι, νὰ ξαναλές ὕστερα ἀπὸ μένα τὶς λέξεις πού ἀκουγες: «Τάτες», «τάς», «μπα», «κούκα», «γιαγιά». Ἦταν μιὰ ὥρα ἰασηνὴ καὶ πρωτότυπη. Δὲ θέλω νὰ προοδεύῃς τόσο. Ἐχεις καιρὸ νὰ γίνης ἕνας προσεκτικὸς μαθητῆς σὰ θὰ κλείσης τὰ ἔξη σου χρόνια.

(Συνεχίζεται)

FLORENCE NIGHTINGALE*

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ

Ἑπο

ΜΑΡΙΑΣ Μ. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ

Ἄλλοῦ ὅμως ἐξαίρει τὴν εὐεργετικὴν, ἠθικὴν ἀτμοσφαιραν τῆς συμβιώσεως μὲ τὸν θαυμασίον ἱερέα Fiedler καὶ τὴν γυναῖκα του, τὴν ὠραίαν του διδασκαλίαν, καὶ γράφει εἰς τὴν Μητέρα της: «Εἶμαι ἀπορροφημένη ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον πού παρουσιάζει ὁ βίος ἐδῶ εἰς κάθε βῆμα πού κάμνω· αἰσθάνομαι τόσο καλὰ, καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς! Αὐτὸ λέγεται Ζωή! Τώρα μόνον ἐννοῶ τί σημαίνει ν' ἀγαπᾶς τὴν ζωὴν, καὶ ἀλήθεια τώρα θὰ ἐλυπούμην νὰ τὴν ἀφήσω. Ξεύρω, Μητέρα, ὅτι θὰ χαρῆς νὰ τὰ ἀκούσης αὐτά!»

Καὶ πάλιν πονεῖ, ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τυφρότητα, καὶ διὰ νὰ εἶναι πραγματικὰ εὐτυχής, θὰ ἤθελε νὰ αἰσθάνεται καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν γονέων της, θὰ ἤθελε μιὰ γιὰ πάντα νὰ τῆς δώσουν ἀλήθεια τὴν συγκατάθεσιν τους, νὰ καταλάβῃ ὅτι πράγματι ἐγκρίνουν τὴν ἀπόφασίν της, καὶ προσθέτει: «Μητέρα, θὰ ἤμουν ἐδῶ εὐτυχεστάτη, εὐτυχής ὅλες τὶς ὥρες πού ἔχει τὸ ἡμεροῦνκτον, ἂν ἤμποροῦσα νὰ εἶχα τὴν ἐλπίδα ὅτι μοῦ μειδιάτε, ὅτι με εὐλογεῖτε, ὅτι συμπάθετε τὸ ἔργον μου. Χωρὶς αὐτά, ἡ εὐτυχία μου δὲν εἶναι τελεία, ὑποφέρω νὰ αἰσθάνομαι ὅτι σὰς λυπῶ.» Ἐν τούτοις οὔτε ἡ Μητέρα οὔτε ἡ ἀδελφὴ τῆς γράφουν ἕνα καλὸν λόγον—ἀκόμη ἔχουν μίαν κρυφὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ διαμονὴ της εἰς τὸ Kaiserswerth θὰ μείνῃ ἀπλοῦν ἐπεισόδιον εἰς τὴν ζωὴν της.

Ἐπιστρέφει εἰς τὸ σπίτι της μετὰ τρίμηνον διαμονὴν εἰς τὸ Kaiserswerth. Ἀνθίσταται καὶ πάλιν εἰς τὰς προσπαθείας πού καταβάλλουν οἱ γονεῖς της διὰ νὰ τὴν ἀποτρέψουν ἀπὸ τοῦ νὰ λάβῃ ὀριστικὴν ἀπόφασιν, καὶ τέλος, μετὰ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πατρὸς της, ὁ ὁποῖος, ὅπως εἶπαμεν ἤδη,

ἐθαύμαζε τὴν κόρην του καὶ εἶχε πίστιν εἰς αὐτὴν, κατορθώνει ν' ἀπομακρυνθῇ καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ πατρικόν της σπίτι καὶ νὰ ὑπάγῃ τὸ 1853 εἰς Παρισίους. Ἐκεῖ, οἰκότροφος εἰς νοσοκομεῖον καθολικῶν Ἀδελφῶν τοῦ Ἑλέους, κατορθώνει νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν νὰ ἐπισκέπτεται ἐλευθέρως ὅλα τὰ νοσοκομεῖα καὶ ἐν γένει ὑγειονομικὰς ἐγκαταστάσεις, κάμνει σοβαρὰς σπουδὰς, ἐνδιατρίβει εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Προσβάλλεται ἀπὸ ἱλαρὰν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρευνῶν καὶ μελετῶν της, καὶ ἐπιστρέφει τὸν Αὐγούστον τοῦ 1853 εἰς τὸ Λονδῖνον, ὅπου πλέον, βασιζομένη εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος», ἀδιστακτικῶς δηλοῖ ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα της, καὶ γράφει εἰς τὴν φίλην της, ἡ ὁποία τὴν συνεβούλευε ν' ἀναβάλῃ ἀκόμη τὴν τελειωτικὴν ἀπόφασίν της: «Χρόνια ὀλόκληρα ἐπάλαισα μὲ τοὺς ἰδικούς μου διὰ νὰ κατορθώσω νὰ τοὺς κάμω νὰ με καταλάβουν. Τώρα ἡ ἀπόφασίς μου ν' ἀφήσω ὀριστικῶς τὸ σπίτι εἶναι πλέον ἀμετάκλητος, εἶναι ἀποτέλεσμα μακροῦς καὶ ὠρῖμου σκέψεως, εἶναι πλέον τετελεσμένον γεγονός.»

Δέχεται τὴν διεύθυνσιν Ἀσύλου διὰ πασχούσας ἡλικιωμένας καλῆς τάξεως κυρίας. Μὲ κάποιαν δυσφορίαν δέχεται νὰ ἐργασθῇ ὑπὸ Ἐφορείαν κυριῶν τῆς αἰστοκρατίας, πού δὲν εἶχαν ἰδέαν περὶ διοικήσεως Νοσοκομείου, καὶ μετὰ κάποιαν εἰρωνεῖαν παρατηροῖ ὅτι ἐδέχθη τὴν θέσιν αὐτὴν ὡς ἀφετηρίαν ἐκπληρώσεως ἄλλων ἰδανικῶν, διότι εἰς τὴν ἀρχὴν θὰ σκανδαλίσῃ κάπως ὀλιγώτερον τὴν κοινωνίαν, δεδομένου ὅτι νοσηλεύονται μόνον κυοῖαι καὶ δὲν ὑπάρχουν φοιτηταὶ καὶ ἱατροὶ εἰς τὸ ἴδρυμα αὐτό. Ἡ Ἐφορεῖα ἐκφράζει ἐνδοιασμούς ἂν ἡ Florence Nightingale θὰ ἐδέ-

* Συνεχία ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

χετο ως Προϊσταμένη να ακολουθή την ἐπίσκεψιν τῶν ἰατρῶν καὶ νὰ παρίσταται εἰς τὰς ἐγχειρίσεις, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον βέβαια θὰ ἦτο ἀπαραίτητον, ἀλλὰ... «θὰ ἦτο πρέπον διὰ μίαν κυρίαν τοῦ καλοῦ κόσμου;»

Ἄμετρητοι εἶναι αἱ δυσκολίαι καὶ ἀφάνταστοι αἱ πικρίαι τὰς ὁποίας συναντᾷ κατ' ἀρχὰς μετ' ἡμᾶς τῶν κυριῶν, μετ' ἡμᾶς τῶν ἰατρῶν, μετ' ἡμᾶς τῶν κατώτερων προσωπικῶν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν λιποψυχεῖ. «Τὸ ἔργον μου εἶναι βαρὺ καὶ δύσκολον, γράφει· καίτοι εὐρίσκω εἰς πολλὰ σημεῖα ἀνακούφισιν καὶ παρηγορίαν, ἐν τούτοις αἱ ἀπογοητεύσεις εἶναι τόσον πολλαί, ὥστε χρειάζομεθα, ἡμεῖς αἱ Ἀδελφαί, μεγάλον ἐνθουσιασμὸν καὶ ἀπεριόριστον πίστιν πρὸς τὸ ἔργον μας διὰ νὰ τὸ φέρωμεν εἰς πέρας. Ἄλλὰ οὔτε ἐπὶ στιγμὴν μετανοῶ διὰ τὴν ἀπόφασίν μου.»

Τὸ στάδιον ὅμως τῆς δράσεώς της εἶναι πολὺ περιορισμένον εἰς τὸ ἴδρυμα αὐτό, καὶ δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ τὸ εὐρύνη. Δὲν ἐγκρίνει τὸ Συμβούλιον οὔτε νὰ προσλαμβάνωνται πάσχουσαι γυναῖκες ὄλων τῶν τάξεων, οὔτε νὰ προσλαμβάνωνται μαθητευόμεναι γυναῖκες πρὸς μόρφωσιν Ἀδελφῶν, τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων ἄλλων ἐπόθει.

Σκέπτεται νὰ παραιτηθῆ διὰ ν' ἀναλάβῃ εἰς ἄλλο νοσοκομεῖον πλατυτέραν δρᾶσιν, πλέον σύμφωνον μετὰ τὰ ἰδανικά της, ὅταν τὸ 1854 ἐκρήγνυται ὁ Κριμαϊκὸς Πόλεμος, ὁ ὁποῖος τῆς παρέχει τὴν εὐκαιρίαν, ἐλευθερίαν πλέον καὶ ἀπεριόριστα νὰ δείξῃ ὅλην τὴν θέλησιν, ἀξίαν καὶ δραστηριότητα, τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν τῆς ἀντοχὴν, τὸ πνεῦμα τῆς διοργανωτικῆς, τὰ εὐγενικά καὶ ἀνθρωπιστικά της αἰσθήματα, ἐν γένει ὅλον τὸν σπάνιον συνδυασμὸν τῶν χαρακτηρισμάτων της.

Μετ' ἡμᾶς τῆς Κριμαϊκοῦ Πολέμου εἰσερχόμεθα, ὅπως εἶπομεν ἀνωτέρω, εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ βίου τῆς Florence Nightingale.

Ὁ Κριμαϊκὸς Πόλεμος, ὡς γνωστόν, ἐξερράγη μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ρωσίας, τὸ 1854. Ἡ Μεγάλη Βρετανία καὶ ἡ Γαλλία συμμαχοῦν μετ' ἡμᾶς τῆς Τουρκίας, διὰ νὰ θέσουν φραγμὸν εἰς τὰς βλέψεις τὰς ὁποίας πάντοτε ἔτρεφεν ἡ Ρωσικὴ Αὐτοκρατορία ἐπὶ

τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἰσχυρὸς στρατὸς καὶ στόλος στέλλονται εἰς τὴν Κριμαίαν, μετὰ τὴν Σκούταρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὴν ἐκρηξίν τοῦ πολέμου αὐτοῦ, πρώτην φοράν βλέπομεν τὸν σημαντικὸν ρόλον πού προορίζεται νὰ παίξῃ ὁ Τύπος· τὸ πρῶτον ἀποστέλλονται εἰδικοὶ ἀνταποκριταὶ τῶν ἐφημερίδων διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὰ στρατεύματα. Ὁ εἰδικὸς ἀνταποκριτὴς τῆς μεγάλης ἀγγλικῆς ἐφημερίδος *Times* τοῦ Λονδίνου, δι' ἀλλεπαλλήλων καὶ δριμυτάτων ἀρθρῶν κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, καθιστῶν γνωστὰ εἰς τὸ κοινὸν τὰ χάλια τῆς υγιεινομικῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀγνοίας τῶν Ἀρχῶν περὶ τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκοντο αἱ ὑπηρεσίαι αὐταί, καὶ ἰδίως τὰ Νοσοκομεῖα, εἶναι τὸ ἔξῃς: «Ὅταν ὁ ἀνταποκριτὴς ἠρώτησε τὸν τότε Πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ποῖαι εἶναι αἱ ἀμεσώτεραι καὶ ἐπιτακτικώτεραι ἀνάγκαι τοῦ στρατεύματος, οὗτος ἀπήντησε: «Τίποτε ἀπολύτως δὲν χρειάζεται» καὶ ἐσύστησεν ἀπλῶς νὰ γίνῃ ἐκκλησίαις διὰ τῶν ἐφημερίδων, ὅπως κτισθῆ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία εἰς τὸ Πέρα!

Ἴδου τί γράφει, παρ' ὅλας τὰς καθησυχαστικὰς δηλώσεις τοῦ Κου Πρεσβευτοῦ, ὁ ἀνταποκριτὴς: «Μετ' ἐκπλήξεως καὶ φρίκης θὰ πληροφορηθῆ τὸ κοινὸν ὅτι οὐδεμία φροντίς ἔχει ληφθῆ διὰ τὴν στοιχειώδη περίθαλψιν τῶν τραυματιῶν. Οὔτε ἰατροὶ ἀρκετοὶ ὑπάρχουν οὔτε νοσοκόμοι, οὔτε ἂν ἐσκέφθησαν οἱ ἀρμόδιοι ὅτι χρειάζονται μαλακὰ παλαιὰ πασιὰ διὰ τὰς ἀλλαγὰς τῶν τραυμάτων. [Αἱ ἀποστειρωμένα γάζαι βέβαια ἦσαν ἀγνωστοὶ αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, καὶ τὰ τραύματα ἐκαλύπτοντο μετὰ ξέφτια μαλακῶν ὑφασμάτων, charpie-ξαντό.] Οἱ δυστυχησμένοι κάτοικοι τοῦ Σκούταρι, ἔγραφε, παρ' ὅλην τὴν πτωχείαν τους, προσφέρουν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὅλα τὰ παλαιὰ σινδόνια καὶ ἀποφόρια τους!...

»Καὶ ἐνῶ ἤδη ἀπὸ ἕξι μηνῶν σχεδιάζεται ἡ ἐκστρατεία αὐτή, οὐδεμία προπαρασκευὴ ἐγένετο πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀπλουστάτης χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως.

»Οἱ ἄνδρες μένουν κάποτε καὶ ἐπὶ ὀκτώ

ημέρας μετά την είσοδόν τους εις τὰ νοσοκομεία ἐγκαταλελειμμένοι, χωρὶς νὰ πλησιάσῃ κανεὶς ἰατρός διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ φάρμακὰ τῶν ἀποθνήσκουν κατόπιν μακρᾶς ἀγωνίας ἀπαρατήρητοι καὶ παραπεταμένοι, ἐνῶ οἱ δυστυχεῖς καταβάλλουν μέσα εἰς τὴν ἀγωνίαν τους ἀπεγνωσμένας προσπάθειαις διὰ ν' ἀκουσθοῦν, νὰ πλησιάσῃ κανεὶς νὰ τοὺς βοηθήσῃ, νὰ φωνάξουν τὸν ἰατρὸν ὅταν κατὰ τύχην κάμῃ κανένα γύρο μέσα εἰς τοὺς μολυσμένους θαλάμους. Ἡ συμπεριφορὰ μας πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας μας εἶναι πράγματι ἐγκληματική, ἄξια μόνον ἀγρίων λαῶν τῆς Ἀφρικῆς.

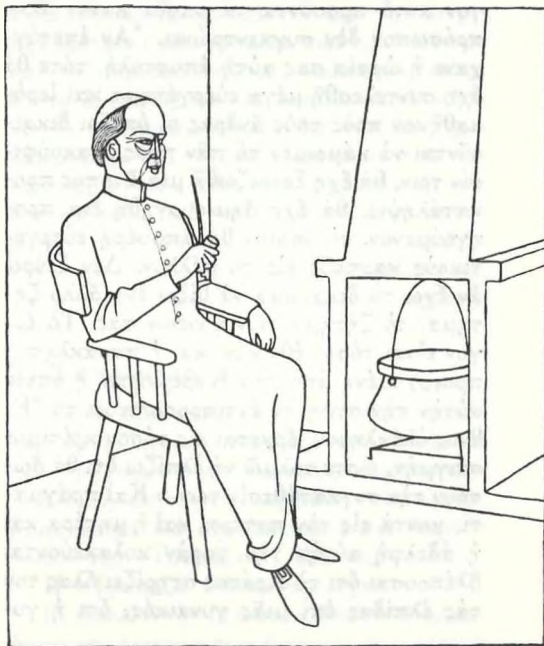
»Οἱ Γάλλοι εἶναι κατὰ πολὺ ἀνώτεροί μας. Αἱ ὑγειονομικαὶ τῶν ἐγκαταστάσεις εἶναι ἄρισται, ἔχουν πολὺ περισσοτέρους ἰατροὺς, καὶ προσφέρουν εἰς τὰ Νοσοκομεία πολυτίμους ὑπηρεσίας αἱ Ἀδελφαὶ τοῦ Ἑλέους, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπιστεύτως μεγάλος ἀριθμὸς ἠκολούθησε τὰ στρατεύματα. Αἱ ἀφωσιωμένα αὐτὰ γυναικῆς εἶναι καλὰ νοσοκόμοι.»

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἄρθρα τοῦ Τύπου ἐπηρεάζουν σημαντικὰ τὴν κοινὴν γνώμην, φλογερὰ ἔκκλησις τῶν *Times* ἀποφέρει σεβαστὸν ποσὸν λιρῶν ὅπως χρησιμοποιηθῆ διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν καὶ τραυματιῶν, δημοσιεύεται τότε καὶ ἐπιστολὴ ἀποτελειομένη πρὸς τὸ κοινόν, μετὰ τὸ ἐρώτημα: «Διατί νὰ μὴ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς Ἀδελφὰς Νοσοκόμους; ἀναμφιβόλως ὑπάρχουν πολλοί, καὶ καλὰ καὶ ἄξιοι Ἀγγεῖδες, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔσπευδον νὰ νοσηλεύσουν ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας, ἂν ὑπῆρχε πρὸς τοῦτο ἡ δέουσα ὀργάνωσις καὶ ἐξησφαλίζετο εἰς αὐτάς ἡ ἀναγκαῖα προστασία.»

Ἵπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἦτο τότε στενός, προσωπικὸς φίλος τῆς Florence Nightingale, ὁ Sidney Herbert, ἄνθρωπος μετὰ διάνοιαν εὐρείαν, θέλησιν καὶ ἐπιβολήν, ὁ ὁποῖος δὲν ἐδίστασε ν' ἀσπασθῆ τὴν τὸ πρῶτον ριφθεῖσαν ἰδέαν περὶ ἀποστολῆς γυναικῶν νοσοκόμων εἰς τὸ στράτευμα, καὶ ν' ἀναλάβῃ ὅλην τὴν πρωτοβουλίαν τῆς πραγματοποιήσεώς της. Συνεννοεῖται ἀμέσως μετὰ τὴν Florence

Nightingale, εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ὁποίας ἡ ἔκκλησις τοῦ ἀνταποκριτοῦ τῶν *Times* εἶχε ξυπνήσει ἐλπίδας, τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ὁποίων ἀπὸ δέκα ἐτῶν ὠνειρεύετο· καὶ ἡ φιλικὴ συνεννόησις καὶ ἀρμονικὴ συνεργασία τῶν δύο ἐπιφέρει κεραυνοβόλα ἀποτελέσματα. Ἡ ἔκκλησις εἶχε δημοσιευθῆ τὴν 14ην Ὀκτωβρίου, καὶ τὴν 21ην τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἡ Florence Nightingale ἔρευσεν ἀπὸ τὸ Λονδῖνον διὰ νὰ ἐπιβιβασθῆ εἰς τὴν Μασσαλίαν διὰ τὴν Ἀνατολήν.

«Θὰ ἐδιαβάσατε εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἔγραφεν ὁ Ἵπουργὸς εἰς τὴν φίλην του, τὰ χάλια τῶν Νοσοκομείων μας. Ὡς πρὸς τὴν ἔλλειψιν ἱματισμοῦ καὶ νοσοκομικοῦ ὑλικοῦ, ἐλπίζω ὅτι, συνεπιεία τῶν ἐντόνων μου προσπαθειῶν καὶ διαταγῶν, τὸ κακὸν θὰ ἔγῃ ἤδη θεραπευθῆ. Ἀλλὰ προέχει ἀκόμη τὸ ζήτημα τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ τόσο ἐλλιποῦς, σχεδὸν ἀνυπάρχου, δεδομένου ὅτι μόνον ἄνδρες νοσοκόμοι ὑπηρετοῦν εἰς τὰ Νοσοκομεία. Γνωρίζετε τὰς προκαταλήψεις, γνωρίζετε τίς βα-

Ἐξάιρει τὴν εὐεργετικὴν, ἠθικὴν ἀτμοσφαιρὰν τῆς συμβιώσεως μετὰ τὸν θαυμάσιον Ιερέα Fiedler.

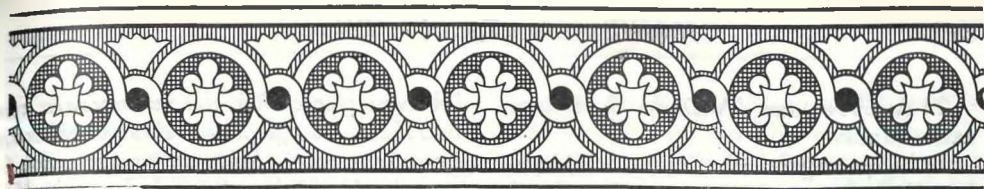
θιά ριζωμένες στενές αντίληψεις. Δέν τολμῶ νὰ σᾶς προτείνω νὰ ἀναλάβετε σεῖς τὸ ἔργον αὐτό, μὰ τὸ ξεύρετε ὅτι μέσα εἰς ὅλην τὴν Ἀγγλίαν μόνον ἓνας ἄνθρωπος ὑπάρχει πού θὰ μπορούσε νὰ ὀργανώσῃ, νὰ διευθύνῃ, νὰ φέρῃ εἰς πέρας ἓνα τόσο τεράστιον ἔργον. Ἐχω πλήρη ἐπίγνωσιν τοῦ μεγέθους τῆς θυσίας πού σᾶς ζητῶ, λόγῳ τοῦ σχεδόν ἀνυπερβλήτου τῶν δυσχερειῶν. Καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ἡ δυσκολία νὰ εὐρετε γυναῖκες νὰ θέλουν καὶ νὰ μπορούν νὰ σᾶς βοηθήσουν, διότι ἀπαιτοῦνται ὄχι μόνον προθυμία καὶ γνώσεις, ἀλλὰ καὶ μεγάλη ἐνεργητικότης, θάρρος, καὶ αὐταπάρνησις. Ἐπειτα ἡ δυσκολία νὰ τὰς διευθύνετε, νὰ τοὺς ἐπιβληθῆτε, νὰ κατορθώσετε νὰ ἐργάζωνται τακτικά καὶ συστηματικά. Καὶ πρὸ πάντων, ὅπερ καὶ τὸ δυσκολώτερον, νὰ ἐπιτύχετε ἁρμονικὴν συνεννόησιν καὶ ὁμαλὴν συνεργασίαν μετὰ τὰς στρατιωτικὰς καὶ ὑγειονομικὰς Ἀρχὰς ἐκεῖ ἔξω. Τὰ ἰδικὰ σας ἀτομικὰ προτερήματα, αἱ γνώσεις καὶ τὰ διοικητικὰ σας χαρίσματα, ὡς καὶ ἡ κοινωνικὴ σας θέσις, εἶναι διὰ τὸ ἔργον αὐτὸ προσόντα τὰ ὁποῖα κανέν ἄλλο πρόσωπον δὲν συγκεντρώνει. Ἄν ἐπετύγχανε ἡ ὠραία σας αὐτὴ ἀποστολή, τότε θὰ ἔχη συντελεσθῆ μέγα εὐεργέτημα καὶ ἱερὸν καθήκον πρὸς τοὺς ἄνδρας οἱ ὁποῖοι δικαιούνται νὰ κάμωμεν τὸ πᾶν πρὸς ἀνακούφισίν των, θὰ ἔχη ξεριζωθῆ μία ἄτοπος προκατάληψις, θὰ ἔχη δημιουργηθῆ ἓνα προηγούμενον, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποφέρῃ εὐεργετικούς καρπούς εἰς τὸ μέλλον. Δέν ξεύρω ἂν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ θίξω ἓνα ἄλλο ζήτημα, τὸ ζήτημα τῶν γονέων σας. Τὸ ἔργον εἶναι τόσο ἐθνικόν, καὶ ἡ παράκλησις, προερχομένη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἢ ὁποῖα αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀντιπροσωπεύει τὸ Ἔθνος ὀλοκλήρου, ἔρχεται εἰς τόσον κρίσιμον στιγμὴν, ὥστε τολμῶ νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ δώσουν τὴν συγκατάθεσίν των.» Καὶ πράγματι, κοντὰ εἰς τὸν πατέρα, καὶ ἡ μητέρα καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτὴν τὴν φορὰν κολακεύονται βλέπουσαι ὅτι τὸ Κράτος στηρίζει ὅλας του τὰς ἐλπίδας ἐπὶ μιᾶς γυναικός, ὅτι ἡ γυ-

ναῖκα αὐτὴ εἶναι ἡ Florence, καὶ δὲν φέρουν οὐδεμίαν ἀντίρρησιν. Ἐξουσιοδοτεῖται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ρυθμίσῃ ἐπὶ τόπου τὰ πάντα ἐν συνεννοήσει μετὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Σκώταρι, εἰς τὸν ὁποῖον πάλιν πέμπονται ὀδηγίαι περὶ στενῆς συνεργασίας μετὰ τὴν ἀρχηγὸν τοῦ νοσηλευτικοῦ προσωπικοῦ, καὶ φρονεῖ ἡ Κυβέρνησις ὅτι θὰ διεξαχθῆ ἡ ὑπηρεσία ὁμαλῶς. Ἡ Florence Nightingale ὅμως δὲν ἔ᾿ ἀργήσῃ ν' ἀπολαύσῃ τὰ θέλητρα τῆς συνεργασίας μετὰ τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας!

Προστίθενται αἱ δυσκολίαι πρὸς ἐξεύρεσιν ὁπωσδήποτε ἁρμοδίων προσώπων, διὰ νὰ ἀποτελέσουν κατάλληλον Σῶμα Ἀδελφῶν. Ἀποστέλλονται ἀντιπρόσωποι εἰς ὅλα τὰ νοσοκομεῖα τῶν διαφόρων συνοικιῶν τοῦ Λονδίνου· οὔτε εἰς ποιὸν οὔτε εἰς ποσὸν τὰ ἀποτελέσματα ἀποβαίνουν ἱκανοποιητικά. Ἐπὶ τέλος συγκεντρώνονται τριάντα ὀκτὼ γυναῖκες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰς θέσιν νὰ προσφέρουν ὑπηρεσίας, καὶ πού ὑπόσχονται ἀπόλυτον πειθαρχίαν πρὸς τὴν Ἀρχηγόν των. Καὶ ἐδῶ ἡ Florence Nightingale πολὺ γρήγορα θὰ δοκιμάσῃ πικρὰς ἀπογοητεύσεις. Ὅλοι θαυμάζουν τὴν ἡσυχίαν καὶ ψυχραιμίαν τῆς μέσα εἰς τὸ χάος τῶν δυσκολιῶν, τὸν στρόβιλον τῶν προετοιμασιῶν διὰ τὴν ἀναχώρησιν.

Τὴν συνοδεύουν εὐχαὶ συγγενῶν καὶ φίλων, τοῦ Ἐθνους ὀλοκλήρου καὶ μία συγκινητικὴ ἐπιστολὴ ἐκείνου, τοῦ ὁποῖου τὴν ἀγάπην εἶχε κάποτε ἀπορρίψει διὰ νὰ εἶναι ἐλευθέρη ν' ἀκολουθήσῃ ἓνα πλατύτερον προορισμόν, καὶ ὁ ὁποῖος τῆς γράφει: «Εἶμαι εὐτυχῆς ἀκούων ὅτι φεύγεις διὰ τὴν Ἀνατολήν, εὐτυχῆς διὰ τὸ καλὸ πού θὰ κάμῃς ἐκεῖ κάτω, διὰ τὴν εὐτυχίαν πού θὰ δώσης σὲ ἄλλους, ἀφοῦ δὲν μπόρεσες νὰ μοῦ τὴν δώσης ἐμένα. Ἐλπίζω ὅτι καὶ σὺ θὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν εἰς τὸ ἔργον σου αὐτό. Ὁ Θεὸς μαζί σου, καλὴ μου φίλη, μαζί σου ὅπου καὶ νὰ εὕρισκεσαι!»

(Συνεχίζεται)

Η ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΩΝ «ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΑΛΑΚΤΟΣ»

Ἡ ἰδέα χορηγήσεως γάλακτος προερχομένου ἀπὸ μαστὸ ἄλλης μητέρας σ' ἓνα νεογέννητο ἢ σ' ἓνα βρέφος βαριά ἄρρωστο εἶναι βέβαια πολὺ παλαιά. Εἶναι πολὺς καιρὸς πού τὰ νοσοκομεῖα παίδων καὶ τὰ βρεφοκομεῖα κατάλαβαν τὴν ἀνάγκην νὰ φιλοξενοῦν, μαζὶ μὲ τὰ ὑγιᾶ παιδιά των, τροφούς ὑγιεῖς, μὲ σκοπὸν καὶ ἄλλα βρέφη νὰ ὠφεληθοῦν μέρους τοῦ περισσεύοντος γάλακτός των.

Αἱ τροφοὶ αὐταὶ ἦσαν ἤδη γνωσταὶ ὡς «δότριαι γάλακτος». Τὸ σύστημα αὐτό, πού βασιζέται στὴν διαμονὴ τῶν τροφῶν ἐντὸς τῶν νοσοκομείων, παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐπιτρέπει τὴν διανομὴ γάλακτος νωποῦ, τὸ ὁποῖον καταναλίσκεται χωρὶς νὰ ὑποβληθῆ σὲ βρασμό.

Τὸ ἐπάγγελμα καὶ αἱ συνθήκαι τῆς ζωῆς τῶν τροφῶν μετεβλήθησαν σημαντικῶς εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ αἰῶνος. Αἱ κοινωνικαὶ ἀναταραχαὶ ἔχουν τελείως ἐξαλείψει αὐτὸ τὸ γυναικεῖον ἐπάγγελμα. Εἶναι λοιπὸν πολὺ δύσκολον νὰ ἐξασφαλίσωμεν γάλα τροφῶν.

Παρὰ τὴν τελείαν παρασκευὴν ξένου γάλακτος, τὸ γυναικεῖον γάλα δὲν μποροῦμε νὰ τὸ ξεπεράσωμε, οὔτε καὶ νὰ τὸ φτάσωμε σὲ ποιότητα. Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν μᾶς μένει αὐτὸ ὡς μόνον μέσον διὰ νὰ σώσωμεν τὴν ζωὴν ἐνὸς ἀσθενικοῦ βρέφους.

Ἔτσι γεννήθηκε ἡ ἰδέα νὰ ιδρῦσουν «Τραπεζὰς Μητρικοῦ Γάλακτος», γνωστάς παντοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Lactarium», ὅπου κάθε θηλαζομένη γυναῖκα μπορεῖ νὰ προσφέρῃ τὸ περισσευμα τοῦ γάλακτός της. Ἡ «Τράπεζα Γάλακτος» κατὰ συνέπειαν ἀναλαμβάνει τὴν συλλογὴν τοῦ γάλακτος, τὰς ἐξετάσεις εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλεται τοῦ-

το, τὴν ἀποστείρωσιν, διατήρησιν καὶ διανομὴν του.

Ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι διὰ τὴν λειτουργίαν μιᾶς «Τραπεζῆς Γάλακτος» ἀπαιτοῦνται κατάλληλοι χῶροι καὶ εἰδικευμένον προσωπικόν.

1) Χῶροι

Αἱ διαστάσεις τῶν χώρων θὰ ἐξαρτηθοῦν ἀπὸ τὴν σπουδαιότητα τῆς «Τραπεζῆς Γάλακτος» καὶ τὰς πιστώσεις πού ἔχει. Περιλαμβάνει δέ: α) Τὸ γραφεῖον τῆς Διευθυνούσης, β) τὴν αἴθουσαν ὑποδοχῆς, ὅπου γίνονται δεκταὶ αἱ δότριαι καὶ οἱ ἀγορασταί, γ) τὴν αἴθουσαν τῶν ἐξετάσεων, καταλλήλως ἐξωπλισμένην διὰ τὴν ἱατρικὴν ἐξέτασιν τῶν τροφῶν, τῶν παιδιῶν των καὶ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ γαλακτοκομείου, δ) τὸ ἐργαστήριον, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν διὰ τὴν βακτηριολογικὴν καὶ χημικὴν ἐξέτασιν τοῦ γάλακτος, ε) τὴν αἴθουσαν παρασκευῆς καὶ διατηρήσεως τοῦ γάλακτος, ὄργανα καθαρισμοῦ καὶ ἀποστείρωσεως τῶν φιαλῶν καὶ τῶν χυτρῶν διὰ τὴν παστερίωσιν καὶ ψύξιν τοῦ γάλακτος μὲ ψυκτικὰ μηχανήματα.

2) Τὸ προσωπικόν

Τοῦτο ἐξαρτᾶται, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐργαζομένων, ἀπὸ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐργασιῶν τῆς «Τραπεζῆς Γάλακτος».

Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὴν διοίκησιν καὶ διοργανώσιν τῆς «Τραπεζῆς Γάλακτος».

Ἡ «Τράπεζα Γάλακτος» ἔχει:

1) Διευθυντὴν ἱατρόν, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει τὸν ἔλεγχον τῶν δοτριῶν, τῶν τέκνων των καὶ τὴν κατὰ περιόδους ἐξέτασιν τοῦ προσωπικοῦ.

2) Διευθύνουσαν Ἀδελφὴν ἢ εἰδικευμένην Μαῖαν.

3) Ἐργαστήριον μὲ εἰδικὸν ὑπάλληλον διὰ τὸν ἔλεγχον τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ τρόπου τῆς προετοιμασίας του.

4) Ἀδελφὴν Ἐπισκέπτριαν, ὑπεύθυνον διὰ τὴν καθοδήγησιν τῶν δοτριῶν.

5) Μικρὸν ὑπάλληλον διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ γάλακτος.

Ἡ Διευθύνουσα τῶν μικρῶν «Τραπεζῶν Γάλακτος» ἀναλαμβάνει τὰς ἐπισκέψεις κατ' οἶκον τῶν δοτριῶν, ἐπιβλέπει τὰς ἐργασίας τοῦ ἐργαστηρίου, ὡς καὶ τὴν συλλογὴν τοῦ γάλακτος δι' αὐτοκινήτου ἢ ποδηλάτου, τηρεῖ τὰ βιβλία τῶν λογαριασμῶν.

Αἱ περισσότεραι «Τράπεζαι Γάλακτος» στὴν Γερμανία π.χ. ἀποτελοῦν τμῆμα τῶν παιδιατρικῶν κλινικῶν, καὶ τὸ γάλα πού συλλέγεται διανέμεται ἀποκλειστικὰ σὲ πρόωρα βρέφη ἢ δυσπεπτικά, νοσηλεύμενα εἰς αὐτὸ τὸ νοσοκομεῖον. Εἰς ἄλλας πόλεις ἢ «Τράπεζα Γάλακτος» εἶναι ἐγκατεστημένη εἰς τὸ Μαιευτήριον ὅθεν προέρχεται καὶ τὸ γάλα. Ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους αἱ ὑφιστάμεναι ἐγκαταστάσεις δι' ἄλλους σκοποὺς μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ διὰ τὴν «Τράπεζαν Γάλακτος».

Ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ ἀνεξάρτητοι «Τράπεζαι Γάλακτος» πού διανέμουν γάλα ἔχι μόνον σὲ κλινικάς καὶ μαιευτήρια, ἀλλὰ καὶ σὲ βρέφη πού νοσηλεύονται κατ' οἶκον.

Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐφαρμόζεται στὴν Γενεύη καὶ στὸ Μόναχο, ὅπου αἱ «Τράπεζαι Γάλακτος» ἐδρεύουν σὲ σταθμὸν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσέλευσιν τῶν δοτριῶν, ὁ Καθηγητὴς Martin du Pan λέγει: «Πρέπει συνεχῶς ν' ἀνανεοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν δοτριῶν. Ἡ πεῖρα μᾶς ἀπέδειξεν ὅτι ἡ παρότρυνσις ἐκ μέρους τῶν Μαιῶν τῶν νέων μητέρων δίδει καλὰ ἀποτελέσματα, αὐτὸ δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θηλασμοῦ, εἴτε εἰς τὰ μαιευτήρια εἴτε κατ' οἶκον».

Εἰς κάθε θάλαμον τοῦ Μαιευτηρίου τῆς Γενεύης μικρὰς εἰδοποιήσεις γνωστοποιοῦν στίς δότριες ἢτι ὑπάρχει ἀνάγκη γάλακτος. Μποροῦν ἐπίσης νὰ εὑρεθοῦν δότριαι εἰς τὰ ἐξωτερικὰ παιδιατρικὰ ἰατρεῖα.

Ἡ ἐνημέρωσις διὰ τοῦ ραδιοφώνου, τῶν διαλέξεων, ἐφημερίδων εἶναι ὀλιγώτερον ἀποτελεσματικὴ. Μόνον αἱ γυναῖκες πού ἔχουν ὑποβληθῆ ἔπιτυχῶς εἰς ἰατρικὴν ἐξέτασιν γίνονται δεκταὶ (ἀκτινολογικὴ ἐξέτασις τοῦ θώρακος, ἐξέτασις τοῦ αἵματος κατὰ Bordet-Wassermann). Αἱ δότριαι θὰ ἐξετάζονται τακτικὰ, ὡς καὶ τὰ τέκνα των.

Ἐπακολουθεῖ ἔρευνα τῆς Ἐπισκεπτρίας Ἀδελφῆς ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς δοτρίας, σχετικῶς μὲ τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον, τὴν κατ' οἶκον γενικὴν ὑγιεινὴν, τὰς ψυχολογικὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῆ.

Ἡ Ἐπισκέπτρια ὀφείλει νὰ συμβουλεύη τὰς μητέρας ὡς πρὸς τὸν τρόπον συλλογῆς τοῦ γάλακτος. Πρέπει νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὸ πλῆσιμον τῶν χειρῶν πρὶν ἀπὸ κάθε ἄρμεγμα, τὸ καθάρισμα τῶν θηλῶν μὲ διάλυμα γλυκερίνης καὶ οἰνοπνεύματος, τὴν χρῆσιν ἀποστειρωμένου μπιμπερόν, τὸ ὁποῖον χορηγεῖ ἢ «Τράπεζα Γάλακτος». Ἐπίσης εἰς τὸ ὑποχρεωτικὸν βράσιμον τοῦ δοχείου ἐπὶ 5 λεπτὰ εἰς περίπτωσιν συλλογῆς γάλακτος δι' ἐκθλίψεως τῶν μαστῶν, ἢ τοῦ θηλάστρου πρὸ ἐκάστης λήψεως.

Ὁ Καθηγητὴς Freudenberg, τῆς Βάλε, ἔχει δώσει οὐσιώδεις ὁδηγίας εἰς κάθε δότριαν τῆς Βάλε. Μόνον μὲ συνεχῆ ἐκπαίδευσιν καὶ ἀδιάκοπον ἔλεγχον τῶν δοτριῶν θὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἀπόκτησις καθαροῦ γάλακτος.

Γενικὰ ἡ περισυλλογὴ τοῦ γάλακτος γίνεται μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα εἴτε ἀπὸ τὴν Ἐπισκέπτριαν Ἀδελφὴν εἴτε ἀπὸ τὸν ὁδηγὸν τοῦ εἰδικοῦ αὐτοκινήτου, ἢ μικρὸν ὑπάλληλον ἐπὶ τούτω.

Κάθε μπιμπερόν πού παραλαμβάνεται ἀναγράφεται σὲ ἰδιαίτερον τετράδιον, μὲ καθημερινὴν δῆλωσιν τοῦ ὀνόματος τῆς δοτρίας καὶ τῆς παραλαμβανομένης ποσότητος. Ὅλα τὰ μπιμπερόν ὑπόκεινται σὲ συστηματικὸν ἔλεγχον.

Τὸ γάλα πού συγκεντρώνεται πρέπει ἐπίσης νὰ ὑποβάλλεται εἰς τέστ, διὰ νὰ προσδιορισθῆ ὁ βαθμὸς τῆς δξύτητος, ἡ βακτηριολογικὴ χλωρίς του, τὸ εἰδικὸν του βάρος, ἢ ἀνεύρεσις προσθήκης γάλακτος ἀγελάδος ἢ ὕδατος.

Πολὺ σπανίως παρατηρεῖται νόθευσις.

Ἐπὶ τὴν ἰατρικὴν ἐπιπέδου ὑπάρχουν πολλοὶ τρόποι ἀποστειρώσεως καὶ διατηρήσεως τοῦ γάλακτος.

Εἰς τὴν «Τράπεζαν Γάλακτος» τοῦ Erlurt, ἡ ὁποία ἰδρύθη τὸ 1927 ὑπὸ τῆς ἰατροῦ Κας Μ. Ε. Kayser καὶ εἶναι ἰδεῶδες πρότυπον διὰ τὰς γερμανικὰς «Τραπεζὰς Γάλακτος», τὰ μπιμπερόν χωρητικότητος 200 γρ. ἀποστειρώνονται ἐπὶ 5-7 λεπτὰ εἰς θερμοκρασίαν 100 βαθμῶν καὶ διατηροῦνται μετὰ εἰς ψυγεῖα εἰς + 2-5 βαθμούς.

Ὁ Linneweh συμβουλεύει τὴν προσθήκην 2 mg % στρεπτομυκίνης στὸ συλλεγόμενον γυναικεῖον γάλα, διὰ νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ βακτηρίδια.

Εἰς τὸ ἱατρεῖον τοῦ ἱατροῦ Rossier (Παρίσι) τὰ μπιμπερόν τοῦ γάλακτος βυθίζονται ἐντὸς βραστήρος, ὅπου παραμένουν ἐπὶ 20 λεπτὰ ὑπὸ θερμοκρασίαν 60°, ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας. Ἀφοῦ ψυγοῦν γρήγορα, χάρις σὲ ρέον ὕδωρ, μετὰ κάθε θέρμανσιν, διατηροῦνται ἐν συνεχείᾳ εἰς ψυγεῖα εἰς + 4° καὶ ἀποτελοῦν τὸ τρέχον ἀπόθεμα.

Εἰς ἄλλας «Τραπεζὰς Γάλακτος» παστεριώνουν ἀπλῶς τὸ γάλα, ἀφοῦ ὑποβληθῇ σὲ θερμοκρασίαν 73° Κελσίου ἐπὶ 30 λεπτὰ ἢ εἰς 68° Κελσίου ἐπὶ 35 λεπτὰ. Τὸ ἀπόθεμα τῶν περισσοτέρων «Τραπεζῶν Γάλακτος» ἀποτελεῖται ἀπὸ γάλα κατεψυγμένον εἰς χαμηλὴν θερμοκρασίαν. Ὄταν ξεπαγῶσιν ἐντὸς χλιαροῦ ὕδατος, ξαναβρίσκει ἀμέσως τὰς κυριωτέρας τοῦ ἰδιότητος.

Ἄλλο μέρος τοῦ ἀποθέματος εἰς τὸ Παρίσι καὶ τὴν Erfurt διατηρεῖται ὡς κόνις γάλακτος.

Τὸ μητρικὸ γάλα τῆς «Τραπεζῆς Γάλακτος» διανέμεται ἀποκλειστικὰ εἰς πρόωρα βρέφη χαμηλοῦ βάρους, εἰς ἀσθενικά, καὶ εἰς βρέφη ποὺ ὑποφέρουν ἀπὸ σοβαρὰς ἀσθενείας (τοξίνωσιν κτλ.).

Διανέμεται εἰς οἰκογένειες δυνάμει λεπτομεροῦς καὶ ἐγκύρου ἰατρικῆς βεβαιώσεως, ποὺ δικαιολογεῖ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην μητρικοῦ γάλακτος.

Ἡ τιμὴ τοῦ γυναικεῖου γάλακτος εἰς τὸ Παρίσι εἶναι 10 νέα φράγκα τὸ λίτρον, εἰς τὴν Δυτ. Γερμανίαν D.M. 5-8, εἰς τὴν Ἄν. Γερμανίαν D.M. 10. Ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλις ἐπιστρέφει τὸ ποσὸν 100 % καὶ εἰς τὰς δύο αὐτὰς χώρας. Ἐξ ἄλλου αἱ δότρια

λαμβάνουν ἓνα φιλοδώρημα 600 φράγκων κατὰ λίτρον εἰς τὴν Γαλλίαν, D.M. 3-5-8 εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ διάφορα πλεονεκτήματα εἰς εἶδος, π.χ. εἰς τὴν Ἄν. Γερμανίαν 50 γρ. βούτυρον καὶ 100 γρ. κρέας.

Ἡ «Τράπεζα Γάλακτος» εἶναι ὄργανισμὸς χωρὶς οἰκονομικὰ κέρδη. Ἡ διοργάνωσις μιᾶς «Τραπεζῆς Γάλακτος» πρέπει νὰ γίνεταί με πλήρη συνειδήσιν τῆς κοινωνικῆς τῆς ἀνάγκης, τοῦ σκοποῦ ποὺ ἐπιδιώκεται καὶ τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ποὺ θέτει.

Αἱ «Τράπεζαι Γάλακτος» τοῦ Pforzheim καὶ Würzburg λειτουργοῦν χωρὶς ἐπίδομα καὶ χωρὶς ἔλλειμμα.

Ἡ ἀπαρχὴ τῆς συλλογῆς γάλακτος ἀπὸ γυναικῆς ποὺ δὲν διαμένουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἀλλὰ προσέρχονται εἰς αὐτὸ διὰ νὰ τοὺς ἀφαιρέσουν γάλα, ἀνάγεται στοὺς E. Mayerhofer καὶ Pribram (ἔτος 1909) καὶ Talbot εἰς τὴν Βοστώνην (1910). Ἐν συνεχείᾳ ἰδρύθησαν «Τράπεζαι Γάλακτος» εἰς τὴν Γερμανίαν, Βέλγιον, Γαλλίαν, Φιλανδίαν, Σουηδίαν, Ἑλβετίαν, Αὐστρίαν, Ρωσίαν, Ἡνωμένας Πολιτείας, Καναδᾶν καὶ ἄλλας χώρας.

Εἰς τὴν Γερμανίαν ἡ ἰατρὸς Κα Marie Elise Kayser ἱδρυσεν τὰς πρώτας «Τραπεζὰς Γάλακτος» εἰς Magdeburg τὸ ἔτος 1919 καὶ εἰς Erfurt τὸ 1927. Αὐταὶ ἐχρησίμευσαν περισσότερο διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν διευθυνουσῶν καὶ τῶν συνεργατριῶν, ὡς καὶ διὰ ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας. Ἀπὸ τὸ 1927 ἕως τὸ τέλος τοῦ 1953 ἰδρύθησαν 56 «Τράπεζαι Γάλακτος», ἐξ ὧν τρεῖς εἰς Βερολίνον, Μόναχον, Würzburg δαπάναις τοῦ Σωματείου τῶν Μαιῶν, καὶ διευθύνονται ἀπὸ Μαιῶν εἰς Graz καὶ Regensburg· ἐπίσης ἡ Διευθύνουσα εἶναι Μαῖα.

Τὸ Γαλλικὸν Ὑπουργεῖον Δημοσίας Ὑγείας, τὸ ὁποῖον ὑπάγεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, ἐξέδωκε διάταγμα, τὴν 15ην Ἀπριλίου 1942, με πολυτίμους ἐντολάς, ἀφορώσας τὴν ἱδρυσιν καὶ τὴν λειτουργίαν «Τραπεζῶν Γάλακτος», τὸ ὁποῖον ἰσχύει ἀκόμη καὶ σήμερον. Πολλὰ «Τράπεζαι Γάλακτος» κατεστράφησαν κατὰ τὸν πόλεμον. Παρὰ ταῦτα, τὸ 1954 ὑπῆρχον

23 «Τράπεζαι Γάλακτος» εἰς τὴν Δυτ. Γερμανίαν καὶ 31 εἰς τὴν Ἀν. Γερμανίαν ἐν λειτουργίᾳ.

Εἰς τὰς 6 Σεπτεμβρίου 1950 μᾶς κατέθλιψεν ὁ θάνατος τῆς Κας Kayser εἰς Erfurt, ἡ ὁποῖα ὑπῆρξε πάντοτε ἡ καρδιά τῆς δράσεως καὶ τῆς διαλλακτικότητος. Ἡ Κα Irma Feldweg, ἰατρὸς εἰς Pforzheim, συνέχισε τὸ ἔργον τῆς, στὴν Δυτ. Γερμανία, ὅπως ὁ Κορ Karl Kayser, ἰατρὸς, εἰς Erfurt διὰ τὴν Ἀν. Γερμανίαν.

Πρὸ μερικῶν ἐτῶν ἡ Κα Feldweg κατώρθωσε νὰ διοργανώσῃ τὸ πρῶτον συνέδριον, ὅπου συνήλθον γνωσταὶ προσωπικότητες Διευθυνουσῶν καὶ Διευθυντῶν «Τραπεζῶν Γάλακτος», οἱ ὁποῖοι ἀντήλλαξαν τὰς ἀπόψεις των καὶ τὰ συμπεράσματά των.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν δοτριῶν εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ 1939 ἦτο 2.106, καὶ ηὔξήθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἕως 11.400. Ἡ συλλογὴ γυναικείου γάλακτος αὐτὸ τὸ ἔτος ἀπέδωκεν 129.000 λίτρας. Συνεπεία τοῦ πολέμου, ὁ ἀριθμὸς τῶν δοτριῶν ἐμειώθη τὸ 1945 εἰς 2.800 καὶ ἀνῆλθε τὸ 1948 ἐκ νέου εἰς 7.160. Ἐντὸς τῶν 30 ἐτῶν, ἀπὸ τὸ 1919 ἕως τὸ 1948, εἰς τὴν Γερμανίαν 70.000 περίπου δοτρίαι προσέφεραν 1 ἑκατομμύριον λίτρας περίπου γυναικείου γάλακτος. 250.000 σχεδὸν πρόωρα καὶ ἀσθενῆ βρέφη ἔχουν ἰαθῆ. Οὕτω αἱ «Τράπεζαι Γάλακτος» μειώνουν τὴν παιδικὴν θνησιμότητα.

Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εὐρίσκει κανεὶς σήμερον «Τραπεζὰς Γάλακτος» εἰς τὸ Βέλγιον, εἰς τὰς Βρυξέλλας, διευθυνομένην ἀπὸ τὸν Κον Van Espen, εἰς τὴν Λιέγην ὑπὸ τὸν Κον Lergos, εἰς Ὀλλανδίαν («Ἀμστερνταμ») ὑπὸ τὸν ἰατρὸν Mastenbroek, εἰς Ἑλβετίαν ἀπὸ τὸ 1921 ἐντὸς τῆς παιδιατρικῆς κλινικῆς τῆς Βαίλε, ὑπὸ τὸν Καθηγητὴν Freudenberg, εἰς τὴν Γενεύην ὑπὸ τοὺς ἰατροὺς Martin du Pan καὶ M. Gluck. Ἐπίσης εἰς τὴν Αὐστρίαν, εἰς τὴν Βιέννην καὶ εἰς τὸ Graz.

Εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς St Étienne ὑπὸ τὸν Κον Beutter, εἰς τὴν Rochelle ὑπὸ τὸν Κον Beraud, εἰς τὸ Dijon ὑπὸ τὸν Κον Jeannin, καὶ ἡ πλέον διάσημος εἰς τὸ Πα-

ρίσι ἀπὸ τὸ 1946 ὑπὸ τὸν Καθηγητὴν Marcel Lelong καὶ τὸν ἰατρὸν A. Rossier, μὲ 130 δοτρίαις περίπου καὶ 40 λίτρα γάλακτος τὴν ἡμέραν. Εἰς τὴν Ρωσίαν, εἰς τὴν Μόσχαν, μετὰ τὸ 1930, ὑπὸ τὴν M. Marezka· εἰς Νότιον Ἀμερικὴν, εἰς τὸ Μπουένος Ἀἶρες ὑπὸ τὸν Καθηγητὴν Bettinotti, καὶ ἄλλαχοῦ.

Αὕτῃ ἡ ἔκθεσις δὲν εἶναι πλήρης. Πολλὰ καὶ «Τράπεζαι Γάλακτος» πρόκεινται νὰ λειτουργήσουν, διότι ἡ ὠφελιμότης των ἀνεγνωρίσθη παντοῦ. Θέλω ἀκόμη νὰ υπογραμμίσω ὅτι: 1) Τὸ περίσσευμα τοῦ γάλακτος πρέπει νὰ συλλέγεται μόνον ὅταν τὸ παιδί τῆς δοτρίαις ἔχη θηλάσει ἀρκετά. 2) Ὁ μαστὸς κάθε φορὰ νὰ κενοῦται κελῶς. 3) Ἡ μητέρα δύναται νὰ θηλάξῃ τὸ μωρὸ τῆς περισσότερο, πρᾶγμα ποῦ εἶναι κέρδος δι' αὐτό.

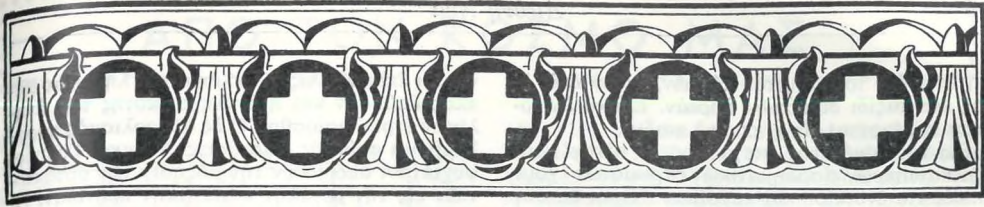
Ἡ ποιότης τοῦ γυναικείου γάλακτος δὲν πρέπει νὰ τροποποιηθῆ τεχνητῶς, ἀλλὰ αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῆς.

Ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα ἐπαφῆς μετὰξὺ Μαΐας καὶ «Τραπεζῆς Γάλακτος»; Χάρις εἰς τὴν μόρφωσίν τῆς καὶ τὴν πλουσίαν ἐπαγγελματικὴν τῆς πεῖραν, ἡ Μαῖα, ἔχουσα ὑποστῆθι μίαν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ἐκπαίδευσιν, εἶναι κατάλληλη ὡς Διευθύνουσα μᾶς «Τραπεζῆς Γάλακτος».

Ἡ συνεργασία ὄλων τῶν Μαιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται εἰς κλινικὰς ἢ ἐξασκοῦν ἐλεύθερον ἐπάγγελμα, ὡς ἐνδιάμεσοι συνεργάται διὰ τὴν προώθησιν τῆς «Τραπεζῆς Γάλακτος», εἶναι καρποφόρος, ὡς μᾶς βεβαιώνει ὁ Κορ Martin du Pan. Ἡ στενὴ ἐπαφὴ των μὲ τὰς λεχωίδας ἐπιτρέπει εἰς αὐτάς νὰ τὰς ἐκπαιδεύουν καὶ νὰ προσελκύουν οὕτω δοτρίαις διὰ τὴν πλησιεστέραν «Τραπεζαν Γάλακτος».

Τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα δικαιώνουν τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ ἔξοδα. Ἄς ἀναγνωρίσουν ὅλοι αἱ Μαῖαι: α) τὸν ἰδεώδη σκοπὸν καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς «Τραπεζῆς Γάλακτος» καὶ ἄς συμβάλουν μὲ ὅλας τῶν τὰς δυνάμεις εἰς τὴν αὔξησιν αὐτῶν, καὶ β) τὸ ὅτι γίνονται οὕτω μαχηταὶ ἀντάξειοι καὶ νικήτριαι στὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ παιδιοῦ.

(Μετάφρασις Δήμητρας Πατρινοῦ)

Η ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΟΥΗΔΙΑΝ ΚΑΙ ΤΑ ΑΤΟΠΑ ΤΗΣ

Ἡ Σουηδία εἰρίσκεται ἐνώπιον πολιτικῶν δυσχερειῶν, με ἐπίκεντρον τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν. Τὸ τελευταῖον νομοσχέδιον περὶ συντάξεων, ὑποβλήθην ὑπὸ τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς Κυβερνήσεως, ἐψηφίσθη με διαφορὰν μιᾶς μόνον ψήφου—115 ἐναντι 114—καὶ διέφυγε τὴν ἀπόρριψιν χάρις εἰς τὴν ἀποχὴν τῶν κομμουνιστῶν. Τὸν Σεπτέμβριον θὰ γίνονιν ἐκλογαί, προβλέπεται δὲ ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ διεξαχθῆ ἀκριβῶς γύρω ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν.

Ἡ χώρα αὕτη εἶναι ἡ πλέον ἀνεπτυγμένη ἀνὰ τὸν κόσμον ἀπὸ ἀπόψεως κοινωνικῆς προνοίας. Ἐφθασε μέχρι τοῦ σημείου ὅπου ἡ ἄμυνα ἀπορροφᾷ τὰ 25% τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἡ κοινωνικὴ πρόνοια τὰ 35%. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας 45% τοῦ προϋπολογισμοῦ διατίθενται διὰ τὴν ἄμυναν καὶ 25% διὰ τὴν πρόνοιαν καὶ ἄλλας κοινωνικὰς δαπάνας. Φαίνεται ὅτι εἰς τὴν Σουηδίαν ὁ κάθε ἄνθρωπος φέρει μέρος τῶν βαρῶν κάθε ἄλλου ἀνθρώπου. Ἡ φορολογία τοῦ εἰσοδήματος ἀποσπᾷ περίπου 35% τῶν μισθῶν τῶν εἰδικευμένων τεχνιτῶν. Τώρα ἐπιβάλλεται καὶ φόρος κύκλου ἐργασιῶν 4% καὶ ἀδξάνεται ἡ φορολογία τῶν καυσίμων, διὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν αἱ ἀξαναόμεναι δαπάναι τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ἀμφιβολαὶ ὅμως ὑπάρχονιν ἂν καὶ οἱ νέοι φόροι θὰ καλύψον ἐπαρκῶς τὰς δαπάνας τοῦ νέου νόμου.

Αἱ συντάξεις γήρατος εἶναι πλουσιώταται. Ἐνας Σουηδὸς με μέσον εἰσόδημα 500 δολλαρίων μηνιαίως, κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἀποδοτικωτέρας του δράσεως, ἀποσύρεται εἰς ἡλικίαν 67 ἐτῶν με μηνιαίαν σύνταξιν 305 δολλαρίων. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, ἡ σύνταξις τῶν ἀποσυρομένων ἐργατοῦπαλλήλων εἰς ἡλικίαν 65 ἐτῶν εἶναι 127 δολλάρια μηνιαίως.

Ἐως τώρα, αἱ συντάξεις ἐπληρώνοντο κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἀπὸ τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν. Τώρα ὅμως εἰσάγεται μία ἐπικουρικὴ σύνταξις, ἡ δαπάνη τῆς ὁποίας θὰ βαρῶνη σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τοὺς ἐργοδοτάς. Ἀλλὰ ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισις δὲν περιορίζεται εἰς τὰς συντάξεις. Οἱ συνταξιοῦχοι τῶν κατωτέρων κλιμακίων λαμβάνονιν ἀπὸ τοὺς Δήμους καὶ ἕνα ἐπίδομα ἐνοικίου. Ἐπὶ πλέον, ὑπάρχει πλήρης καὶ καθολικὴ ἀσφάλισις ὑγείας. Αἱ οἰκογένειαι τῶν μεσαίων καὶ κατωτέρων εἰσοδηματικῶν κλιμακίων δὲν πληρῶ-

νουν τίποτε διὰ τὴν ἱατρικὴν καὶ φαρμακευτικὴν περιθαλψιν. Αἱ οἰκογένειαι με ἀνώτερα εἰσοδήματα πληρώνονιν ἀσφάλιστρον ὑγείας μέχρις ἐξ δολλαρίων ἐτησίως. Ἡ ἀσφάλισις ὑγείας καλύπτει καὶ δαπάνας παραμονῆς εἰς νοσοκομεῖον μέχρι δύο ἐτῶν. Ὁ ἱατρὸς τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡσφαλισμένου πληρώνεται κατὰ τὰ τρία τέταρτα ὑπὸ τοῦ Κράτους. Πολλὰ φάρμακα παρέχονται δωρεάν, τὰ δὲ ἄλλα δίδονται με ἐκπτώσιν 50%. Ὅλα τὰ παιδιὰ μέχρι 15 ἐτῶν ἔχονιν ὀδοντιατρικὴν φροντίδα δωρεάν. Ἀκόμη καὶ διὰ τοὺς ἀλκοολικοὺς φροντίζει τὸ Κράτος, με τὰ εἰδικὰ ἰδρύματα ὅπου οὗτοι διαμένονιν ὑπὸ ἱατρικὴν παρακολούθησιν.

* * *

Πέραν τῆς ὑγείας, ὑπάρχονιν πλεῖσται ἄλλαι παροχαὶ κοινωνικῆς προνοίας. Ἐπὶ παραδείγματι, διὰ κάθε παιδί κάτω τῶν 16 ἐτῶν, οἱ γονεῖς εἰσπράττονιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἐτήσιον ἐπίδομα 80 δολλαρίων, ἀφορολόγητον. Κατὰ τὴν προσχολικὴν ἡλικίαν, τὰ παιδιὰ πηγαίνονιν εἰς νηπιαγωγεῖα καὶ παιδικοὺς κήπους σχεδὸν δωρεάν. Εἰς τὸ σχολεῖον, τὰ παιδιὰ ἔχονιν δωρεάν διατροφήν, τὰ δὲ παιδιὰ τῶν πτωχῶν οἰκογενειῶν λαμβάνονιν καὶ ἐνδύματα δωρεάν. Οἱ μαθηταὶ τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως ἔχονιν εἰδικὸν ἐπίδομα ὅταν ἡ οἰκογενεὶα τῶν κατοικῆ εἰς ἄλλην πόλιν ἢ χωριό. Ἐπίσης τὰ παιδιὰ ἔχονιν κάθε ἔτος ἕνα ταξίδι δωρεάν εἰς ὅποιοδήποτε μέρος τῆς Σουηδίας, μετ' ἐπιστροφῆς. Καὶ διὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς τῶν φροντίζει τὸ Κράτος, χωρὶς δαπάνην ἐκ μέρους τῶν γονέων. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως, παρέχονται εἰς τοὺς μαθητὰς εἰδικὰ ἐπιδόματα τεχνικῆς εἰδικεύσεως. Διὰ τοὺς φοιτητὰς τῶν πανεπιστημίων καὶ ἄλλων ἀνωτέρων σχολῶν ὑπάρχει τὸ σύστημα τῶν κρατικῶν δανείων μέχρις 700 δολλαρίων ἐτησίως.

Ἡ κρατικὴ μέριμνα διὰ τὸ παιδί ἀρχίζει πρὸ τῆς γεννήσεώς του. Κάθε ἐργαζομένη γυναίκα λαμβάνει ἐπὶ τρεῖς μῆνας πρὸ τοῦ τοκετοῦ ἐπίδομα τριῶν δολλαρίων ἡμερησίως. Κατὰ τὸν τοκετόν, κάθε μητέρα, ἀνεξαρτήτως οικονομικῆς καταστάσεως, λαμβάνει δῶρον 54 δολλαρίων. Αἱ πτωχότεραι μητέρες λαμβάνονιν ἐπὶ πλέον 120 δολλάρια. Ὅλαι αἱ ἱατρικαὶ καὶ μαιευτικαὶ ὑπηρεσιαὶ, πρὸ, κατὰ καὶ μετὰ τὸν τοκετόν, παρέχονται δωρεάν εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς μητέρας. Αἱ

μητέρες δύο τουλάχιστον τέκνων, έχουν κάθε Έτος ένα ταξίδι διακοπών δωρεάν. Ειδικά επιδόματα παρέχονται εις χήρας με παιδιά.

Εις τόν τομέα τής στεγασίας, αι οικογένειαι τών κατωτέρων εισοδηματικών στρωμάτων έχουν επιδόματα ένοικίου και καυσίμων. Όσοι θέλουν να αποκτήσουν ιδιόκτητο σπίτι, λαμβάνουν κρατικών δάνειον με τόκον 3% έτησίως. Μέχρις ωρισμένου ποσού δανείου, ή πληρωμή τόκων και χρεωλυσίου άρχίζει μετά δεκαετίαν. Άλλά και τότε τó δάνειον ήμπορεί να χαρισθή έξ ολοκληρου, αν συντρέχουν ειδικοί λόγοι.

Υπάρχει επίσης ασφάλισις ανεργίας. Οί στρατευόμενοι νέοι λαμβάνουν επίδομα. Άκόμη και αι ύπηρεσιαι τών δικηγόρων παρέχονται δωρεάν εις τούς πτωχούς.

Σχεδόν κάθε ανθρώπινο πρόβλημα, χρηματικών ή άλλο, λύεται έν μέρει ή έν όλω υπό τής κοινωνικής προνοίας. Παρ' όλην αὐτήν τήν κρατικήν φροντίδα από τής γεννήσεως μέχρι του θανάτου τών πολιτῶν, ή σουηδική κοινωνία δέν είναι άπληλαγγμένη δεινῶν. Αί αυτοκτονίαι αυξά-

νονται επικινδύνως. Αί κλοπαι και ληστείαι εδιπλασιάσθησαν και ή εγκληματικότητα τών ανηλικών ετριπλασιάσθη. Ό δέ αλκοολισμός προσλαμβάνει φοβεράς διαστάσεις. Μερικοί Σουηδοί ψυχίατροι αποδιώχθη τήν αύξησιν τών αυτοκτονιών εις τήν μεγάλην κοινωνικήν πρόνοιαν. Αί περισσότεραι αυτοκτονίαι γίνονται διά λόγους οικογενειακούς ή αισθηματικούς, διότι ή μεγάλη κρατική πρόνοια έχει κάμει τούς ανθρώπους τóσον νοθρούς ώστε κλονίζονται ψυχικῶς εις κάθε δυσκολίαν του βίου.

Μερικοί οικονομολόγοι φοβούνται ότι ή τóσον ευρεία κοινωνική πρόνοια ενέχει τόν κίνδυνον του πληθωρισμού. Τά κοινωνικά βάρη επαυξάνουν τó κόστος παραγωγής. Ό δέ κρατικός προϋπολογισμός έχει κατά κανόνα μεγάλα ελλείμματα, παρά τήν αύξησιν τών φόρων. Ωρισμένοι άνθρωποι φρονούν ότι ή κοινωνική πρόνοια επεξετάθη υπερβολικά. Ένας αντικυβερνητικός πολιτικός ήγέτης λέγει ότι τó σημερινόν σύστημα τής Σουηδίας είναι «πάρε χρήματα από τή μιά τσέπη και βάλ' τα στήν άλλη».

ΔΙΕΘΝΗ ΝΕΑ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Aberdeen, Σκωτία.—Ό C. U. Webster (Βασιλική Πολυκλινική Aberdeen) άνεκοίνωσεν ότι ή διαρροή λόγω τρώσεως τών χειρουργικών χειροκτιών παίζει σημαντικόν ρόλον εις τήν αιτιολογίαν τών λοιμώξεων του μετεγχειρητικού τραύματος.

Μετά έρευναν επί 1.000 χειρουργικών χειροκτιών, έκαστον τών όποιων έχρησιμοποιήθη διά μίαν μόνην χειρουργικήν επέμβασιν, εύρέθη ότι ταύτα έφερον όπäs εις αναλογίαν 19 τοίς εκατόν. Αί τρώσεις ήσαν συχνότεραι επί καινουργῶν ή επί έπισκευασθέντων χειροκτιών, και έπήρχοντο συχνότερον κατά τήν διάρκειαν λαπαροτομιών. Η συχνότης μόλυνσεως του τραύματος ήτο 12 τοίς εκατόν, και έπήρχετο ιδίως όσάκις τά χειρόκτια του χειρουργού ήσαν υγρά έσωτερικῶς κατά τó τέλος τής επεμβάσεως. Ό Webster φρονεί ότι ή έπίπασις καταλλήλου κόνεως εις τó έσωτερικόν τών χειροκτιών μειώνει τήν συχνότητα τής μόλυνσεως, προλαμβάνουσα προφανῶς τήν διαρροήν διά τών όπῶν τών χειροκτιών.

(Έταιρεία Πειραματικῆς Ίατρικῆς τής Σκωτίας, Aberdeen, Σκωτία.)

ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ

Λονδίνον, Άγγλία.—Υπό τών J. S. Scott (Πανεπιστήμιον του Λίβερπουλ) και A. D. Bain (Πανεπιστήμιον του Έδιμβούργου) άνεκοινώθη ότι επί άσθενούς με κλινικήν εικόνα άνεπαρκείας του πλακούντος, έφ' όσον δέν υπάρχει τοξαιμία ή υπέρτασις, πρέπει πρό τής εκτελέσεως καισαρικής τομῆς να αποκλεισθῇ τó ένδεχόμενον υπάρξεως όζώδους άμνίου. Τó όζώδες άμνιον εμφανίζεται προφανῶς μόνον έν συνδυασμῶ μετá όλιγοϋδραμνίου, και ιδίως μετá τής μορφῆς ήτις προκύπτει συνεπεία νεφρικής άγενεσίας ή δυσπλασίας. Επί 9 περιπτώσεων, οι άνωτέρω εύρον ύποκιτρίνας ή ροδόχρους πλάκας (νησίδας έμβρυϊκών έπιθηλιακῶν κυττάρων) επί τής έμβρυϊκής έπιφανείας του άμνίου. Τά βρέφη, τά όποια συχνάκις εμφανίζοντο με ισχιακήν προβολήν, έχαρακτηρίζοντο υπό χαμηλού βάρους κατά τήν περίοδον τής κηίσεως, μικρών ότων, στρεβλοποδίας και άνωμαλιῶν τής χειρός. Τά πλείστα τών βρεφῶν άπεβίωσαν έντός τριών ώρων, λόγω άνοξίας όφειλομένης εις πνευμονικήν ύποπλασίαν.

(Βασιλική Ίατρική Έταιρεία, Τμήμα Μαιευτικῆς και Γυναικολογίας, Λονδίνον, Άγγλία.)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

Διορισμοί

Ἡ Διπλωματοῦχος Μαῖα Σιδηροπούλου Ἀγγελική διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν τῆς Μαίας τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας, Τμήμα Νοσοκόμεων καὶ Μαιῶν. Θερμὰ συγχαρητήρια.

Πρὸς τοὺς Ἐφετειακοὺς Σύλλογους

Παρακαλοῦνται οἱ Ἐφετειακοὶ Σύλλογοι ὅπως ἀποστείλουν τὸ ταχύτερον τὰ χρήματα διὰ τὴν ἐγγραφήν των εἰς τὴν Διεθνή Συνομοσπονδίαν Μαιῶν.

Κεναὶ θέσεις Μαιῶν

1) Τὸ Γενικὸν Νοσοκομεῖον Λαμίας προκηρῶσει τὴν πλήρωσιν δύο θέσεων Μαιῶν παρὰ τῷ Γενικῷ Νοσοκομείῳ Λαμίας.

Αἱ ἐνδιαφερόμεναι δύνανται νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Νοσοκομείου ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας τὰ κατὰ νόμον ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

2) Ἐκ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Παναρχαδικοῦ Νοσοκομείου Τριπόλεως καθίσταται γνωστὸν, ὅτι ὑπάρχουν κεναὶ θέσεις Μαιῶν εἰς τοὺς Κοινοτικούς Ὑγειονομικοὺς Σταθμοὺς Δημητσάνης καὶ Παλούμπας.

Αἱ ἐνδιαφερόμεναι δέον ὅπως ἀποστείλουν τὰ σχετικά δικαιολογητικά εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ ὡς ἄνω Νοσοκομείου.

3) Ὅμοίως ἐκ τοῦ Γενικοῦ Νοσοκομείου Λεβαδείας καθίσταται γνωστὸν ὅτι ὑπάρχουν δύο θέσεις Μαιῶν.

Αἱ ἐνδιαφερόμεναι δέον ὅπως ὑποβάλωσι τὰ σχετικά δικαιολογητικά εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Νοσοκομείου Λεβαδείας.

Χορήγησις ἀδειῶν ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος

Εἰς τὰς κάτωθι Μαίας ἐχορηγήθη ἡ ἀδεια ἀσκήσεως τοῦ μαιευτικοῦ ἐπαγγέλματος, ὑπὸ τὸν ἄρον τῆς ἀσκήσεως κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη εἰς τὰς Κοινοτικὰς τὰς ὀριζόμενας ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας:

1) Μιχαηλίδου Ἀναστασία, εἰς Ἀγίαν Βαρβάραν Χαλκιδικῆς. 2) Μιχαηλίδου Αἰκατερίνη, εἰς Ἄνω Βιάννον Ἡρακλείου Κρήτης. 3) Παρηγόρη Παναγιώτα, εἰς Κυριάκιον Βοιωτίας. 4) Κοσμίδου Χρυσ., εἰς Πανόραμα Θεσσαλονίκης. 5) Γκολινα Ἰωάννα, εἰς Καλοχώριον Θεσσαλονίκης. 6) Ἀντωνιάδου Γενοβέβα, εἰς Γεωργιανὰ Ἡμαθίας. 7) Κουτσόλα Ἀναστασία, εἰς Κέδρον Καρδίτσης. 8) Σασοπούλου Ναυσικά, εἰς Ἀχαρνὰς Ἀττικῆς. 9) Σεβαστούδη Βασιλική, εἰς Μπεζούλαν Καρδίτσης. 10) Πλωκαμάκη Νίκη, εἰς τὸ Μαιευτήριον α' Ἀλεξάνδρου. 11) Γκουγκουλῆ Μαγδαλ., εἰς Κάτω Μηλιάν Πιερίας. 12) Χατζηκαλλία Ἀλίκη, εἰς Ἀμφιλοχίαν Αἰτωλοακαρνανίας. 13) Μιχαηλίδου Ἀσημένια, εἰς Χατζη Μεσσηνίας. 14) Ἀπαλλάκη Ἐλένη, εἰς Κερκίνην Σερρών. 15) Καϊτερόγλου Βασιλική, εἰς Ἄραχον

Ἡμαθίας. 16) Φωτίου Σοφία, εἰς Δερβιζιάνους Ἰωαννίνων. 17) Κυλὼν Ἀντιγόνη, εἰς Κουλοῦρι Λαρίσης. 18) Χατζησταματίου Αἰκατερίνη, εἰς τὸ Μαιευτήριον α' Ἀλεξάνδρου. 19) Χατζηνικολάου Μυρσίνη, εἰς Γέφυραν Θεσσαλονίκης. 20) Σαλιάκη Χριστίνα, εἰς Πυλαίαν Θεσσαλονίκης. 21) Κατράνου Οὐρανία, εἰς Ἀλεξάνδρειαν Ἡμαθίας. 22) Σβηνέλη Εὐαγγελία, εἰς Νησίστην Ἄρτης. 23) Τσιρώνη Χρυσούλα, εἰς Νέαν Σάνταν Κιλκίς. 24) Οἰκονόμου Ἀλίκη, εἰς Καλοχώριον Θεσσαλονίκης. 25) Χατζηπούλιου Κωνστ. εἰς Ὀμορφοχώριον Λαρίσης. 26) Μάττη Μαρία, εἰς Τσαρῖτσανην Λαρίσης. 27) Τζιντζίδου Ἐλένη, εἰς Κυρίαν Δράμας. 28) Σαλταπίδα Εὐγενία, εἰς Κοπανοῦ Ἡμαθίας. 29) Ἰωαννίδου Μαρία, εἰς Μεταῆ Κοζάνης. 30) Κοτσανίδου Αἰκατερ., εἰς Ν. Μουδανιά Χαλκιδικῆς. 31) Μαντζουλά Μαρία, εἰς Ἀρμένιον Λαρίσης. 32) Λενοῦ Ἀλίκη, εἰς Περαίαν Θεσσαλονίκης. 33) Ἀλεξιάδου Ἐλένη, εἰς Γαβαλοῦν Αἰτωλοακαρνανίας. 34) Δαούλα Σοφία, εἰς Δραβίσκον Σερρών. 35) Κονταξή Μαρία, εἰς Κάλαμον Ἀττικῆς. 36) Ἀποστολάτου Παρασκευή, εἰς Ἄνω Λίονια Ἀττικῆς. 37) Κυριακοπούλου Ἀλίκη, εἰς Τρίκκερι Μαγνησίας. 38) Ταξείδου Χαρίκλεια, εἰς Μάνδραν Λαρίσης. 39) Τσουλιπᾶ Δέσποινα, εἰς Θούριον Ἐβρου. 40) Δρακοπούλου Μαρία, εἰς Λιμενάριον Καβάλας. 41) Νταραρά Εὐγενία, εἰς Μουζάκιον Καρδίτσης. 42) Χριστοφορίδου Κούλα, εἰς Κιμμέριον Ξάνθης. 43) Νερατζιά Στέλλα, εἰς Ἀγγελόκαστρον Αἰτωλοακαρνανίας. 44) Ἰντου Μαριέττα, εἰς Ὀρφανὰ Καρδίτσης. 45) Σελήνη Βασιλική, εἰς Πυργετὸν Λαρίσης. 46) Ζαβογιάννη Ὀλγα, εἰς Ἀσπράγγελον-Ζαγορίου Ἰωαννίνων. 47) Δελλαπόρτα Ζωή, εἰς Βολίμιας Ζακύνθου. 48) Κοτσιάνη Μαρία, εἰς Στρώμην Ροδόπης. 49) Ἰωαννίδου Βαρβάρα, εἰς Σκοτούσαν Δράμας. 50) Καρτερίδου Σοφία, εἰς Φιλλύρας Ροδόπης. 51) Σαπάνη Ἐλένη, εἰς Παλατίσιον Ἡμαθίας. 52) Τσαγκαράκη Ἀντωνία, εἰς Κάτω Χωρίον Λασηθίου. 53) Ἐλευθεριάδου Ὀλγα, εἰς Μελισσοῦρειον Κιλκίς. 54) Τρικκαλιώτου Σταμούλα, εἰς Κορυφήν Ἡμαθίας. 55) Ἰωάννου Καλλιόπη, εἰς Καλαμπάκιον Δράμας. 56) Βογιατζή Ἀγγελική, εἰς Βυσσιανὰ Καστορίας. 57) Γιτσοπούλου Καλυψά, εἰς Νεστόριον Καστορίας. 58) Γιουρούκη Αἰκατερίνη, εἰς Κεντρικὸν Κιλκίς. 59) Σακατὰ Φρειδερίκη, εἰς Χάλικην Λαρίσης. 60) Ὀμητρίδου Εὐαγγελία, εἰς Λουτρὸν Βάλτου Αἰτωλοακαρνανίας. 61) Γκανοῦδη Ἰωάννα, εἰς Νέας Καρῶς Λαρίσης. 62) Παπαθανασίου Πηνελόπη, εἰς Δοξᾶτον Δράμας. 63) Λάμπρου Θεοδώρα, εἰς Κρηνίδα Σερρών. 64) Δημουλά Εὐαγγελία, εἰς Μαιευτήριον α' Ἀλεξάνδρου. 65) Κουταβά Ἐλένη, εἰς Μαιευτήριον α' Ἀλεξάνδρου. 66) Μπερέτσου Θεώνη, εἰς Βαλτεσίνικιον Ἀρκαδίας. 67) Καλαπούτη Δέσποινα, εἰς Μύκην Ξάνθης. 68) Χρυσοχόου Χρυστίνα, εἰς Βαμβακοῦν Λαρίσης. 69) Μωρατίτου Γεωργία, εἰς Σκύρον. 70) Ἀμοιρίδου Ἀλίκη, εἰς Ἀμφί-

κλειαν Φθιώτιδος. 71) Βογιατζή Βασιλική, εἰς Ν. Μαγνησίαν Θεσσαλονίκης. 72) Βήττα Ἐλισάβετ, εἰς Ἄνω Κορακιάνην Κερκύρας. 73) Τσακιδίου Ἰωάννα, εἰς Θερμὴν Λέσβου. 74) Ἀλυσανδράτου Ἐρρίκα, εἰς Λίμνην Εὐβοίας. 75) Μπατισάτου Ἐλένη, εἰς Βουρολίμνην Αἰτωλοακαρνανίας. 76) Φαγουρίδου Μαρ., εἰς Γουμενίτσαν Κιλκίς. 77) Σπανάκη Δέσποινα, εἰς Τζερμιάδων Λασηθίου. 78) Κουτσούκου Ἀφροδίτη, εἰς Ἅγιον Βασίλειον Ἀχαΐας. 79) Μπακοπούλου Θηρεσία, εἰς Πολίχνην Θεσσαλονίκης. 80) Παναγιωτίδου Γαλήνη, εἰς Ἄγ. Δημήτριον Πιερίας. 81) Μπηλιώδη Μαρία, εἰς Κοντοβάζαινα Ἀρκαδίας. 82) Παπαβασιλείου Ἐλένη τοῦ Γεωρ., εἰς Ἀμβροσίαν Ροδόπης. 83) Θεοχάρη Αἰκ., εἰς Μῶλον Φθιώτιδος. 84) Τσοῦση Ἀυγή, εἰς Ἀστακὸν Αἰτωλοακαρνανίας. 85) Λυμπερίου Πίτσα, εἰς Μαιευτήριον Ἀ' Ἀλεξάνδρα. 86) Οἰκονόμου Ἀντζουλέττα, εἰς Λάλα Ἡλείας. 87) Κογγυλάκη Ναυσικά, εἰς Βρύσες Χανίων. 88) Κρινῆ Φωτεινῆ, εἰς Σιμόπουλον Ἡλείας. 89) Μαυροστόμου Ἄννα, εἰς Γεωργίσιον Λακωνίας. 90) Κοζύρη Χρυστ., εἰς Βασιλικὴν Λευκάδος. 91) Κατζαβέλου Θεοδώρα, εἰς Παρθένιον Ἀρκαδίας. 92) Πούρου Βάγια, εἰς Δημόσιον Μαιευτήριον Θεσσαλονίκης. 93) Λεβέντη Μαρία, εἰς Θρεψανά-Πεδιάδος Ἡρακλείου. 94) Ἡλιάδου Ἀνθούλα, εἰς Ἄγ. Δημήτριον Πιερίας. 95) Μάλλιου Ἰουλία, εἰς Μαιευτήριον Ἀ' Ἀλεξάνδρα. 96) Σταματάκη Ἀγάπη, εἰς Μαιευτήριον Ἀ' Ἀλεξάνδρα. 97) Ζαμπατούλη Μαρία, εἰς Κέδρον Καρδίτσας. 98) Τσόλκα Βασιλική, εἰς Πέρδικαν Θεσπρωτίας. 99) Πήττα Ἐλεονώρα, εἰς Βολισσὸν Χίου. 100) Λεβιδιώτου Δέσποινα, εἰς Ἅγιον Πέτρον Λευκάδος. 101) Τουφεκλή Εὐαγ., εἰς Κύμην-Τήνον Κυκλάδων. 102) Λουκαδάνου Φωτεινῆ, εἰς Μαρτίνο Φθιώτιδος. 103) Τυχλάκη Χρυσούλα, εἰς Ἐμπαρο Ἡρακλείου. 104) Μπαδενάκη Ἐλ., εἰς Δημόσιον Μαιευτήριον Θεσσαλονίκης. 105) Καραγιαννίδου Ἀθηνά, εἰς Πυλαίαν Θεσσαλονίκης. 106) Βολουδάκη Μαρία, εἰς Παλαιοχώραν Χανίων. 107) Σαββουλίδου Ἀρτεμῖς, εἰς Ἀριδαίαν Πέλλης. 108) Δημητρίου Μαρία, εἰς Ἀφνας Ἀχαΐας. 109) Γρηγοριάδου Ἐλένη, εἰς Ἀνταρτικὸν Φλωρίνης. 110) Παπαδοπούλου Αἰκατερ., εἰς Δημόσιον Μαιευτήριον Θεσσαλονίκης. 111) Ζαχαράτου Ἐλένη, εἰς Πύργον-Τριφυλλίας Μεσσηνίας. 112) Μαύρου Μαρία, εἰς Γαράζον Ρεθύμνης. 113) Μαμούση Γ., εἰς Ἡραίαν Ἀρκαδίας. 114) Καρλάφη Σοφία, εἰς Παναιτώλιον Αἰτωλοακαρνανίας. 115) Λυμπεροπούλου Οὐρ., εἰς Μπάλιον Ἀχαΐας. 116) Μαραγκοζάκη Ἀντωνία, εἰς Προσωπσάνην Δράμας. 117) Ρούσσου Αἰκατερίνη, εἰς Ὑδραν Ἡμαθίας. 118) Παπανικολάου Ἄννα, εἰς Ἅγιον Γεώργιον. 119) Μαργούτα Δήμητρα, εἰς Ἀσκὸν Θεσσαλονίκης. 120) Πατεγιαννάκη Καλλιόπη, εἰς Ἐρμιόνην Ἀργολίδος.

Τὸ νέον Δ.Σ. τοῦ Σ.Ε.Μ.Α.

Μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν Πρακτικῶν τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. τῆς 17ης Φεβρουα-

ρίου 1960 ὑπὸ τῆς Νομαρχίας Ἀττικῆς, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. κατηρτίσθη ὡς κάτωθι: Πρόεδρος: Χαρὰ Βογιατζάκη, Ἀντιπρόεδρος: Ἄννα Βαγιωνῆ-Σωτηροπούλου, Γραμματεὺς: Ἀντωνία Παναγιώτου, Ταμίας: Δήμητρα Χίνναρη, Μέλη: Θεοδοσιάδου Παναγιώτα, Κανδύλη Ἰωάννα, Παπαδασιλείου Ἐλένη, Σίτη Αἰκατερίνη.

* Ἀραβῶνες

Ὁ Ἰατρός Νικόλαος Γναφάκης καὶ ἡ Μαῖα Γεθσημανῆ Ἰωάννου ἤραβωνίσθησαν.

Ὁ Ἰατρός Νικόλαος Καμπάλης καὶ ἡ Δις Ἄννα Μπόνη ἤραβωνίσθησαν.

Ἡ Δις Αἰκατερίνη Γαγάνη, Προϊσταμένη τοῦ Μ.Μ.Η., καὶ ὁ κ. Γεώργιος Δημητρακάκης ἤραβωνίσθησαν.

Θερμὰ συγχαρητήρια!

Γεννήσεις

Ἡ Μαῖα Κα Ἀνθούλα Δημητριάδου-Πρωτοψάλτη ἀπέκτησεν ἄρρεν.

Ἡ Μαῖα Κα Μαρία Μπινιάρη Ἀντωνάκου ἀπέκτησεν ἄρρεν.

Ἡ Μαῖα Κα Παναγιώτα Πολυχρονοπούλου Τζωρτζίνη ἀπέκτησε θῆλυ.

Νὰ τῶν ζήση!

* Ἡ «Ἡμέρα τῆς Ὑγείας»

Τὴν 7ην Ἀπριλίου 1960, Ἡμέραν τῆς Ὑγείας, ὁ Καθηγητὴς κ. Τραυλὸς ὠμίλησεν εἰς τὸ Ἀμφιθέατρον τοῦ Μ.Μ.Η. ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου μὲ θέμα «Ἡ Ἐλεονοσία».

Αἱ συγκεντρώσεις τοῦ Σ.Ε.Μ.Α.

Ἐπενθυμιζόμεν εἰς τὰ Μέλη τοῦ Συλλόγου μας ὅτι συνεχίζονται μὲ ἐπιτυχίαν αἱ συγκεντρώσεις τὴν τελευταίαν Πέμπτην ἐκάστου μηνὸς εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Συλλόγου. Κατ' αὐτὰς ἀναπτύσσονται ἐπιστημονικὰ θέματα, συζητοῦνται ἐπαγγελματικὰ ζητήματα καὶ προβάλλονται ἐκπαιδευτικαὶ καὶ ψυχαγωγικαὶ ταινίαι.

Τὴν τελευταίαν Πέμπτην τοῦ μηνὸς Μαῖου θὰ γίνῃ ἐπίδειξις τοῦ τοκετοῦ κατ' οἶκον. Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ προσέλθουν περισσότεραι Συνάδελφοι.

Τὸ Διεθνὲς Συνέδριον Μαιῶν

Προκειμένου νὰ λάβῃ χώραν τὸ Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Μαιῶν εἰς τὴν Ρώμην τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1960, μὲ θέμα «Ἡ Μαῖα τοῦ μέλλοντος», παρακαλοῦνται αἱ Μαῖαι ὅπως ἀποτεινῶνται εἰς τὴν Διευθύνσιν τοῦ Περιόδικου ἐὰν ἔχουν νὰ ὑποβάλουν ἄρισμένας προτάσεις.

Εἰδικῶς δέ, διὰ τὸ θέμα: Ὁ ρόλος τῆς Μαῖας ὅσον ἀφορὰ τὸ ἄτομον καὶ τὴν οἰκογένειαν.

* Ἀνακοινώσεις

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Σ.Ε.Μ.Α. ἀνέθεσε τὴν εἰσπραξίν τῶν Συνδρομῶν τοῦ Περιόδικου «Ἐλεσθῶ» εἰς τὸν Εἰσπράκτορα τοῦ Π.Ι.Σ. κ. Ἀγγελον Μεταξᾶν.

5

FISSAN

Τὰ ἰδιο-
σκευάσματα
ΦΙΣΣΑΝ

Ἀπαραίτητα διὰ τὴν
περιποίησιν τοῦ δέρματος
καὶ τὴν θεραpeίαν τῶν
δερματοπαθειῶν

FISSAN

• Πούδρα • Ἄλοιφαί • Σάπων

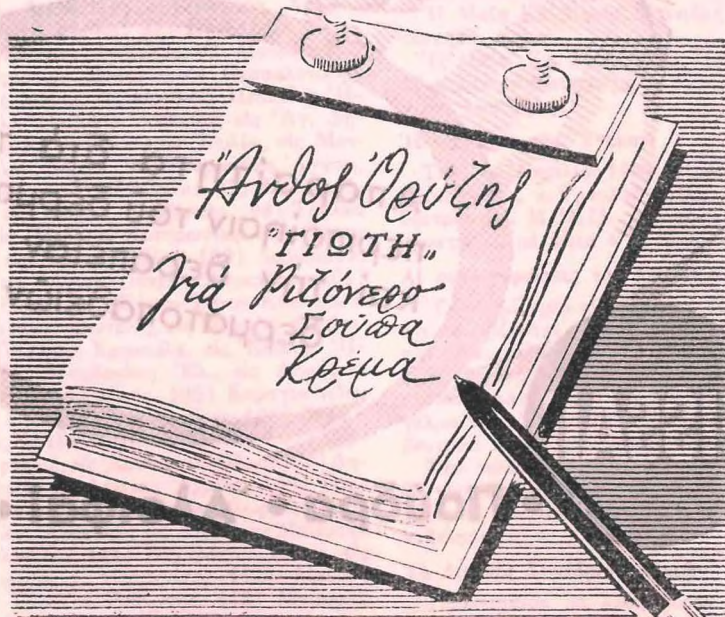
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ
DEUTSCHE MILCHWERKE ZWINGENBERG / BERGSTR.

HESSEN - GERMANY

ΓΕΝΙΚΟΣ • ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ • ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Κ. ΚΑΝΑΡΟΓΛΟΥ - ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 12 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 612-421

ΟΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟΙ ΙΑΤΡΟΙ
ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ:

ΠΑΙΔΙΚΑ
ΤΡΟΦΑΙ

“ΓΙΩΤΗ”

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΟΦΩΝ Ι. ΓΙΩΤΗΣ ο.ε. ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΙΚΤΙΝΟΥ 3

ΚΑΝΑΡΟΛΟΥ - ΠΡΟΚΑΤΟΥΣ 12 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 613-821
ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΪΟΝΣ - ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1) Ποια φυσιολογικά μεταβολαί λαμβάνουν χώραν ἐπὶ ἀρτηριοσκληρώσεως; Ποῖα εἶναι τὰ συμπτώματα καὶ ἡ θεραπεία τῆς νόσου;

Ἐπὶ ἀρτηριοσκληρώσεως ἐπέρχεται σκλήρυνσις τῶν ἀρτηριῶν, ἥτοι ἀπώλεια τῆς ἐλαστικότητος καὶ συσταλτικότητος αὐτῶν. Ἀπλῆ μορφή σκληρύνσεως τῶν ἀρτηριῶν παρατηρεῖται φυσιολογικῶς κατὰ τὸ γῆρας.

Αἱ ἀρτηριοσκληρωτικαὶ βλάβαι ἐμφανίζονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἔσω χιτῶνος τῶν ἀγγείων, προσβάλλεται ὁμως καὶ ὁ μέσος χιτῶν (μυοελαστικός). Ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς νόσου εἶναι ἡ κακὴ αἱμάτωσις τῶν ἰσθῶν τῶν περιοχῶν ἔνθα ἐντοπίζονται αἱ βλάβαι.

Τὰ συμπτώματα εἶναι ἀνάλογα τῆς περιοχῆς ἐντοπίσεως τῆς νόσου, δεδομένου ὅτι δὲν προσβάλλονται ὑπὸ ταύτης ὅλαι αἱ ἀρτηριαὶ τοῦ ὄργανισμοῦ. Ἐπὶ ἐντοπίσεως τῆς νόσου εἰς τὰ ἀγγεῖα τὰ ἐγκεφαλικά, παρουσιάζονται προοδευτικῶς τὰ συμπτώματα τοῦ γήρατος (ἀϋπνία, ἐξασθένησις τῆς μνήμης, διαταραχαὶ τῆς ψυχικῆς σφαιρᾶς κτλ.), συχνὰ ὁμως ἀναφαίνονται ἐγκεφαλικά αἱμορραγία καὶ μαλακύνσεις ἐκδηλούμεναι δι' ἀναλόγων συμπτωμάτων (ἡμιπληγία, ἀφασία, παραλύσεων κλπ.). Ἐπὶ ἐντοπίσεως εἰς τὰ στεφανιαῖα ἀγγεῖα, ἐμφανίζεται στηθάγχη. Ἐπὶ ἀρτηριοσκληρώσεως τῶν ἄκρων, ἐμφανίζονται διαταραχαὶ κατὰ τὴν βᾶδισιν, διαλείπουσα χωλότης, ἡ τέλος καὶ ξηρὰ γάγγραινα ἐπὶ ἀποφράξεως ἐσκληρωμένης ἀρτηρίας τινός.

Θεραπεία. Μέχρι σήμερον δὲν γνωρίζομεν θεραπείαν διὰ τὴν ἀναστολὴν τῆς προόδου τῆς νόσου ἢ διὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἀρτηριοσκληρωτικῶν βλαβῶν.

Ὅς ἐκ τούτου θὰ περιοριζώμεθα: 1) Εἰς τὴν ὑγιεινοδιαιτητικὴν θεραπείαν, δηλ. τὴν

ὅσον τὸ δυνατόν ἐλαφρὰν διατροφήν, τὴν ἀποφυγὴν σωματικῆς ἢ πνευματικῆς κοπώσεως, τὴν ἀπαγόρευσιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, κτλ. Ἡ παχυσαρκία εἶναι ἐπικίνδυνος εἰς ὅλας τὰς μορφὰς τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως, διὰ τοῦτο καὶ συνιστᾶται ὅπωςδῆποτε ἡ ἀπώλεια βάρους. 2) Τὴν καταπολέμησιν τῆς ἀρτηριακῆς ὑπερτάσεως διὰ φαρμάκων. 3) Τὴν συμπτωματικὴν θεραπείαν ἐπὶ στηθάγχης, ἐγκεφαλικῆς αἱμορραγίας κλπ.

2) Ἐπίτοκος δευτεροτόκος μετ' προηγηθεῖσαν καισαοικὴν πρὸ ἔτους, θεωρεῖται ὡς φυσιολογικὴ περίπτωσις, διὰ τὴν ἀναλάβη ἢ Μαῖα;

Εἶναι πολὺ ἐνωρὶς διὰ τὴν μείνη ἔγκυος ἢ περὶ τῆς ὀ λόγος. Ἡ διακοπὴ συνιστᾶται. Μετὰ πάροδον ἐνὸς ἀκόμη ἔτους, δύναται νὰ μείνη ἔγκυος ὑπὸ παρακολούθησιν Ἰατροῦ.

3) Ποία ἢ συνιστωμένη θεραπεία ἐπὶ ἐρητητος ζωστήρος;

Ἐπὶ τοῦ παρόντος, δὲν ὑπάρχει εἰδικὴν θεραπεία. Αἱ κύριαι θεραπευτικαὶ ἐπιδιώξεις συνίστανται εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἄλγους καὶ τὴν πρόληψιν δευτεροπαθοῦς λοιμώξεως. Διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἐντόνου ἄλγους ἐγένετο χρῆσις αὐτοαιμοθεραπείας, θειαμίνης, βιταμίνης Β₁₂, ἀντιβιοτικῶν, ἀντιϊσταμινικῶν καὶ ἀκτινοθεραπείας, τελευταίως δὲ καὶ τῶν κορτικοστεροειδῶν ἢ τῆς κορτικοτροπίνης.

Τοπικῶς ἐνδείκνυται ἡ χρῆσις διαλυμάτων καλαμίνης, ἀναισθητικῶν ἀλοιφῶν καὶ ἀντιβιοτικῶν, πρὸς πρόληψιν δευτεροπαθῶν λοιμώξεων, ἰδίως ἐπὶ ὀφθαλμικοῦ ζωστήρος.

Ἡ ἀκτινοβολία τῶν προσβεβλημένων γαγγλίων προσφέρει ἀνακούφισιν, ἐφ' ὅσον ὁ ἔρπηξ ζωστήρ συνδυάζεται μετὰ καρκινώματος ἢ λευχαιμίας.

“ΕΛΕΥΘΩ,,

ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἀποκόψατε τὸ παρὸν καὶ ἀποστείλατέ το μετ' τὴν ἐρώτησίν σας.

ΔΙΤΣ

ΔΥΝΑΜΩΤΙΚΗ ΤΡΟΦΗ
ΔΙΑ ΒΡΕΦΗ, ΠΑΙΔΙΑ, ΑΝΑΡΡΩΝΥΟΝΤΑΣ
ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΙΣ ΒΙΤΑΜΙΝΑΣ Α, Β₁ & D

Το Γαλακτούχον "Αλευρον Νεστέ", στιγμιαίας παρασκευής, είναι προτόν μεγίστης θρεπτικής αξίας, τελείως εύπεπτον, ή δέ σύνθεσίς του (πάντοτε σταθερά) έπιτρέπει την παρασκευήν ηηκτού γαλακτούχου χυλού, ό όποτος δύναται νά δοθη εις τά θρέφη μέ τό κουταλάκι άπό τόν 6ον ήδη μήνα.

ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΟΝ ΑΛΕΥΡΟΝ
ΝΕΣΤΛΕ
ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΟΝ

ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΓΕΝ. ΑΝΤ/ΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΡΙΤΣΑΣ & ΥΙΟΣ
ΑΚΤΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ 24 · ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΤΗΛ. 40.220